GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Litt.
Sv.

ÄLFVALEK

JÄMTE

ANDRA BERÄTTELSER

AF

CARL NISSEN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1893.

ÄLFVALEK.

Ängen på andra sidan ån, åkrarna därbortom med sin rika sädesskörd, hvars tyngd böjde axen till jorden och hvarje dag väntade på lien, — skogen så långt ögat kunde nå från det stora tvåvånings byggnadskomplexet däruppe, allt tillhörde en och samme ägare.

Långsamt och betänksamt tycktes hufvudbyggnaden hafva krälat uppför den låga bergsluttningen, på hvars svagt sluttande sidor de båda sidoflyglarna voro uppförda, — och där låg den och gjorde, med sin götiska arkitektur, sina spetsgaflar och sina här och där något sammansjunkna fönsternischer ett allvarligt och ärevördigt intryck, erinrande om tidens tand, talande sitt stumma språk om forntidens byggnadsbegrepp, dess uppfattning af lyx och dekorativa anordningar; och samtidigt omgifvet af yppig murgröna, som med sina långa, evigt gröna armar liksom hade omspunnit det hela i ett stort grönt nät, — utgörande ett mellanting mellan landtlifvets poesi i naturen,

som låg framför, och stadslifvets realism, representerad af de allvarliga fängelseaktiga, dystra fabriker, som lågo bakom och med sina höga, smärta ångskorstenar liksom kolossala milstolpar utmärkte kulturens framåtskridande och gaf staden dess prägel — fabrikspräglen.

På ingångsdörren till hufvudbyggnaden var anbragt en dörrskylt i gammalgötisk stil, och på hvilken var ingraveradt: »Arthur Verner», omgifvet af cirkellinier och snirklar, som i hjälplös mångfald snodde sig tillsammans omkring namnet och nästan gjorde detta otydligt att läsa, — trots den alltid strålande glans, som utgick från dess blankpolerade yta.

Skylten var gammal, utförd någon gång i midten af förra århundradet af den Verner, som först hade köpt egendomen. Han hade ägt stora anlag för gravörsfacket, därom vittnade månget stilfullt arbete, som än i dag förvarades på egendomen, och hans son Sven hade ärft en del af faderns duglighet.

Då denne öfvertog egendomen efter faderns död gjorde han en likadan skylt som fadern, men satte ordet »Sven» i stället för faderns förnamn.

Dessa båda skyltar skiftade om under tidernas lopp att hänga på ingångsdörren, ty den äldste af sönerna blef alltid uppkallad efter farfadern, och när den ene skylten begagnades, låg den andre insvept i ett gammalt silkesstycke bland andra värdesaker i byggnadens brandfria kassaskåp och väntade, tills aflösningens timme skulle slå.

Sålunda hade det också gått i många år, och sålunda skulle det också helst hafva gått äfven i framtiden ... i fall den nuvarande ägaren hade haft en son.

Blott en dotter fanns, och hon hette Helène.

Hon var uppkallad efter sin farmor.

Modern hade blifvit gift mycket ung.

Efter några års barnlöst äktenskap hade Helène kommit till världen i sällskap med en gosse, som emellertid dog strax efter födelsen till faderns outsägliga sorg, hvilken ökades år efter år, emedan utsikterna till den andre dörrskyltens begagnande blefvo mindre och mindre.

Storken kom hvarje sommar och tog i besittning sitt näste på ekonomibyggnadens tak, men han bragte aldrig mer den längtansfullt väntande fadern något hopp. Och så ett år uraktlät storken att taga sin boning i besittning.

Det var samma år, som de nya maskinfabrikerna trädde i verksamhet.

De voro Verners verk.

Hans utpräglade lust och ganska goda anlag för det mekaniska facket hade tidigt hos honom väckt till lif tanken att anlägga en maskinfabrik.

Konjunkturerna voro goda, stadens läge vid kusten, dess raska framåtskridande bragte småningom idéen till mognad.

En vacker dag påbörjades hela den djupt genomtänkta och noga öfvervägda planen.

Och nu bullrade ångmaskinerna, och den gråsvarta röken dref fram öfver staden i långa, tunga

moln, småningom försvinnande och upplösande sig i den allt uppslukande etern.

Men de gröfre kolpartiklarna myllrade ned öfver staden och bildade en allt tätare sky, ju närmare man kom de rykande skorstenarna.

Vinden bar röken med sig öfver de gamla ekonomibyggnaderna och sände ned sitt svarta innehåll på taket och in i det fallfärdiga storkboet. Storkfar hade just tagit detta i besittning och satt högligen öfverraskad och betraktade de gamla, nu så främmande omgifningarna.

Han anade nog, då han reste förra året, att någonting var i görningen. Men att det skulle taga en sådan vändning, det var en obehaglig öfverraskning i sanning. — Och så allt detta buller och larm och alla dessa rastlöst verksamma människor! —

I fullt medvetande af sin egen värdighet, böjde han sig ned med majestätiskt lugn och fattade med näbbet ett par lösa grenar, som omgåfvo boet ... han lät dem ögonblickligen falla ned igen; de voro alldeles genompyrda af sot och kolstybb.

Det var således på det sättet man behandlade en hederlig stork!

Att bygga fabriker ända upp till hans bostad, utan ett spår till respekt för honom eller familjen! — Med djupt förakt vände han ryggen till fabriken, drog upp det ena benet under sig, lät näbbet glida ned utefter sin hvita dräkt, som redan här och där fläckats af kolrök, utstötte ett par djupa storksuckar och lät ögat tankfullt glida hän öfver

omgifningen för att slutligen följa en liten gosse, som med famnen full af träklossar kom gående uppifrån fabriken och ifrigt traskade öfver stenläggningen så fort, som hans små stabbiga ben tillåto.

Då han kommit midt på gården, stannade han plötsligt vid ljudet af en barnstämma, som uppifrån hufvudingångens stentrappa ropade till honom: »Hvem är du?»

Gossen såg upp mot trappan. Där stod Helène med sin docka, nästan lika stor som hon själf. Båda betraktade hvarandra ett ögonblick.

»Hvad har du där?» ljöd det åter där uppifrån.

»Det är att bygga med,» kom det omsider fram litet skyggt inifrån klossarna.

»Hvad skall du bygga?»

»En stor fabrik!»

»Större än fars?»

»Ja.»

»Det kan du inte!»

»Jo då, hvad jag det kan,» ljöd det, denna gång med mycken bestämdhet; »man kan allt, hvad man vill — det säger far' . . .»

»Hvem är det?»

»Hvem far är?» Han såg förundrad på henne. »Det är far!» och så knogade han i väg igen.

»Hvar skall du sätta upp den fabriken?»

»Där uppe!» Han pekade med foten upp mot en liten gräsplan, som låg invid inkörsporten, beskuggad af ett par gamla fläderbuskar.

»Får jag följa med?»

»Nej, det får du inte.»

»Ja, men jag vill ... jag vill!» hon stampade med foten; »hör du inte; jag säger, att jag vill.»

»Far säger, att barn ingen vilja ha,» kom det fram där nedifrån, allvarligt och undervisande.

»Du skall få leka med min docka, och så skall du få den här...» hon tog fram en karamell ut ur munnen och höll den och dockan frestande upp i vädret.

Han svarade icke, han vände sig icke en gång om för att se, hvad det var, som hon frestade honom med.

Hon såg efter honom en liten stund, därpå sprang hon ned för trappan och ilade efter honom, släpande dockan med sig.

Hon stod en stund och såg på, hur han ställde upp trästyckena ofvanpå hvarandra.

»Får jag inte leka med?»

»Jo, om du är en gosse!»

Hon fick tårar i ögonen; klossarna sågo så frestande ut.

»Hur skall jag bära mig åt med det?» kom det fram med litet tårkvald stämma.

Han såg på henne.

»Gossar gråta bara, när de få stryk.»

»Vill du ha?» Hon räckte fram karamellen mot honom.

Den kunde han ej motstå.

Ett ögonblick därefter sutto de bredvid hvarandra med dockan emellan sig.

De skulle nu bygga ett slott till dockan.

Men dockan var för stor.

Han satte upp två träklossar i stället.

»Det är far och mor,» sade hon; »det är vi bägge — och dockan är vårt barn... Nej, det är prinsen och prinsessan,» afbröt hon sig, »eller hur?»

Han lutade den stora träklossen öfver mot den mindre.

»Nu ha de ätit middag, nu kysser han henne.»

»Kyssa de hvarandra?» Hon såg förvånad på honom.

»Ja, det gör far alltid med mor, när vi ha ätit.»

»Det gör aldrig min far!»

»Kysser han aldrig din mor?» Han såg tviflande på henne.

»Nej!»

»Ja, men hvad gör han då?»

»Han skrifver i stora bö...»

Hon stannade plötsligt med ett förskräckt uttryck i sitt ansikte — fadern stod bakom henne. Hon reste sig upp. Gossen blef sittande och såg förundrad och frågande upp mot de kalla, stränga ögonen som mönstrade honom.

»Hvem är du?»

»Kaj Fredrik Wilhelm Möller, Jungfrugatan nummer nittiotvå, fyra trappor upp,» ljöd det högt och entonigt som en uppramsad läxa.

»Jungfrugatan! Här finns ju ingen gata med det namnet.»

»Nej, i Stockholm...»

»Är du ifrån Stockholm?»

Gossen hade blifvit så rädd för den hårda rösten, att han ej kunde svara.

»Det är verkmästare Möllers son,» ifyllde Helènes barnjungfru, som nu kommit till.

»Jaså! Du får inte vara härinne. Skall du leka, så gå öfver till fabriken eller ut på gatan; här är det förbjudet att slänga omkring affall från fabriken. Förstår du?»

»Ja,» kom det sakta fram.

»Och du,» han vände sig till jungfrun, »får inte låta Helène vara ensam härute; det borde du veta, det är ju därför du är här!»

»Herrn får vara så god förlåta mig, men . . .»

»Prat! Jag såg, huru du stod och pratade med kusken. — Låt mig inte en gång till ertappa dig med att försumma dina skyldigheter!»

Därpå gick han.

Barnjungfrun drog förargad i väg med Helène, som oaflåtligen såg sig om efter Kaj och endast motvilligt följde med henne.

Men Kaj lomade af i en stor båge utanför gården upp mot fabrikens arbetarebostäder.

Det var den store Niklas, som han talat med; det var han alldeles öfvertygad om.

Storken hade sett och troligen också hört, hvad som försiggått.

Han stod och såg en stund efter Verner, som långsamt gått upp mot fabriken, därpå skakade han kolstybbet från vingarna och flög i en stor cirkel omkring byggnaderna.

Då han kommit högt upp i luften, tappade han något; det blef en stor pladaska, då det föll ned midt på fabriksgården. Det var storkens sista afskedshälsning till den nya fabriken.

* *
*

Samma år, som den första utvidgningen af fabriken kom till stånd, dog fru Verner — »efter fjorton lyckliga, blomsterströdda år i äktenskapets hamn,» — som prästen sade vid begrafningen. Men det var ingen, som trodde därpå. Ty alla visste, att hon ej varit lycklig. Det djupa svårmod, som låg utbredt öfver hennes väsen de sista åren, talade mer än ord. Det mejslade hennes drag och satte sin tydliga prägel på hennes personlighet; det dolde sig i rösten, i blicken, i synnerhet när hon någon gång log; det var då resignationens stilla leende, hvaråt ögat gaf sin egendomliga tolkning, stora sorgsna ögon, hvilkas uttryck förrådde en värld af tårar. Och dock hade dessa ögon en gång spelat i alla lifsglädjens tusenfaldt glittrande strålar, skiftande från stilla inre fröjd till stormande jubel.

Hon härstammade från en gammal finsk adelssläkt, hvars alla medlemmar bevarade sin gamla förkärlek till det land, de en gång tillhört.

Hennes föräldrar hade dött tidigt och hon uppfostrades hos sin morbror i Skåne. Godsägare Verners tillfälliga besök på det gamla traditionella

herresättet hade hos den unga, sjuttonåriga, men tidigt utvecklade flickan framkallat en svärmande beundran för honom.

Hon kände sig djupt gripen af hans ridderliga, vackra figur, den stora, kämpalika, muskulösa gestalten — stämningsfulla påminnelser om hjältarne i Fänrik Ståls sägner.

Verner kom snart underfund med det djupa intryck, han gjort på den unga, lefnadsfriska flickan, och han begagnade sig också däraf; dock först efter att hafva anställt en lugn och klar beräkning öfver hvilka fördelar ett eventuelt äktenskap med henne kunde medföra.

Djupare känslor hyste han icke för henne, lika litet som för kvinnan i allmänhet. Sådant låg ej för hans i flera riktningar praktiska natur; och erotik var ett nästan okändt begrepp inom hans släkt. Dessutom hade han passerat den första flammande ungdomen, hade blifvit icke obetydligt bortskämd och ovanligt uppburen af damerna. Allt detta hade hos honom medfört en viss blaserad likgiltighet samt bibragt honom vissa egendomliga idéer om kvinnan, hvilka han dock försiktigtvis sällan kom in på såsom diskussionsämne.

Men han hade dock känt sig till en viss grad slagen af och förvånad öfver den ovanliga, naturliga öppenhet och den illa dolda hänförelse, hvarmed den förälskade unga flickan kom honom till mötes.

Verner var stock-koservativ och höll med oböjlig stränghet på ärfda traditioners malätna åsikter och besynnerliga fördomar.

Därtill var han stolt, och utrustad med en äregirighet, som höll jämna steg med hans energi; men hvartill begåfningen ej alltid räckte till. Detta sistnämnda förhållande var han dock praktisk nog att själf kunna inse; och han dolde också denna brist bakom en tvungen förnäm reservation. Härmed kunde han ock slå puder i ögonen på folk genom den öfvertygelse, hvarmed han uttalade sin åsikt.

Därigenom gjorde han ofta skada, ty hans yttre hade så mycket af det rent öfverväldigande och imponerande, att det kom folk att ställa detta i förbindelse med förmåga och klarhet i tankegången.

Af jämlikar aktades han för sin till det yttre oklanderliga vandel; men han vann sällan varm tillgifvenhet eller sann vänskap. Af underordnade blef han respekterad, men aldrig afhållen.

Och till denna oböjliga karakter slöt sig en ung förälskad hustru i svärmande kärlek och suckande ömhet.

I början offrade hon honom blindt allt hvad beundran kallat till lif; sedermera kämpade hon med sig själf för att döda tviflet, som mer och mer pockande kräfde plats; därpå arbetade hon med glödande ifver på att draga honom till sig, fånga honom i ett nät af kärlek, där hvarje tråd kom från ett sjukt hjärtas vacklande och ångest-

fulla förtröstan, förgäfves sökande balsam för alla de tusentals styng, som den försmådda kärleken tillfogade, förtvifladt kämpande mot hopplösheten och alltjämt tärande på sin egen kärlek, tills hon slutligen såg denna förminskas dag för dag, timme för timme, för att ändtligen försvinna i resignationens kalla, tröstlösa skugga.

* *
*

Nere i den stora salen, som blott begagnades vid högtidliga tillfällen, hängde en hel samling porträtter af den Vernerska släkten, infattade i breda, förgyllda ramar med inskriptioner ofvanför öfver födelse- och dödsår. Helène var som barn alltid rädd för denna sal; det stora rummet med dämpad belysning, taket med ornament i barockstil, de hemlighetsfulla hörnen, där ljuset på ett underligt sätt liksom absorberades och där skuggorna skänkte ett fantastiskt lif åt de stora hörnfigurerna, som föreställde årstiderna, utförda i marmor, men alltför barockt i sina öfverdrifvet svällande former.

De djupa fönsternischerna gjorde ett så främmande och hemlighetsfullt intryck; allt förekom Helène så tryckande tungt; och hennes lätt uppjagade inbillning utmålade för sig själf alla de tilldragelser, som där försiggingo vid nattetid.

Huru släkten steg ned från ramarna och bjöd upp alla årstiderna, som uppträdde i gamla höghalsade Marie Antoinette-dräkter.

Ängeln med basunen i taket blåste upp till dans, och i månskenet dansades menuett, stelt och högtidligt, melankoliskt och ärevördigt.

Men borta i vrårna, dit månstrålarna ej nådde fram, blef det trubadurkurtis och ridderligt galanteri bland de yngsta af gästerna; hemlighetsfulla blickar, ömma handtryckningar, hviskande kärleksförklaringar. — — —

Eller också skulle det vara strid. När vindflöjeln gnisslande vred sig på gafvelspetsen, var signalen gifven; då stego alla de gamla förfäderna in i salen, iförda stridsdräkter från Gustaf Adolfs tid: långa svärd, kraftiga hillebarder, stridshjälmar med vajande fjäderbuskar, guldbroderade kappor, sporrklingande ryttarstöflar — ve den, som då vågade sig in till dem! —

Då var det vida trefligare i hvardagsrummen ofvanpå. Där voro möblerna mera moderna, hela prägeln mera tidsenlig. Men allra bäst var det dock inne i moderns rum.

I synnerhet om aftnarna, när Helène satt på moderns knä framför brasan, hvars fladdrande sken som små lyktgubbar gled upp längs väggarna, eller gömde sig bakom möblerna, smög in i vrårna, kom fram igen, ilade åter upp och blef illustrerande färger till de bilder, som fantasien upprullade, när modern berättade sagor.

Eller på pallen bredvid modern, när denna spelade och sjöng sina finska hemlandssånger på detta oändligt utdragna, vemodsfullt dämpade språk,

där hvarje ord blir en melodi, hvarje strof en sång.

Eller framför det breda, stora hörnfönstret i solnedgången, där himmel och jord förenade sig till ett panorama med namnlösa skiftningar i obestämbara, disiga, men dock så längtansfullt tränande färger; där molnen bakom skogen formade sig till gigantiska figurer, till jättelika hjältar, som kämpade med kolossala drakar, hvilka i månglansen fingo glittrande vingar och långa, silfverglänsande stjärtar, så upplöste sig bilderna och nya bildade sig, hvilka åter gledo ut i det oändliga perspektivet och till slut förlorade sig långt borta i den disiga vinteraftonens kalla, blekblå luft.

Det blef sagor om prinsessor och riddare — drakfejder och kämpalekar; fantasien gled bort, långt hän öfver skog och mark.

Detta var den drömmarnas värld, som modern framtrollade för sitt barn.

Genom att sålunda helt och hållet gå upp i Helène sökte hon glömma allt det bittra och smärtsamma, som gnagde hennes inre; hennes mål blef att binda Helène vid sig själf så starkt och innerligt, att hon allena fanns till för barnet, hvars kärlek hon ensam ville äga; detta blef en tillfredsställelse för hennes sjuka hjärta, allt efter som Helène blef allt mera främmande för fadern.

Helène liknade mest sin mor; hon hade ärft hennes från barnaåren så lefnadsfriska, stundom romantiskt svärmande natur. — Men bakom denna

slumrade en del af faderns häftighet, endast sällan väckt till utbrott och då ögonblickligen dämpad af en blick, en enda, från modern.

Sålunda lefde mor och dotter sitt eget lif, endast sällan afbrutet af faderns närvaro, hvilkens talrika göromål togo hela hans tid i anspråk. Detta var också orsaken till det helt obetydliga sällskapslif, som ägde rum i hemmet; de mottogo sällan besök och antogo nästan aldrig någon bjudning.

För fru Verner själf var ensamheten kärkommen. Hon trodde sig därigenom undgå människors uppmärksamhet, rädd som hon var, att det olyckliga samlifvet makarna emellan skulle komma i dagen, ju mera hennes tungsinthet väckte människors uppmärksamhet.

Hon anade icke, att just hennes tillbakadragenhet uppfyllde luften med nyfikenhetens och skvallrets mikrober, dessa fina och giftiga småkryp, som tränga sig in öfver allt, och alltid finna offer för sin förstörelseverksamhet.

Men Helène hade åtskilliga umgängesvänner, och till dessa hörde Kaj Möller.

Kajs mor dog ett par år efter sedan fadern öfvertagit en af verkmästareplatserna på fabriken.

Fru Verner kände medlidande med gossen, som hade ett vaket sinne och ett stilla väsen. Hon tog honom därför ofta med sig på sina och Helènes promenader, hvilka mest gällde den till egendomen hörande skogen eller gångstigen längs vassbänken vid ån.

Därute på sin älsklingsplats i närheten af det lilla vattenfallet, som bildades af en naturlig uppdämning, beskuggad af hängpilar och björk med utsikt öfver mark och ängar, skog och längst ute till höger hafvet, satt fru Verner alltid under varma sommardagar. Där nere var det svalt och mildt i sommarvärmen, där fördjupades tankarna i en bok, allt under det barnen sprungo omkring och lekte; och där nere uppsöktes hon ofta af fattiga arbetarehustrur, som hade något att bedja om; de yppade gärna sitt hjärtas bekymmer för den alltid hjälpsamma och alltid tröstande husmodern.

I många fall blef hon den förmedlande länken mellan Verner och arbetarne, och hennes namn nämndes aldrig af dessa annat än med en känsla af beundran och högaktning.

Och midt under hennes stilla, välsignelserika verksamhet hade mannen med lien kommit, knackat på, stigit in med ett leende på läpparna; — men först hvässat sin lie af hänsyn mot familjen, så att den kunde blifva förberedd. —

Och medan benrangelsmannen gjorde sig beredd till sin vackra skörd, tärdes fru Verner bort så småningom; slutet kom hastigt, hastigare än läkarne trott, men också smärtfritt.

Verner ville först icke tro på sjukdomens allvarliga karakter; men då läkarne gjort honom uppmärksam härpå, försökte han att närma sig henne med blidare känslor.

Men hans försök strandade på hans hustrus isande köld och den absolut afvisande hållning,

hon iakttog mot honom. Under sjukdomens sista stadium stod hela det förgångna så klart för henne.

Hennes tålamod var nu alldeles uttömdt; hon kände sig uppfylld af bitterhet och vrede mot den, som borde stå henne närmast, men för hvilken hon nu kände sig så oändligt likgiltig. — Och ansvaret härför kastade hon på Verner.

Hans närvaro i sjukrummet plågade henne; ej ens den sista dagen, då Verner låg på knä vid hennes säng och med tårfyllda blickar betraktade den bleka, afmagrade gestalten, som långsamt och besvärligt drog andan, kom där fram ett vänligt ord eller en blick till honom.

Hon hade legat länge med slutna ögon. Då hon långsamt slog upp dem och såg Verner bredvid sig, vände hon tydligen med stor ansträngning hufvudet åt motsatta sidan.

Längre fram på dagen började hon fantisera. Hon ropade på Helène, men då barnet kom in, kände hon icke igen henne. Fram på aftonen dog hon. —

Samma dag begrafningen ägt rum, tog Verner Helène in till sig på sitt rum och satte henne på sitt knä. Han hade varit ovanligt vänlig mot barnet under de sista dagarna. Nu satt han och tryckte hennes hufvud mot sitt bröst, kysste henne då och då, under det han lät handen glida öfver hennes panna upp öfver håret, och upprepade entonigt: »Stackars barn, stackars barn!»

Helène förstod honom icke.

Hon var så ovan vid smekningar af fadern. Detta var nästan öfverväldigande. Hon kände nog den sorg, som träffat henne; men förstod ännu ej att pejla dess djup.

Modern hade ju förberedt henne på, att hon snart skulle dö.

Hon hade talat om för henne, att hon snart komme att resa till Gud; men från en af stjärnorna — den, som Helène alltid kunde se från sin säng om vinteraftnarna vid klart väder, — skulle hon se ned på sin lilla Helène, att hon icke glömde sin aftonbön.

Så skulle hon en gång komma och hämta henne och taga henne med sig dit upp, där det var så vackert, vackrare än utsikten från hörnfönstret, och mycket bättre sagor att höra, — om bara Helène ville vara snäll och flitig i skolan och lydig mot sin pappa.

Men skulle man vara snäll, fick man icke gråta; och därför satt hon på faderns sköt och bet i sin näsduk, för att icke fadern skulle märka, huru nära hon var till gråten.

Så sutto de länge; fadern smekte henne, drog då och då en djup suck och utstötte sitt entoniga: »Stackars lilla Helène, stackars barn!»

Det knackade på kontorsdörren.

Helène blef rädd, då hon i skymningen såg en stor skepnad i dörren, det var prästen.

Fadern reste sig upp och hälsade; prästen gick fram och tryckte hans hand, klappade därpå Helène på kinden — hans hand kändes så fuktig

och klibbig — lade därefter sin hand på hennes hufvud, citerade ett bibelspråk, som hon icke förstod och vände sig därpå mot fadern.

Helène smög sig ut; nere på gården stod Kaj. De hade icke sett hvarandra på flere dagar.

Kaj betraktade henne. — Helènes svarta dräkt gaf henne ett så främmande utseende.

Han gick fram till henne och räckte henne handen så, som han sett de vuxna göra åt hennes far efter begrafningen. Hon behöll den i sin. De gingo ned till stigen längs ån, till dess de kommo till moderns älsklingsplats, där de satte sig på hennes bänk.

Det var i löffällningen, just den tiden, då hösten färgat trädens löf i tusen växlande skiftningar. — Då och då hördes vindens melankoliska suckar; bladen föllo, det ena efter det andra; långsamt, nästan vemodigt redde hösten ett hviloläger åt den döende sommaren. — Naturens tungsinta prägel stämde barnen till ännu djupare allvar.

Helène började förstå den stora förlust, hon lidit. —

Hon kände sig plötsligt så ensam, så gränslöst öfvergifven och olycklig.

En blandning af fruktan och längtan efter modern grep henne.

Omedvetet lutade hon sitt hufvud mot Kajs axel.

Hans arm smög sig omkring henne — så brast hon ut i en lidelsefull, hejdlös gråt. —

* *
*

I den lilla fabriksstadens dystra och enformiga lif växte Helène upp — och hade nu fyllt sexton år.

I fysiskt hänseende var hon ingalunda tidigt utvecklad för sina år, mera späd än fyllig, figuren litet framåtlutad, kantig och obestämd. Men ögonen voro moderns, nötbruna till färgen; och det var äfven moderns karakter, som jäste i hennes själ. Däraf följde också hennes glada lynne, som tidtals afbröts af svärmande melankoli.

Då blef det grubblerier, funderingar och till slut en lust efter romaner och sådan litteratur, som just icke alltid var skrifven för halfvuxna flickor. Med eftersyn och uppfostran var det si och så.

Visserligen åtnjöt Helène den undervisning, som stadens bästa skola kunde prestera, men i hemmet blef det ej något riktigt allvar med hennes uppfostran.

Verner öfverlät omsorgen härom till guvernanten i huset, ett äldre, formelt fruntimmer, som nog kunde lära Helène, hvad som för uppfostran kräfdes i afseende på etikett och yttre uppförande; men alla de tusen barnatankar och idéer, som borde iakttagas, rättas och omsorgsfullt vårdas, de drefvo nu förbi.

Helène blef ensam med sina tankar om att besvara de tusentals frågor, som stormade in på henne.

Detta gjorde hennes stämning öfverspänd, litet exalterad, stundom sluten och tyst, för att tidtals åter slå öfver i ohejdad munterhet och stormande

jubel. Hennes lynne svängde som en pendel, underkastad stämningens spända fjäder, hvilken aldrig lät det komma till ro, utan ideligen svängde fram och tillbaka mellan glädje och tungsinthet.

Men i böcker sökte hon sin tröst; och dessa utvecklade hennes medfödda reflexionsförmåga till en försigkommenhet i andligt hänseende, som lämnade den fysiska utvecklingen långt efter sig, hvilket förmådde den gamle doktorn att göra Verner allvarliga föreställningar.

Helène skulle bort från hemmet så snart som möjligt; ombyte af luft och omgifning, allvarligare sysselsättning skulle tvinga tankarna in på andra vägar och hjälpa fysiken framåt i utbildning.

Detta föreslogs Verner ett halft år innan Helène konfirmerades.

Verner talade då med guvernanten och Helènes gamla amma, hvilka båda bäst kände till henne och mest umgingos med henne. Efter slutad öfverläggning, hvari doktorn deltog, blef det bestämdt, att en deputation, bestående af Verner ensam, skulle tala allvarligt med Helène och förbjuda henne: för det första att läsa böcker och romaner, innan dessa blifvit granskade af guvernanten; för det andra att ligga och läsa vid ljus, för det tredje att sitta uppe längre än till klockan tio om kvällarna; vidare föreskrefs, att hon skulle taga lektioner i gymnastik och ridning.

Skulle dessa förmaningar ej leda till något resultat, hade guvernanten förklarat, att hon skulle flytta sin säng in i Helènes sofrum.

Denna sista hotelse hjälpte. Helène lofvade bot och bättring. Hon skulle rida, gymnastisera, allt, hvad som begärdes, blott hon blef ensam herre på sitt rum.

Och så började kontrollen,; och alla gladde sig öfver, huru snällt och uppriktigt Helène tycktes hafva upptagit sin fars förmaningar.

Men Helène blef icke starkare eller kryare; det var alldeles som förut.

Ty i sitt sinne rufvade hon på hämnd öfver de bojor, som man efter hennes öfvertygelse ville lägga på hennes frihet. Ingalunda ville hon låta tyrannisera sig; ville de ej godvilligt låta henne läsa, hvad hon behagade, så skulle hon nog på annat sätt nå sitt mål; men huru?

Helène öfverlade med sin trofaste vän, Kaj; ty han var alltid hennes rådgifvare. Som lekkamrater hade de vuxit upp; och allt eftersom åren gingo, hade Kajs känslor för Helène blifvit allt djupare och innerligare. Han hade snart lärt sig förstå det stora afståndet mellan honom, verkmästarens son, och den förnäme fabriksägarens dotter; men medvetandet härom uppeldade hans fantasi och födde högtflygande planer om att en gång kunna göra sig till hennes jämlike, att eröfra sig ett namn; det blef den äregirige nittonårige ynglingens mål; och den hemliga drifkraften härtill var Helène. Därför blef hon också den medelpunkt, hvaromkring allt rörde sig för honom; han blef hennes slaf; all sin frihet offrade han med glädje för en eller annan nyck af henne. Det fanns intet

i världen, som han ej ville göra för henne. Han hyllade henne på alla sätt; och hennes tacksamhet gaf sig ofta tillkänna på ett sätt, som fyllde den unge, ofördärfvade ynglingens hjärta med lyckliga förhoppningar och drömmar.

Kaj skulle hjälpa — och Kaj hjälpte.

Första gången, han utvecklade sin plan för Helène, blef hon så gladt öfverraskad, att hon säkert fallit honom om halsen, om de ej befunnit sig ute på gatan.

Ty om man än höll aldrig så sträng kontroll öfver Helène, så att intet kontraband i form af förbjudna böcker kunde insmugglas i hennes rum, så föll det dock ingen in att undersöka en af ventilationskanalerna, hvilken i följd af det nyss införda varmluftssystemet var anbragt i Helènes rum. Röret ledde upp till vinden, och detta hade Kaj reda på.

Följden häraf blef, att Kaj två gånger i veckan smög sig upp på vinden med sin dyrbara last af en eller två lånbiblioteksromaner. Ett snöre fastbands vid böckerna, ventilen öppnades ofvanför, och böckerna firades ned genom kanalen, där de hängde till benägen afhämtning för Helène, som på aftalade tider lät dem försvinna samma väg. Det gick en tid, och Helène jublade och fråssade af den förbjudna frukten. Men så fastnade böckerna en dag och kunde hvarken komma upp eller ned.

Det blef stopp i luftcirkulationen. En arbetare från fabriken sändes dit upp och fann orsaken,

hvilken han meddelade Verner, innan Helène eller Kaj kunde hindra det.

Resultatet blef bannor, tårar och allvarliga förmaningar, hvilka kulminerade i meddelandet om, att Helène skulle skickas till en pension utrikes, omedelbart efter konfirmationen.

Kaj fick en allvarlig uppsträckning och, hvad värre var, det blef honom för framtiden förbjudet att umgås med Helène. Men detta verkade endast, att de båda kände sig ännu närmare förbundna med hvarandra.

* * *

Det var konfirmationsdagen, en dag fram på våren med milda vårskyar öfver ljusblå luft och solstrålar, som med smäktande ömhet smekte de svällande knopparna på träd och buskar, fröjdande sig öfver att kunna, när helst det behagade dem, låta dessa slå ut i kraftig blomstring.

Kastanjeträden hade mest brådtom.

Långsamt öppnade sig de saftiga, gröna bladen och utandades i den milda vårluften den gryende sommarens första, fina andedräkt, hvars doft lade sig öfver den mjuka gräsmattan med dess ljusgröna, förhoppningsfulla färg. Genom den gröna mattan sträckte sippor och vilda violer upp sina späda halsar i längtansfull åtrå att kyssa bokens fint formade, oskuldsfullt framtittande blad. Vinden drog varm och lugnande in genom vårens verkstad,

mellan gran och fur, hviskande tröstens ord till melankoliska tårpilar, hvilkas grenar tungsint hängde ned i hopplös sorg, som funnes ingen glädje till här i världen.

Men i skogens bryn stodo hägg, nyponbuskar och syrén i knopp och med gryende doft; den tog vinden med sig och for till staden, där den gled in genom fönster och dörrar, fyllde sinnena med brännande längtan och gyllene drömmar, kom blodet att pulsera hastigare och väckte stämningar af längtan hän mot fjärran mål öfver dal och berg, långt bort öfver haf och land.

Kyrkklockorna började ringa. Det var söndag. Först kom den stora klockan med malmfulla slag, långsamt och högtidligt — klangen förlorade sig i djupa vibrerande molltoner, som aldrig fullständigt dogo bort — slag på slag följde efter — i breda böljor af gungande toner lade de sig öfver staden.

Så föll den andra in.

Den var mindre, det hördes på klangen, men också gammal och trött; dess röst ljöd hes och andtruten, och den gjorde hastigare slag, liksom fruktade den att ej kunna följa med den stora.

Något af människans gudsfruktan låg afspegladt i tonerna från de båda klockorna. Sann känsla i de djupa slagen, glad förtröstan och tillit, en fast, orubblig öfvertygelse — och trötta gestalter vid grafvens brädd, som bäfvande, nästan ångestfulla, skynda åstad så hastigt, de stela och styfnade lemmarna tillåta, liksom gällde det att raska på, att

begagna de sista ögonblicken före grafven. Detta låg i rösten med de brustna tonerna.

* * *

Högtiden är förbi.

Kyrkdörrarna öppnas; folket strömmar ut, kvinnor, barn — och åter kvinnor af alla möjliga åldrar, från de unga, nyfikna, som skulle se på konfirmandernas klädningar, och de, som gå dit, emedan prästen är modern, ända ned till de gamla med rynkiga ansikten; rinnande ögon och händerna hopknäppta öfver psalmboken och näsduken; för dem är prästen ordet, sången ett och detsamma: ett medel till tårar, som skola dränka det lilla, man kommer ihåg af gamla synder och fel. Och kyrkoluften följer med ut. Den lägger sig som ett bredt bälte omkring utgången; en kall, död luft, uppfylld med lukten af nytvättadt linne och dåliga parfymer.

Den konfirmerade ungdomen kommer ut, följd af vänner och bekanta, som hviska och kritisera, afundas och glädja sig, allt under det de trängas omkring utgången.

Vagnarna köra fram.

Först stiger konfirmanden in, därpå moder och fader. Den förstnämnde utstöter en lättnadens suck; kyrkans ceremoniela bojor äro nu borta; tanken glider bort mot hemmet, till öfverraskningarna; allt under det modern funderar på fest-

middagen, om kokerskan har allt i ordning, och fadern förgäfves söker dölja sitt dåliga lynne öfver att i timtal hafva måst stanna i kyrkan utan mat eller dryck i sällskap med en hungrig mage, hvars högröstade knot slutligen slår öfver i riktiga drillar af svält.

Det Vernerska ekipaget har kört fram; folket viker åt sidan, och man hälsar höfligt på far och dotter.

De hafva blifvit något försenade af prästen och ett par äldre fruar, som inne i kyrkan uppehållit dem.

Nu stiga de in.

Fadern hjälper artigt sin dotter, som känner sig litet förlägen i sin långa klädning.

Hon har litet svårt för att göra sig förtrolig med den tanken, att hon från och med i dag skall vara fullvuxen, tituleras för fröken och äga en dams rättigheter, hvilket fadern gjorde en början med att proklamera, då han i kyrkan för första gången bjöd henne armen.

Hon är ju fullvuxen nu; och kommer att kritiseras såsom sådan; hvad som förut framträdde såsom barnsligt, skall nu kallas naivt, uppsluppen glädtighet blir koketteri; och så vidare i det oändliga från och med i dag.

Och hon lutar sig tillbaka i vagnen, hvars baksäte hon i dag har rättighet att taga i besittning, då hon och fadern äro ensamma i vagnen.

Tankarna glida tillbaka i långsam, orolig flykt, komma åter fram, komma hem — — till det, som

väntar henne — — Gud, om det låge chokolad och marzapin, en hel låda full, så skulle de andra få behålla det öfriga. — —

Vid tanken på chokoladen vattnas det i munnen på henne. Å, om hon hade litet däraf nu!

Så sitta de tysta, hvar och en stirrande ut genom sitt vagnsfönster. Faderns blick glider hän öfver dottern. Aldrig har hon liknat sin mor så mycket som i dag. Kusken klatschar med piskan, vagnen viker af och svänger i en stolt båge upp framför ingången.

En betjänt öppnar, Verner stiger först ut; därpå hjälper han ut sin dotter.

Däruppe bakom fabriksgårdens galler står Kaj. Han nickar belåtet då han ser Helène gå uppför trappan och försvinna i vestibulen.

Hans gåfva till henne skall säkert blifva välkommen, men så har den också tagit största delen af hans besparingar i anspråk.

Det är en samling af fotografier, vyer från hemmet, allt inneslutet i en kartong. De äro systematiskt ordnade, ända från hennes mors älsklingsplats nere vid ån till fabriken i dess nuvarande skick. Allra sist har han lagt ett porträtt af sig själf. Det hela skall vara ett minne från hemmet, som kan följa henne på resan.

Fram på kvällen samma dag satt Kaj på sitt rum i en af arbetarebostäderna invid fabriken.

Det knackade på förstugudörren. Kaj gick ut och öppnade.

Där stod Helène.

»God afton, Kaj!»

»Helène!»

»Ja! Jag måste hitöfver till dig och tacka dig . . . snälle Kaj!»

De hade kommit in i rummet. Kaj såg sig litet förlägen omkring. Det var första gången, hon var inne i deras tarfliga hem.

Hon stod där i sin eleganta dräkt och såg ut som en riktigt stor dam, tyckte han. Hon låtsade ej märka hans förlägenhet.

»Vet du, Kaj, det var mer än snällt af dig, det sade jag också till far. Ja, han gaf mig lof att gå hit öfver; ja, det vill säga, han tror, att jag först skulle gå i morgon. — Men jag kunde inte vänta så länge; jag sprang, så snart vi hade ätit. . . . Din idé blef beundrad af alla gästerna; ja, af far med . . . och så vackra kort!» — hon räckte honom handen — »Tack, Kaj!»

»Det gläder mig, att jag kunnat bereda er någon öfverraskning; ni vet ju, huru mycket jag . . .»

»Det var förfärligt, hvad du är högtidlig; först tager du emot mig med en min, som om jag voro påfvens hustru; och så kallar du mig ni — du skall säga du — hör du, Kaj!»

»Men ni är ju en fullvuxen dam nu . . . och . . . nej, skillnaden är för stor . . . alldeles för stor . . .»

»Usch, hvad du är tråkig; jag hade tänkt mig det helt annorlunda . . . men i min egenskap af stor kanske jag får lof att bjuda barnet på litet

konfekt af det slaget, som det tycker om» — hon skrattade, »det räddade jag åt dig . . .» hon tog fram en hel bunt cigarretter och cigarrer, »det var allt hvad jag kunde komma öfver . . . Du tycker ju om båda delarna, eller hur? Var så god!» Hon lade alltsammans på bordet.

»Hvad jag är varm, jag har sprungit så — och så drack jag två glas vin vid middagen. — Men du bjuder mig ju inte en gång en stol . . . stör jag kanske — ja, jag skall genast gå igen!» Hon skrattade med öfverdrifven uppsluppenhet och såg på honom.

»Nej, nej — visst inte.» Han tog fram en stol.

Hon tog plats vid bordet, han satte sig midt emot henne.

»Är du ensam hemma?» började hon efter en liten paus.

»Far kommer visst snart.»

»Är det dina ritningar?» Hon pekade på ett par ritningar, som hängde på väggen.

»Ja, jag ritar om eftermiddagarna nu; jag är bara på fabriken om förmiddagarna. Nå, när reser ni?»

»Hvem menar herr Möller?»

De skrattade båda.

»När reser du?»

»I morgon afton.»

»Redan!»

»Ja — och jag skall vara borta länge, förfärligt länge, — jag skall civiliseras, säger far.

För resten gläder jag mig ofantligt åt att komma ut, bort ifrån alla dessa snusförnuftiga människor, som omgifva mig — jag är både glad och bedröfvad; men jag kommer att längta hem ändå förfärligt; — också efter dig, Kaj!»

Hon räckte honom handen öfver bordet.

»Tack, Helène! — Än jag då!»

»Å, ni karlar glömma så snart.»

»Du tror verkligen, att jag kan glömma dig?» Stämman lät dämpad, full af rörelse.

Det var bara en fras, som hon läst och nu citerat; hon menade egentligen ingenting därmed. Hon såg, att han blef bedröfvad.

»Kaj, du skall skrifva till mig!»

»Och du vill svara mig också?»

»Ja, visst — men då får du berätta om allting här hemma... för far skrifver endast så sällan; han säger, att han aldrig har tid till enskild korrespondens; och om dig vill jag veta besked, hvad du tager dig för, och så skall du se efter Nero, stackars Nero!»

Det var en stor New-Foundlandshund.

»Jag skall taga honom med mig hvar dag.»

»Tack, Kaj!... Ja, att tänka sig, att det skall vara slut alltsammans — nej, jag vill icke tänka på det nu. — Jag har varit så ledsen hela eftermiddagen — och så prästens tal vid bordet... Herre Gud, hvad det var sorgligt — en half timme höll han på med kä-ärlek till hemmet och kä-ärlek till plikter och kä-ärlek i långa bedröfliga banor... Hör du, Kaj! Jag har någonting till dig... Hon

afbröt sig plötsligt och reste sig upp, så betänkte hon sig ett ögonblick: »Det skulle egentligen vara ett par ord med, ett litet tal — men jag vet ej, hvad jag skall säga dig.» Hon tog en ring af sitt finger och räckte den öfver till honom.

»Den skall du få!»

»Tack, Helène — ack, hjärtligt tack!» ...

Han hade rest sig, då hon räckte honom ringen.

Han tog ringen, behöll hennes hand i sin — och drog henne halft omedvetet intill sig.

»Den skall du alltid gå med — för jag vill inte, att du skall glömma mig.»

»Jag glömmer dig aldrig, Helène!»

Liksom fattad af en plötslig ingifvelse, böjde han sig ned öfver henne; så kysste han henne på pannan: »Det är för cigarrerna» — och på kinden: »det är för ringen.»

Hon rodnade och fick tårar i ögonen.

»Nej, men Kaj! behandlar man en stor dam på det sättet... nej, nej — jag är icke stor ännu — icke i dag — och — men, Gud i himlen, hvad jag håller af dig!»

Stämman ljöd full af innerlighet. Hon slog bägge armarna om hans hals.

»Det finns ingen, som jag tycker om så, som om dig, Kaj — ingen i hela vida världen!»

Det låg en framtid af oro och lycka i de ögon, som möttes. Det var mera än vänskap, som de uttryckte.

Skälfvande af underkufvad sinnesrörelse, tryckte han henne intill sig.

Han kände sig så glad, så stormande lycklig; men han kunde icke fatta den lycka, han ägde.

Så hviskade han till henne . . . han visste knappast själf, hvad han sade:

»Och om jag kan komma fram i världen . . . och vinna mig ett namn — blir . . . ja, ack, säg, vill du — du — Helène — min?»

»Ja, men jag tycker — jag är det ju redan, Kaj — jag vill endast tillhöra dig — endast!» Hon slöt sig intill honom, häftigt och lidelsefullt; och i det hon kysste honom, upprepade hon sakta och innerligt: »Endast du! — endast du! . . .»

Ljudet af steg hördes utanför.

Hon slet sig lös. »Farväl, Kaj!»

»Farväl, Helène — och tack! — innerligt tack!»

Borta vid dörren stannade hon.

»Du får icke komma i morgon, Kaj! Jag vill icke se dig mera, innan jag reser — då kommer jag bara i gråt. Detta i dag skall vara vårt afskedsminne — till dess vi ses igen. Nej,» afbröt hon, då han började göra invändningar, »det måste blifva så — och så är det heller ingen, som anar något . . . Det var sant — passar ringen dig?»

»Ja visst — se här!» Han räckte fram handen.

Hon nickade belåtet.

»Adjö med dig då. Du får inte följa mig hem. Tänk om någon såg oss — så här sent — nu springer jag.»

Men han fick fast henne ute i förstugan; det blef det sista, och så det allra sista farväl. Omsider gick hon.

Så stod han och såg efter henne, till dess hon försvann i våraftonens disiga skymning.

Dagen därefter reste Verner med dottern till Dresden.

* * *

Kaj var liksom förändrad.

Kamraterna betraktade honom med förundran. Han, som eljes var så stillsam och tillbakadragen, var nu den muntraste och gladaste fyr man kunde tänka sig, ja stundom alldeles »bindgalen».

Glädjen sökte sig utbrott på alla möjliga sätt, följaktligen också i försöket att skrifva vers.

Detta måste han dock snart uppgifva efter flere sömnlösa nätters fåfänga sträfvanden att finna ett ord, som rimmade på Helène.

Om kvällarna promenerade han gärna nere vid ån.

Månskenet, vattnets glittrande färg och de stilla omgifningarna stämde honom till andakt. Därnere blef han vemodigt stämd. Hans hjärta svällde af tacksamhet och kärlek — i gyllene drömmar lefde han sig långt in i framtiden.

Men han ägde också de känslor, som blott den första kärleken skänker —; känslor, hvarunder

allt omkring en tyckes harmoniera med hvad man själf känner, tänker och hoppas.

Dylika lyckliga ögonblick kan också blott denna kalla till lif. De upprepas aldrig mera i lifvet, huru mycket man än vill söka att framkalla dem genom tanken på en annan — de äro en gång borta och kunna lika litet vända tillbaka, som de timmar, då man ägde dem.

* * *

Efter åtta dagars förlopp kom Verner tillbaka. Kaj började att vänta bref.

Det gick åtta dagar till — då begynte han blifva orolig... tänk, om någonting händt henne, om hon blifvit sjuk...

Fantasien jagade åstad... Humöret började sjunka med fruktansvärd fart.

Så kom då omsider postbudet en söndagsmiddag. Han lämnade en blankett, hvarpå stod: En ofullständigt frankerad försändelse från utrikes ort o. s. v.

Så snart det var honom möjligt, gick han på posten. Han kom just som de stängde vid middagen. — På eftermiddagen kom han igen; då var den tjänsteman ännu icke kommen, som hade med ofrankerade försändelser att göra.

Kaj frågade en af tjänstemännen vid en annan afdelning, när den skulle komma, som lämnade ut brefven.

»Klockan sex skulle han vara här, så att han kommer visst på ögonblicket,» blef svaret.

Klockan blef fem minuter, tio minuter öfver.

Kaj gick som på nålar.

I sitt sinne läste han den mest okristliga välsignelse öfver de Kongl. posttjänstemännen i allmänhet och den ifrågavarande i synnerhet.

Klockan blef en kvart öfver... Kaj hade räknat golfbrädernas antal på lokalen ... kunde dessutom nöjaktigt uppgifva fönsterrutornas antal... samt hade, med ett till det underbara gränsande tålamod, genomläst samtliga offentliga kungörelser, som voro upphängda därinne.

Den fördömda sölkorfven!... Om han skulle fråga den andre därborta vid pulpeten, hvar hans kollega bodde, uppsöka honom ... och genomprygla honom...

Han var i stånd till allt i detta ögonblick.

Det gick i dörren.

En gammal gråskäggig kurre, med ett ansikte, mulet och skinntorrt som årsgammalt bröd, kom långsamt seglande in.

Med ett lugn, som gränsade till den mest otroliga långsamhet, aftogs hatten och öfverrocken samt hängdes upp, hvarefter rockärmen befriades från något damm.

Halsduken anbragtes därefter öfver hängaren med två lika långt nedhängande ändar, galoscherna ställdes i en ställning till vänster om dörren, cigarren släcktes omsorgsfullt, askan afskakades och resten nedlades i cigarretuiet.

Det tunna håret slätades till framför öronen med insidan af handen.

Därpå klef figurén långsamt och betänksamt innanför disken med ett uttryck som hos en människa, hvilken gör sig till martyr för pliktuppfyllelse i statens tjänst.

Kaj stod vid pulpeten och väntade. Blanketten hade han lagt fram. Tjänstemannen satte sig bekvämt till rätta, tog fram en stor, rödrutig näsduk, och sedan han omsorgsfullt begagnat den, upptogs snusdosan, hvarefter han drog ut en låda och begrafde hela ansiktet däri under sina bemödanden att finna det, han sökte.

Kaj höll på att spricka af otålighet.

»Ursäkta, men jag har litet ondt om tid... Jag skulle be att få ut mitt bref...» kom det fram stötvis och lågt med rösten hos en människa, som uppbjuder hela sin energi för att vara lugn.

»Hvafalls?» ljöd det nedifrån lådan.

»Det var ett bref, som... men...»

»Genast!» Hufvudet dök upp — i händerna hade han det sökta: ett par glasögon.

Omsider tog han blanketten, betraktade den noggrant, tog ned från en hylla en packe bref, lade blanketten framför dem, fuktade tummen och pekfingret med läpparna och begynte att långsamt gå igenom brefven.

Slutligen kom han till ett, hvarpå Kajs namn stod skrifvet med något suddig handstil.

Kaj sträckte fram handen.

»Ja, där är det! Det där!»

I ifvern grep han tag i den gamle tjänstemannens rockärm. Men, Herre Gud! där stod ju också ganska tydligt Dresden på poststämpeln!

»Kan han kanske inte vänta!» Ett par vreda blickar sköto fram bakom glasögonen.

»Kostar tio öre i lösen!»

Kaj lämnade en tvåkrona, han befann sig i ett tillstånd af stilla, hopplös förtviflan.

Tjänstemannen lät brefvet ligga på pulpeten och begrof hufvudet i penninglådan.

»Jag kan inte ge tillbaka... har inte herrn mindre?»

»Nej, men det kunde kanske väntas...»

»Så... det kan alldeles inte väntas... Postverket ger inte kredit åt någon, hvem det vara må!»

Kaj yttrade blygsamt, att han menade, att han kunde få hafva det till godo, bara.

»Postverket inlåter sig inte på att göra skulder,» kom det fram nerifrån penninglådan. Hufvudet dök upp igen — och därpå seglade dess ägare bort till sin kollega för att växla. Kaj stirrade på brefvet — nu först såg han, att det var ett brefkort; han kände modet sjunka — bara ett brefkort! — Han fick en oemotståndlig lust att hoppa öfver balustraden, taga kortet, som dock nu var hans och springa sin väg.

Men just som lusten började att få öfverhand, kom tjänstemannen tillbaka och lämnade pengarna — uppräknade i femöringar.

Ändtligen var kortet i hans händer. Han nästan slukade de få ord, det innehöll — där stod blott:

»Är förfärligt upptagen . . . skrifver snart . . . vänlig hälsning. H.!»

Det var alltsammans!

Det var lönen för hans tålamod; det var allt, hvad hon hade att meddela honom.

Missmodig och skamsen, gick han bort mot utgången . . . »Skall han inte ha pengarna med sig,» ljöd en arg, hes stämma borta från pulpeten.

Kaj spratt till.

I en hast kom han tillbaka och samlade ihop pengarna.

Därpå lämnade han med en djup, resignerad suck postkontorets afdelning för ankommande bref.

Helènes bref lät länge vänta på sig . . . Det var en lång veklagan från början till slut. — Det handlade om pensionen och den förfärliga tortyr, hon var underkastad.

Vi äro tolf flickor, skref hon, de yngsta femton, de äldsta aderton år, men vi behandlas, som om vi voro små barn . . . Vi hafva så godt som ingen frihet, utan alltid sysselsatta, alltid öfver vakade — till och med våra tankar vilja de hafva reda på.

På de bestämda promenadtiderna, drifvas vi ut som en flock gäss — två och två efter hvarandra, de yngsta främst, och lärarinnorna bilda afslutningen — och herrarnes näsvisa blickar

och den oförskämdhet, hvarmed de ställa upp sig och låta oss passera revy! . . . det är skamligt . . . och vi få icke se på dem . . . fastän det finns så många vackra ibland dem! . . . Rakt fram skola vi se, helst i nacken på den framför gående . . . Ja vi behandlas icke som människor, utan som soldater . . . Och all den lärdom, hvarmed vi blifva fullproppade . . . som om det vore nödvändigt för mig att veta, att det är klorsyradt kali, som sitter på tändsticksaskarnes stryksida . . . eller att höra föredrag om, huruvida rädslan är en följd af känslan eller förståndet!

Och all den gymnastiken . . . i otäcka dräkter . . . Men inga romanböcker . . . ingen Kaj . . . ingen frihet . . .

Fullkomliga slafvar!

Och detta kallar man en högre pensionsanstalt för flickor! Det förstår man med civilisation! Du anar icke, hur mycket jag längtar efter dig — och Nero! Hur mår Nero? Är du snäll mot honom? Ack, när jag tänker på hans vackra ögon . . . och lockiga svans — då . . .? (de följande orden voro utsuddade.)

Detta bref skrifver jag hos min sömmerska . . . Vi skulle profva klädningar, fyra af oss . . . Men i stället hafva vi mutat sömmerskan, och hon har lånat oss papper och bläck; vi skrifva nu alla fyra. I pensionen äro vi aldrig säkra för den otäcka fröken!

Kaj! Jag är olycklig . . . o—lyck—lig!

din egen stackars
Helène.

P. S. Ville skrifva ett postskriptum — men hinner inte med det . . .

D. S.

Kaj svarade med ett bref på tio sidor. Det blef ett rörande, romantiskt-sentimentalt kärleksbref, uppfylldt med beklaganden öfver det barbariska sätt, hvarpå man behandlade henne, öfver hennes tyrann till far, som hade hjärta att vilja göra henne så olycklig o. s. v.; och så flätade han in de ord af tröst, som ögonblickets inspiration ingaf honom.

Ett par dagar, sedan han afsändt sitt bref, kom åter bref från Helène.

Jublande af fröjd, öppnade han det.

Hon ville blott meddela honom, att hon i det sista brefvet glömt att bifoga sömmerskans adress, till hvilken han skulle adressera brefvet. — Till pensionen fick han på inga villkor sända det.

Kaj kände sig högst beklämd; han började ana det värsta. Ögonblickligen svarade han och meddelade, att hennes anmodan kommit för sent.

Kajs bref kom ganska riktigt till pensionen, där det af föreståndarinnan befanns tillhöra tullpliktiga varor, som borde undersökas i kraft af den rätt, henne tillkom enligt pensionens reglemente.

Lärarinnan i språk öfversatte episteln, hvilken därefter, försedd med en del högst intressanta, men tyvärr hemliga randglosor af föreståndarinnan, sändes direkt tillbaka till Direktör Verner med förfrågan, om det var med hans vetskap och vilja, som dylika bref tillsändes hans dotter.

Verner mottog brefvet, just som han satt vid middagskaffet tillsammans med ett par godsägare från trakten.

Då han såg, att det var från pensionen, bröt han det strax. Hans ögonblickliga vrede vid den första genomläsningen lämnade snart rum för ett hjärtligt skratt.

Han räckte öfver brefvet till sin brorson, en ung ingeniör, som kommit på besök samma dag, och bad honom läsa det högt för gästerna.

Under dessas outsägliga löje upplästes brefvet.

Stämningen efter middagen gjorde sitt till — och på gästernas enträgna anhållan, efterskickades Kaj.

Ett dämpadt fnittrande mötte Kaj, då han trädde in i salen, förlägen och rädd på samma gång.

Verner vinkade åt honom.

Kaj närmade sig honom, iförd sin tarfliga dräkt, och såg halft bönfallande på Verner, hvars hårda gäckande uttryck ej bådade något godt.

Verner räckte honom brefvet utan att säga ett ord.

Kaj rodnade starkt; med darrande hand tog han emot det.

Gästerna brusto ut i gapskratt; han förstod med ens den narraktiga och löjliga roll, han spelade.

Allt annat hade han varit beredd på, men detta . . .

Gråten satt honom upp i halsen, trots allt hans bemödande att synas lugn.

Verner vinkade, att han kunde gå.

Krossad och tillintetgjord, lomade han af.

»Skall jag hälsa er Julia, herr Romeo?» ljöd det plötsligt bredvid honom.

Kaj såg upp.

Det var en mager, spenslig herre med mörkt hår och helskägg samt pincenez, bakom hvilken ett par plirande ögon logo emot honom med ett elakt uttryck.

Det var ingeniören Leopold Verner.

Han talade i en något lallande, affekterad ton. Kaj såg, att han ej var fullt nykter.

Ingeniören räckte fram handen mot honom.

»Jag reser en af dagarna till Dresden . . . Vill ni, att jag skall öfverlämna er epistel till fröken Helène? . . . hon kan nog behöfva litet roligt ibland . . . att döma efter ert bref . . . hvad hon skall bli glad!»

Kaj hörde sällskapets skratt bakom sig; och i ett nu var förlägenheten förvandlad till vrede, blygseln hade lämnat rum för ett ögonblickligt raseri.

Brefvet klämdes ihop i hans hand till en fast boll. — En dimma lade sig öfver hans ögon . . .

han såg blott det hånfulla uttrycket, hörde blott skrattet; — en rörelse med armen, och brefvet slungades i ansiktet på den, som talat till honom.

Därpå sprang han nedför trappan, ut öfver gården, bort längs ån, till dess han kom till bänken; där kastade han sig ned och blef liggande i en djupt uppskakad och förtviflad stämning, med tankarna i ett kaos af förvirring.

Följande dag kom Kajs far upp till Verner för att bedja om ursäkt för sonen, men Verner, som redan ångrat sin hårdhet mot Kaj, erbjöd honom anställning vid en fabrik i England och få dagar därefter befann han sig på väg dit.

* * *

Åren gingo; jul lades till jul, och fabriken med hela sin värld af arbete och släp lät den ena dagen glida förbi som den andra.

Vårvinden kom jagande med sitt regn, som ställde till stortvätt på gårdarna, på de nedsvärtade murarna, taken och de tusentals fabriksfönsterna, under det solen då och då trädde fram bakom de drifvande skyarna och torkade så mycket den kunde.

Och sommaren betraktade förundrad detta arbetande perpetuum mobile, hvars rörelser den förgäfves sökte hejda, frestande med ljus och värme, lockande med fågelsång och doften från blomsterfyllda ängar.

Men ångmaskinerna hväste och öfverröstade sången, skorstenen bredde ut sin slöja af rök, under hvilken sommaren förlorade sin rätt, . . . den framkallade blott en ed, när värmen blef för stark, eller när svalkande regn hindrade betingsarbetet i fria luften och tvang de genomdränkta arbetarne att söka skydd. Och åren svunno hän, och tidens stora arbetarefrågor sköto våg på våg, som svallade mot fjärran belägna kuster, upplösande sig i svaga, men dock märkbara dyningar, hvilka efterlämnade märken, hvar de gingo fram, födde nya okända tankar, kommo begreppen att mogna och vidgade synkretsen så, att världen icke längre var blott det jordstycke, som man kunde se mellan fabriken och hemmet.

Sammanslutningens dragningskraft blef allt starkare, fackföreningens medlemmar begränsades icke längre till det lilla samhället, utan fördelades långt ut åt öster och väster, — okända kamrater, men dock bröder, förenade i kampen för ett framtida mål — hjälpen, när behofvet kom.

Men inne i krogvärdinnans trånga stuga ägde sammankomsterna rum den första lördagen i hvarje månad; och här kom mången god och sund tanke fram bland ett kaos af förvrängda åsikter och ologiska slutsatser, hvilka stundom bragte referenten för stadens enda frisinnade tidning till förtviflan, när han skulle ikläda diskussionen en läslig form.

* * *

Så var det en sommardag i Vernerska trädgården, det vill säga i den delen däraf, som ligger mellan hufvudbyggnadens västliga, murgrönsklädda gafvel och chausséen.

Mellan ett par gamla ärevördiga bokars stammar är en hängmatta upphängd, hvari en ung dam ligger och läser.

Mattan hänger så lågt, att den ljusa klädningen med sina mattblå sidenglänsande ränder berör gräsmattan hvarje gång mattan rör sig.

Den ena armen följer uppefter kinden förbi det mörkbruna håret, invid hvilket handen då och då drager i ett snöre och därvid frambringar mattans gungande rörelser.

Ansiktet är vackert, med regelbundna, formfulländade linier, vid munnen små energiska drag, som stundom försvinna i leendet.

Kinden har en fin, matt rodnad, ögonen äro mörka, figuren smärt.

Ljusa halfhandskar betäcka det mesta af armen ända upp till armbågen, där klädningen tager vid.

Denna är urringad i halsen och afslutas med en bred sjömanskrage, som sammanhålles med en kokett rosett af samma färg som klädningens ränder.

På bröstet strax under rosetten är anbragt en bukett violer. Kring lifvet smyger sig ett läderbälte, som framtill slutar med ett antikt gammalt spänne, ett mästerverk af ciseleringskonst. — Det är Helène.

Genom löftaket silar sig strålvis det klara solljuset, som uppfyller luften med ljusa strimmor, lägger sig ner med små koketta blinkningar, med glada blå färger på den ljusa klädningen, — purpurrödt på läpparna, glittrande på bokens guldsnitt, ljusgrönt mot gräsmattan och så vidare i en oändlighet af brokiga färger, som försvinna i sommarluftens skugga, komma igen alltefter hängmattans långsamma regelmässiga svängningar.

Hängmattan stannar omsider, boken glider ner på marken, händerna knäppas samman öfver hufvudet, under det blicken — en svårmodigt drömmande blick — stirrar upp mot det ljusgröna taket med sina blåa fläckar af luft.

Så ligger hon en stund, alldeles försjunken i tankar.

Nerifrån chausséen ljuder plötsligt rop och skratt; det är några barn, som lekande springa förbi.

Hon reser sig upp och går bort till ett stativ, hvarpå en kikare är anbragt. Med tillhjälp af denna har man en vidsträckt utsikt öfver landskapet genom de små konstgjorda öppningar, som här och där äro anbragta i det täta löfverket.

Hon vrider kikaren i en stor cirkel och riktar den öfver mot fabriken, hvarifrån det dämpande ljudet af hammarslag tränger upp.

I en af smedjorna, hvars dörr står öppen på vid gafvel, ser man arbetarne ifrigt sysselsatta med att bearbeta det glödande järnet.

Det eljes så flammande, rödgula skenet dämpas nu till en liten mattgul fläck af det inträngande skarpa solljuset, som i blå och bruna strimmor färgar den tjocka, heta luften därinne.

Med sotiga anleten, uppkaflade skjortärmar, muskulösa armar, tunna nedsölade lärftsbenkläder, hvari konturerna af benens muskler skarpt framträda, barfotade i tjocka trätofflor, svettiga och ansträngda arbeta de som en lefvande illustration till orden: Du skall äta ditt bröd i ditt anletes svett.

Men kraft och uthållighet prägla dem, — de breda näfvarna och de starka armarna gifva fart åt de tunga järnhammarne, som för hvarje slag på det glödgade järnet, uppsända kaskader af sprakande gnistor, hvilkas rubinröda färg ej en gång mattas af solljuset.

Allt sedan hennes hemkomst för ett år sedan hade arbetarnes lif därborta dragit henne till sig med intresse och nyfikenhet.

Så ofta tillfälle gafs, och ingen observerade henne, kunde hon smyga sig bort till härden och betrakta de arbetande gestalternas muskelspel, till dess ögat stirrande sjönk till hvila i härdens strålande, fladdrande eldskimmer, där de lysande gnistorna bildade en gyllene slöja, under hvilken tankarna sjönko i dvala, minnet domnade bort, och allt blef dödt och tomt omkring henne.

Men ibland kunde det äfven under sådana ögonblick hända, att töckniga drömbilder trädde fram, hvari modrens bild drog förbi, — modren

med de milda, svårmodiga ögonen och den bedjande blicken, för att återigen växla om med barndomsminnenas obestämda konturer, hvilka stego och sjönko, — gledo fram och tillbaka.

Men om kvällarna, när arbetarne lämnade arbetet, kunde hon genom löfverket på sin älsklingsplats se, huru hustru och barn mötte dem därute på chausséen, där fäderna togo de små på armen, uppfyllda af fadersglädjen, som kom dem att glömma den hårda kampan för tillvaron.

Då kunde plötsligt en bild framträda af en person, som motsvarade det ungdomsideal, hvarom hon drömt. Hon kom då att tänka på Kaj, hennes tankar koncentrerade sig då omedvetet omkring honom, och minnet af honom blef den form, hvari hon byggde sina luftslott.

Sedan den dag, då Kaj första gången genom Verners hjälp reste till England, hade en tid af öfver fyra år gått förbi, innan Helène och han åter råkats.

Alltsedan den olyckliga korrespondensen hade de endast fått sparsamma underrättelser om hvarandra; Kaj genom bref från hemmet — och Helène genom de meddelanden, som hon då och då på omvägar kunde uppsnappa genom förfrågningar hos Kajs fader.

Så hade han en dag oväntadt kommit hem ... och öfverraskade Helène, som ej kände igen honom strax, hon såg honom.

Men hon kom snart under fund med, att det försiggått en stor förändring hos honom.

Han hade gått framåt med stora steg.

Hans öppna och ärliga, om än icke vackra, skägglösa ansikte, — med den höga, intelligenta pannan, de talande ögonen med sin obestämbara färg och hela hans frimodiga, tillitsfulla sätt, hade hos Helène framkallat en mängd strömningar, som i själfva verket endast blefvo svar på många af de tankar, som hon under de mellanliggande åren hade gömt hos sig själf, emedan hon icke hade haft någon att diskutera dem med.

Kaj hade kommit som en solglimt på en gråväders himmel... aldrig hade hon tänkt, att hennes gamla lekkamrat kunde utveckla och förändra sig så mycket; och hon hade ej länge varit tillsammans med honom, förr än hon lika mycket beundrade hans diskreta hållning som förvånades öfver hans taktfulla sätt.

Under de tre veckor, han uppehöll sig i hemmet, innan han for till England för att å ett bolags vägnar öfvervaka ledningen och uppsättningen af ångmaskiner, hade aldrig på de promenader, som de ensamma företogo, sagts något, som kunde förråda djupare känslor från hans sida.

Alla de gamla barndomsminnenas undangömda gnistor hade åter blossat upp, de hade lefvat om de kära minnen, som alltid började med: kommer ni ihåg? — och sedan hade tankarna glidit in på allvarliga frågor.

Hans kringflackande lif därute — hvarom han berättade på ett okonstladt sätt — men framför allt de jämförelser, han gjorde mellan förhållandena

därute och här hemma blefvo till ett galleri af taflor, som i hög grad fängslade Helène.

Och då omsider Kaj hade rest efter att hafva fått permission af Helène på två år, som hon skämtsamt sade vid afskedet . . . tog han så mycket af Helènes tankar och intressen med sig, att hon till slut började fundera öfver, om ej hjärtat alltjämt var med i leken.

En trånande längtan efter en okänd lycka kunde då bemäktiga sig henne, komma blodet att brusa genom ådrorna och nerverna att skälfva i häftig oro.

Under sådana ögonblick kunde ögonen tåras af längtan efter den lycka, som hon tyckte låg utbredd öfver dessa arbetare, — en lycka, som för henne stod i så stark motsats till hennes lifs sorgsna enformighet, en tillvaro, där alla drömda önskningar och förhoppningar lågo långt, långt borta i en sväfvande töcknig framtid.

Knarrande fotsteg ljödo från trädgårdens grusade gång.

Helène vaknade upp ur sina drömmerier; stegen kommo närmare och närmare; hastigt vreds kikaren tillbaka till sin vanliga ställning. Med ett språng är hon uppe i hängmattan igen, får tag i boken, och ett ögonblick därefter är hon ögonskenligen fördjupad i sin bok — endast den djupa sucken, som tränger sig fram, det något spotska draget vid munnen förråda, att hon anar, hvem som ämnar uppsöka henne.

Stegen närma sig mer och mer och småningom visar sig kusinens, Leopold Verners, spensliga och smärta gestalt på den lilla sidostig, som från hufvudgången leder upp till utsiktshöjden.

Verner har stannat, — det dröjde en stund, innan han fick reda på om Helène fanns på sin älsklingsplats. Hon var fullständigt dold för hans blick af trädens breda stammar; endast en liten flik af klädningen var synlig.

»Är du där, Helène?» Stämman ljöd dämpad. — Intet svar.

Han gick långsamt upp. Omsider fick han syn på henne; hon var alldeles försjunken i läsning.

Han betraktade henne, uppfylld af beundran och passionerad lidelse. Han hade stannat, tveksam, om han skulle gå fram eller vända om.

Det var alls icke på detta sätt, han hade tänkt sig inledningen till det, han ville och måste säga henne . . .

Omsider fattade han sitt beslut och gick fram emot henne.

»Helène! Du får ursäkta, att jag . . .»

»Genast,» afbröt hon utan att se upp.

Han blef stående, — men hon kände nu, trots all den energi, hon utvecklade för att låta tankarna dröja endast vid boken, hvari hon läste, hur hans blick liksom svepte sig omkring henne, omslingrade henne med osynliga trådar i ett nät, som allt tätare snörde sig samman omkring henne.

Hon försökte att byta om ställning, men en pinsam, obehaglig känsla tvang henne omsider att se upp.

Hon slog ihop boken hårdt, litet nervöst, såg upp och försökte att så lugnt och likgiltigt som möjligt möta hans brinnande, bedjande blick. Hon nickade emot honom.

»Ger du audiens nu?» hans röst darrade något.

Hon reste sig upp och satte sig i hängmattan.

»Jag var så långt borta,» svarade hon i konstladt munter ton, »bland söderns poetiska cypresser och acanthisblad . . . det tager tid, innan man kommer tillbaka . . .»

»Till nordens realistiska fur och gran,» fortsatte han med ett leende. »Nåja, jag kan mycket väl vänta, till dess du kommit tillbaka; du har lärt mig konsten att vara tålig . . .» han suckade djupt.

»Du ville tala med mig,» afbröt hon tvärt.

»Ja, och du får ursäkta mig, att jag stör dig; men det är en sak, som så länge legat mig på hjärtat, och som i dag måste få en afslutning.»

Han hade gått ända fram till henne och tagit plats på en af trädgårdsstolarna bredvid hängmattan.

Hon såg nu den egendomliga stämning, hvari han befann sig, hörde, huru orden hastigt och stötvis banade sig väg öfver de tunna, skälfvande läpparna — en egendomlig kontrast till uttrycket

i hans öga, som sinnesrörelsen ännu ej fått makt öfver.

»I dag,» frågade hon omsider, för att afbryta en pinsam paus, hvarunder hon väntat, att han skulle fortsätta. »Och hvarför just i dag?»

»Därför, att denna dag har en särskild betydelse för mig; den kommer att blifva en afgörande vändpunkt i mitt lif.»

Hon njöt af hans förlägenhet; sådan hade hon aldrig sett honom förut.

»Således en kritisk dag,» frågade hon med ett leende; — hon anade, hvad som skulle komma, kände, att hon redan började få öfvertaget, — »en dag à la Falb?»

»Det beror på . . .» svarade han så lugnt, han förmådde, i det han betraktade henne med en blick, som kom henne att slå ned sitt öga, »i alla händelser är det icke jag, som kommer att bestämma, hur utfallet skall blifva.»

»Hvad är det då, som har händt?»

»Din far har i dag gjort mig ett förslag, som . . . om det än ej kom alldeles oväntadt, ändå har . . .»

Han stannade tvärt, liksom letande efter ord.

»Ett förslag . . . hvilket?» . . . frågade hon, betraktande honom med ett spändt uttryck.

»Han vill, att jag skall ingå som kompanjon i hans affär . . .»

»Jaså!» Helène drog en djup suck »Det var ju ett särdeles smickrande förslag . . . som du

väl också kommer att antaga,» tillfogade hon i en så likgiltig ton som möjligt.

»Det beror på, om jag . . . om . . .»

»Förlåt, att jag afbryter dig, men var det om dina framtidsplaner, du ville tala?»

Verner nickade. — »Ja, just om dem, . . . det vill säga, icke endast mina . . . utan våra . . . ja Herre Gud, jag menar . . . du vet, huru mycket hela mitt lifs framtid och lycka beror af dig — ja, jag har ju aldrig sagt dig detta förut i ord, . . . men ändå tror jag, att du ej tagit miste på mina tankar och känslor . . . jag har ju så ofta försökt att lägga dem i dagen genom mitt handlingssätt mot dig . . .

»Du har hos mig väckt förhoppningar, Helène, som, äfven om de ej af dig erhållit någon direkt uppmuntran, dock spirat upp i den karga jordmånen härhemma — under den tid, du dröjde bland södern cypresser.»

»Nej, jag kan ej längre underkasta mig den i många afseenden ovanligt hårda pröfning, som du pålagt mig. Jag måste hafva ett bestämdt svar — och om du förstode mina känslor för dig, så skulle du kunna uppfatta det kvalfulla och pinsamma i min ställning.

»Tanken på dig gör mig ibland vek som ett barn, under det stundom en försmådd kärleks hela förtviflan och bitterhet taga öfverhand, då jag nästan blir rädd för mig själf . . .»

Han stannade ett ögonblick och lade händerna öfver ögonen, kämpande med sin sinnes-

rörelse. »Du får förlåta mig,» fortsatte han i dämpad ton, »att jag talar så fritt om det, som rör sig inom mig, — jag har alltid haft svårt att uttrycka mig, och i synnerhet i ett ögonblick som detta, då alla mina känslor, alla de många dagarnas och nätternas drömda tankar nu på en gång tränga sig fram och fordra att tolkas i ord . . . Helène, jag lägger min framtid i dina händer . . . jag . . .» Han tystnade och försökte fatta hennes hand, i det han nästan knäböjde framför henne.

»Kan du . . . vill du?» stönade han, under det hans blick med ett bönfallande uttryck sökte hennes. »Säg?»

Han blef liggande framför henne, medan hans hufvud efter hand sjönk ned mellan händerna.

Det blef ett ögonblicks paus.

»Då Helène kände hans hand vidröra sin, drog hon den häftigt undan.

»Säg!» upprepade han sakta, nu utan att se upp. »Har du intet svar, — ingen förhoppning att gifva mig?»

Hon hade rest sig upp och betraktade den knäböjande, hopsjunkna gestalten framför sig med en till hälften spotsk, till hälften medlidsam blick.

»Förskona mig från att svara dig!» kom det omsider fram, »det skulle endast blifva ytterst pinsamt för oss båda, och du skulle tvinga mig att yppa resultatet af mina tankar och åsikter om dig.»

Hon gick ett par steg förbi honom och stannade, väntande på svar; till sin stora öfverrask-

ning hörde hon endast det häftiga utbrottet af den förtviflan, som hennes ord framkallat hos honom.

Han grät, stönade och snyftade med en lidelsefull människas hela hopplösa smärta.

Hon betraktade honom ett ögonblick, alldeles häpen af förvåning.

Sålunda hade hon aldrig tänkt sig slutet på detta. Länge hade hon varit förberedd på detta samtal dem emellan; hon hade tänkt sig en häftig, våldsam scen, hvarunder hon omsider efter ett häftigt replikskifte, emedan hon försmådde hans kärlek, skulle triumfera öfver honom.

Hon hade väntat sig häftiga förebråelser — och nu — nu satt, eller rättare låg hennes kusin för hennes fötter; mannen med den till utseendet eljes hårda och oböjliga karakteren, en äkta fullblods-Verner, — en skräck och fasa för alla arbetarne för sin hänsynslösa stränghet — nu låg han där, hopsjunken till en förtviflad massa, — ett rof för en krossad illusions alla kvalfulla känslor.

Tyst betraktade hon honom ett ögonblick; hon började ana den stora makt hon ägde öfver denna karakter.

Därpå gick hon långsamt nedför gången, tillfreds öfver att hela denna obehagliga, men oundvikliga katastrof omsider var öfverstånden.

Då hon skulle vika af från gången in till alléen, vände hon sig om och såg upp mot kullen. Hon visste icke, hvaraf det kom sig, men det föreföll

henne, som hade hon i detta ögonblick hämnat sig på den, som en gång skymfat hennes första och enda ungdomskärlek.

* *
*

Fram på aftonen samma dag satt Helène uppe i hörnrummet, som blifvit inredt till henne efter hennes hemkomst.

Hon hade tagit plats vid fönstret, och hade länge suttit och stirrat ut öfver skogen långt bort till hafvet, där solen gått ned, lämnande efter sig ett skimmer i rödt och guld; som nästan smält tillsammans med hennes tankar.

Hon ryckte därför häftigt till vid faderns röst, som plötsligt ljöd bakom henne.

Hon vände sig hastigt om, men skimret därutifrån hade bländat henne så, att det dröjde en stund innan hon i den rådande skymningen fick syn på fadern, som långsamt närmade sig henne.

Det var endast sällan, som fadern gjorde henne besök häruppe.

Till följd af ett fall från hästen för några år sedan plågade det honom mycket att gå i trappor, hvilka han undvek så mycket som möjligt.

Det förvånade därför Helène i hög grad att få se honom i sitt rum. — han brukade eljes vanligen skicka bud efter henne, när det var något särskildt han ville säga henne, och som ej kunde afhandlas vid måltiderna.

»Jag vill gärna tala ett par ord med dig, mitt barn.»

Det låg någonting så vemodigt i tonfallet, att Helène ovillkorligen reste sig upp.

»Tack, sitt stilla du!» Han sköt en länstol fram till henne och tog plats däri.

Verner hade åldrats betydligt under de sista åren. Gestalten var något framåtlutad till följd af sjuklighet. Håret hade blifvit tunt vid tinningarna, skägget långt och alldeles grått, — men ögonen bibehöllo ännu sitt bestämda, kalla och hårda uttryck.

Helène betraktade honom ett ögonblick.

Han hade lutat sig tillbaka i stolen och satt nu och strök sitt skägg efter gammal vana, då han funderade på en sak.

»Leopold har talat om för mig i eftermiddag, hvad som passerat er emellan i dag. Ja, det gör mig ondt, Helène, att jag måste vidröra detta ämne, som naturligtvis för dig endast kan vara mycket pinsamt; men förhållandena, sådana de nu under det sista året gestaltat sig, tvinga mig tyvärr att bringa denna sak å bane.

»Som du väl har märkt, har jag af grundsats ej förut velat inblanda mig i en så grannlaga sak som denna; — och jag tror icke heller att jag, mig veterligen, har gifvit tillkänna något, som af dig kunnat uppfattas som en önskan från min sida, att du borde gå din kusin till mötes i det varma och uppriktiga intresse, som jag vet, att han länge hyst för dig. — Du har gifvit honom en korg, —

och därvid är ju intet att göra för ögonblicket. Men det är onekligen vid en för mig högst obehaglig tidpunkt, som detta ägt rum... Ja, ja,» fortsatte han starkare, då Helène gjorde min af att vilja afbryta honom, »det rår du ju icke för — åtminstone ej direkt — men din kusin tycks hafva tagit sig detta afslag så nära, att han, efter hvad han i eftermiddag meddelat mig, ämnar lämna oss med det första.»

Verner teg ett ögonblick; han var så upptagen af sina tankar, att han ej märkte, hur det blixtrade till i Helènes ögon.

»Det är detta,» fortsatte han, »som kommer i högsta grad olägligt för mig, — ja, det har till och med berört mig på det smärtsammaste, då jag mycket väl förstår den finkänslighet, som dikterar hans handlingssätt. Nej, afbryt mig icke! — Du förstår ej förhållandena på fabriken, du känner ej den jäsning, som där försiggått en längre tid, en följd af de förvrängda åsikter, hvarmed nutidens demokratiska apostlar uppfyllt arbetarnes sinnen och tankar.»

»Vi stå här inför en sådan kris, — ja, jag skall icke ingå på några närmare förklaringar. Du har, gudskelof, ej behöft följa med dessa sorgliga förhållanden. Men, för att komma till saken,» afbröt han utan att märka det ironiska leende, som hans sista ord framkallat hos hans dotter, »här finns ett parti bland arbetarne — och däribland många af de äldre, gifta — som alldeles hålla på att tappa hufvudet, och som arbeta tyst,

men ifrigt på att aflägsna Leopold från hans ställning.

»Ja, när jag tänker på, huru mycket jag gjort för dessa människor, så... Nej» han reste sig häftigt och gick ett slag öfver golfvet. »Otack är världens lön... det är konsekvensen af lifvet.»

Han tog åter plats i länstolen. Därpå fortsatte han i lugnare ton:

»Leopold har under de år, han varit här, varit mig till mycket stort gagn, han har vunnit mitt förtroende i alla afseenden, och är en duktig, pålitlig, energisk ung man, sin ställning vuxen; och jag behöfver en sådan, i synnerhet nu, när jag börjar bli gammal och ej ensam kan utveckla den arbetskraft, som behöfves för att upprätthålla en så stor affärs anseende som denna. Därför hade jag också i dagarna erbjudit Leopold att ingå som kompanjon; men till min stora sorg har han afslagit detta, tydligen endast och allenast därför, att han ej haft samma tur i kärlek — som i affärer. Han har öppet sagt mig, att han ej kan lefva under samma tak som den kvinna, hvilken krossat hans förhoppningar.»

Verner tystnade; i halfmörkret kände Helène, hur faderns blick forskande hvilade på henne.

Det blef en paus.

Helène hade lagt handen öfver ögonen. Hur gärna skulle hon ej nu velat sätta sig på faderns knä, lägga armarna om hans hals och yppa för honom allt, hvad hon kände i detta ögonblick Minnena från de många dystra och bittra stunder,

då hon blifvit jagad, förföljd af sin kusins brinnande blickar, hvilka sade mer än ord, — detta uttryck, som alltid talade om ett och detsamma — en glödande åtrå, en våldsam, allt förtärande lidelse, hvarmed hans blick liksom svepte sig omkring henne i sitt stumma, men betydelsefulla språk: »Du måste tillhöra mig, — du måste, ty jag vill det!»

Hur skulle hon kunna förklara för sin far allt detta, förmå honom att förstå det hånande trots, som hennes kusin väckt till lif hos henne?

Det hade ju blifvit en kamp dem emellan — en strid, där ingen af dem ville vika, — men hvarunder hon kände, hur mycket den förändrade henne, hur bitter, missbelåten och förorättad hon alltmera kände sig.

Och fadern! — Han som borde stå henne närmast, hur litet hade han ej gjort för att vinna henne; — nej, han skulle aldrig kunna förstå eller uppfatta hennes sorg — de hade kommit allt för långt ifrån hvarandra. Aldrig hade hon så som just nu känt det stora afståndet mellan henne och fadern.

Ja! Hon hade smålett vid faderns ord om, huru litet han trodde hon kände till den jäsning, som var utbredd bland arbetarne. Hon kände den, förstod den sanna orsaken till oron därnere; och visste han, som nu satt midt emot henne med sin kalla, genomträngande blick, visste han, hvarför hon kände till arbetarnes lif, med hvilket lefvande intresse hon gjort deras sak till sin, då skulle han

också förstå den längtan, som fyllt hennes hjärta och sinne efter en afgörande strid — en gemensam kamp med arbetarne mot samma fiende, och i hvilken hon ville stå eller falla.

Det knackade på dörren, det var jungfrun, som kom in med lampan.

Helène hade rest sig och gick bort till flygeln, där hon litet nervöst började bläddra i noterna.

Därpå sade hon utan att se på fadern i en lugn, nästan likgiltig ton:

»Jag kan ju resa, i fall pappa vill.»

»Resa, hvad skulle det hjälpa? Du måste ju ändå förr eller senare komma hem igen; dessutom skall Leopold aldrig gå in på en dylik anordning — därtill känner jag honom för väl.»

Han behöfver ju ej få veta orsaken... jag har ju bjudningar, som ...»

»Omöjligt! Saken måste ordnas på annat sätt.»

Helène skakade tviflande på hufvudet.

»Leopold måste stanna, säger jag; — han måste stanna till hvarje pris.»

»Han är således oersättlig för pappa?»

Det låg någonting i rösten, som i hög grad misshagade Verner; han höll på att gifva ett häftigt svar, men hejdade sig i tid; därpå sade han så lugnt han förmådde:

»Det gör mig ondt, att våra åsikter i denna sak — som i så många andra på senare tider — skola vara så olika. Men hvem kan förutse

flickors smak i den vägen? En nyck är tillräcklig för att de kunna förkasta det bästa och solidaste.»

»Man kan icke tvinga sina känslor — åtminstone inte jag.»

»Mycket rätt, men man kan gå mera försiktigt till väga — mera diplomatiskt.»

»Ja, i affärer kanske,» tillät sig Helène att invända, i det hon stirrade på ett notblad.

»Äfven i kärlekssaker, — åtminstone i ett fall som detta,» afbröt Verner. »Förstode du det stora ansvar, som hvilar på dig i denna sak, ett ansvar, som är långt mera allvarligt, än du för ögonblicket kan inse eller förstå, så skulle du ej tveka att göra, hvad som är din skyldighet härvidlag.»

Verner sade dessa ord i en dämpad, skälfvande ton.

»Min skyldighet!» Helène kände, hur hjärtat liksom snörde sig tillsammans vid faderns ord. »Det vill således säga, att pappa har betraktat det som en självklar sak, att Leopold och jag . . .»

Hon stannade tvärt; hon kände, hur harmen vid tanken på denna förbindelse började få öfverhand i hennes sinne.

»Ja, jag trodde, att du besvarade hans känslor, om än på ditt sätt, jag trodde, att den kvinna, som kände Leopold så väl, som du borde göra, ej kunde visa honom ifrån sig. Men därvid är ju intet att göra nu,» fortsatte Verner och anslog en lugnare ton, »jag vill hvarken försöka öfvertala

eller tvinga dig att gifta dig med Leopold, när du nu en gång betraktar det som en omöjlighet, — blott du förhindrar honom från att resa.»

»Förhindra honom?» Helène såg frågande på fadern. »Jag förstår icke riktigt.»

»Ja, Herre Gud! tala med honom om saken — försök att vara vänlig mot honom — bed honom stanna kvar, eller säg honom hvad du vill, men hindra honom för all del!»

En skärande dissonans afbröt Verner; det var Helènes hand, som slog ned på ett par tangenter.

»Nej far, nej — och låt mig nu säga, hvad jag känt och som man tvungit mig att gömma som min innersta tanke. Jag hyser ej en gnista af förtroende för Leopold Verner; — det finnes icke en känsla hos mig, som ej stöter honom ifrån sig; — ja, förstå mig rätt, vore hela mitt öde, min framtid, allt, hvad jag ser, som lefver och rör sig omkring mig; — om allt detta vore beroende af mina ord till honom — jag skulle ändå säga nej — nej, och hundrade gånger nej!»

»Du vet icke hvad du säger — du glömmer ju alldeles den hänsyn . . .»

»Ja, far; och jag vet också, att det jag nu har sagt och framdeles kommer att säga i denna sak, kunde framställas på ett mera hänsynsfullt sätt. . . . Men skulden härtill är icke min. Mildhet och skonsamhet äro ord, som jag sällan hört användas här hemma, därför talar jag också, som jag tänker. Och jag ser i min kusins handlingssätt endast en låg beräkning, när han begagnar sig

af tillfället till att framtvinga ett sådant förslag som detta, hvarvid han missbrukar sin ställning lika mycket mot mig, som han gör mot arbetarne därnere. Ja, fråga dem; de skola kunna vittna, och de skola bättre än mina ord kunna bevisa, hvarför jag föraktar honom så djupt, som jag gör.»

Verner hade rest sig under det Helène talade. Han var så förvånad öfver hennes djärfhet, så imponerad af den fasthet, hvarmed orden framsades, att han ej genast kunde finna något svar.

Tyst betraktade han henne några ögonblick; han såg, hur hennes barm våldsamt häfdes, den gnistrande blick, hvarmed hon mötte hans, hela det orygglige beslut, som i detta ögonblick lyste ut från henne. Först genom att långsamt upprepa hennes sista ord väcktes plötsligt en misstanke till lif hos honom, en tanke, som förut varit honom alldeles främmande.

Han närmade sig henne, lade armarna i kors öfver bröstet, betraktade ännu en stund Helènes imponerande hållning. Därpå frågade han plötsligt;

»Från hvem har du allt detta?»

Helène svarade icke; hon kände endast faderns genomträngande blick. Blodet började plötsligt strömma till hennes kinder.

»Svara mig! Hvem är det, som har ljugit för dig — lagt dessa ord i din mun? Detta har du ej från dig själf.

»Du, Gustaf Verners dotter, tager således parti för arbetarne mot din egen far. — Helène, du

menar icke hvad du säger, nej, det kan icke vara möjligt, att du vill tillfoga mig den sorgen.»

Verner teg ett par ögonblick, liksom väntade han ett svar; därpå fortsatte han utan att kunna bekämpa den sinnesrörelse, som mer och mer behärskade honom — långsamt och stötvis:

»Man har en gång sagt mig, att sonen till en af mina verkmästare ... ja, jag har ju tviflat i det längsta, icke kunnat tro ... men nu ... ja, du får gifva mig ett bestämdt svar ... hör du!» han sänkte rösten till en hviskning, »är det frukten af dessa barnsligheter, som nu kommer fram ... eller är det kanske saker, som du icke kan tala om för din far ... svara mig!»

Det flammade till i Helènes ögon.

»Jag har intet, som jag behöfver hålla hemligt ... intet, som jag behöfver blygas öfver, hvarken för min far eller hela världen.»

»Det är således icke sant ... att du och ... Kaj Möller ha umgåtts med hvarandra?»

»Det gjorde vi redan som barn.»

»Här är ej fråga om den tiden ... utan nu efter din hemkomst ... man har sett er ensamma ... är det sant ... ja eller nej?»

»Ja!»

»Det är opassande ... ja, rent af oförklarligt.»

»Kaj har varit min barndoms lekkamrat och ...»

»Sak samma! Du bör därför ej glömma, hvad han nu är ...»

Helène såg med en drömmande blick på fadern.

«Nej, far, det har jag icke glömt, och det skall jag heller aldrig glömma.»

Det låg i det uttryck, hvarmed Helène talade, någonting, som kom Verner att betrakta henne med en öfverraskad, nästan förfärad blick.

»Barn ... du ...!»

Han stannade tvärt ... det var honom omöjligt att fortsätta; han endast stirrade frågande på henne.

Helène lät hufvudet sjunka, faderns blick nästan skrämde henne; hon öfvervältigades af en oförklarlig mattighet, hon vacklade ett par steg tillbaka och stödde sig mot pianot för att ej falla.

Verner hade åter närmat sig henne. Hans ansikte var nästan förvridet af smärta; han grep henne om handleden och tryckte den så hårdt, att hon höll på att gifva till ett utrop.

Läpparna rörde sig, som ville han tala, men intet ord kom fram ... därpå skiftade ansiktet plötsligt uttryck — han grep sig med båda händerna om hufvudet och vaggade det fram och tillbaka under konvulsiviska ryckningar i hela kroppen.

Men det varade endast ett ögonblick. Snart var han sig själf igen.

Då han åter mötte Helènes denna gång skrämda och tårfyllda blick, såg hon, att han redan fattat sitt beslut.

Utan att säga ett ord gick han med rak och stolt hållning ut ur rummet.

* * *

De finnas, som med ängslig omsorg gräfva ned i minnet en mot dem begången oförrätt, liksom spindeln när han i sitt nät har fångat en insekt, som han ej för ögonblicket behöfver suga sig mätt på, omgifver den med en väf af trådar, gömmer den, tager fram den igen, undersöker den, och spinner om och om på den vid lediga stunder.

Sålunda kan en liten oförrätt gömmas och återigen tagas fram, omgifven af bitterhetens och grämelsens oändliga trådar.

Den bildar strålarna i den martyrgloria, hvarmed de gärna omgifva sig, — ty i dess ljus blekna de fel, som begåtts gent emot andra. — Oförrätten är för sådana människor det positiva i sinnets moral, när de ibland behöfva göra upp sitt konto med samvetet.

Men där finnas också de, hos hvilka det första uppblossandet i vrede och sorg öfver en liden oförrätt efterföljes af en reaktion, i hvilken tankens storm och sinnets häftiga böljor glida ut i stilla ro, upplösas i karakteren, som en välsignelserik frukt — en lärdom, i hvilken man endast försöker se ett välförtjänt straff — en följd af lifvets logik.

Så med Helène; under den sömnlösa natt, som följde på detta uppträde med fadern, hade det sista årets händelser passerat revy för henne och tvungit sig upp på den våg, hvarpå de obarmhärtigt fordrade att blifva vägda och undersökta, huruvida deras verkliga värde berättigade dem att framkalla den katastrof, som hon ju själf delvis hade önskat och hoppats.

Det hela var öfverståndet; — men nu, då första steget var taget, då hon öppet trädt inom skrankerna mot sin far, i dessa ögonblick, då den mot henne begångna orättvisan hade bragt hennes tankar ur deras eljes vanliga, tilltvungna jämnvikt ... nu föreföll det hela så annorlunda.

Det föreföll henne nu, som om hon gent emot sin kusin ej varit som hon borde vara, — ja, hade hon ej från början uppmuntrat honom — om än ej direkt — så hade hon åtminstone velat framalstra förhoppningar hos honom för att en gång så mycket mer triumferande kunna krossa de illusioner, hon väckt till lif hos honom.

Och fadern .. kunde han väl handla annorlunda efter den pinsamma öfverraskning, hvari hon hade försatt honom; ,.. hade hon ej tagit parti för en sak, som hon kanske ej från opartisk ståndpunkt kunde bedöma?

Borde hon ej hafva skonat fadern ... eller kunde ej hennes ord varit mildare valda och ändå uttryckt detsamma?

Faderns häftighet gled förbi ... hon återupprepade ord för ord hvad han sagt, det hade präntat sig in i hennes minne ... och för hvarje gång hon upprepade dem, stucko de med hela en oförklarlig missbelåtenhets stingande gadd ... hvars smärta hon förgäfves sökte dölja med tanken på, hur föga fadern hade försökt att för henne vara, hvad han borde. ... Så gledo tankarna fram och tillbaka, hamnande i ett kaos, i hvilket ögat sjönk i slummer ... medan hon då och då hörde faderns

steg därnere i hans rum; ehuru det var långt fram på kvällen, hade han ännu ej lagt sig. Hon vaknade upp vid att tornklockan slog fyra kvartslag, efterföljda af tre högtidliga slag.

Helène lyssnade . . . klockan var tre. Hon strök handen öfver ansiktet . . . hennes kinder glödde, medan kroppen skakade som af feber.

Hon satte sig upprätt i sängen, allt var stilla, faderns steg hördes ej mera, han hade troligen lagt sig . . . hon undrade, om han sof . . . kanske började också han ångra sin häftighet, eller kanske hade han dödat den sista återstod af ömma känslor för sin dotter.

Plötsligt dök Kajs bild fram . . . Kaj! . . . Och återigen började tankar och funderingar i feberaktig brådska korsa hvarandra, — nej! hon stod icke ut längre . . . hon sprang upp, svepte en filt omkring sig och drog upp gardinen.

Månen var uppe, frid och lugn hvilade öfver landskapet, allt låg försänkt i sömn.

Helènes blick gled bort mot arbetarebostäderna; den stannade vid trädgården däruppe på kullen, bakom hvilken Kajs gamla hem låg med silfverpopplarna vid ingången, hvars blad glittrade och lyste, vajande för den lätta morgonbris, som hafvet därute andades in öfver land.

Hon såg icke den gestalt, som, iklädd jaktkostym, med bössan öfver axeln långsamt gått igenom trädgården, sakta öppnat grinden och bakom ett af träden vid landsvägen stod och stir-

rade upp till hennes fönster, tills han omsider raskt försvann i skuggan af månljuset längs ängen ut mot hafvet.

* * *

Men långt därute, där ängen blir mosse, dansa älfvor i den stilla sommarmorgonens kyliga dimma den gryende dag till mötes.

I disiga dimbilder stiga och sjunka de, sväfva fram och tillbaka och lägga sin luftiga brygga mellan himmel och jord, gömma de bleknande stjärnor däruppe, dölja ängssnårets fintoppiga blad, bakom hvilka ängsfåglarna sofva.

Det är farligt att väcka fåglar, som älfkungen beskyddar . . . men olycklig den, som stör älfvor, då de dansa.

Där är en jägare ute i mossen, bössan bär han i handen. Han är ensam, ingen hund följer honom, intet öga ser honom.

Han går in i en af de dansandes ringar . . . in i den ena, ut ur den andra.

Dimman blir tätare och tätare . . . hvitt nedanöfver, hvitt ofvanöfver . . . marken gungar under honom; då och då sjunker foten ner, det kommer ett underligt suckande ljud från jorden vid hvarje steg han tager, men han går framåt utan mål eller kunskap om, hvart han går, endast framåt, med ett trotsigt, vildt uttryck i sitt öga. Framför honom sväfva gestalter i töcknig belysning med af-

värjande åtbörder . . . han ser dem icke, — hör ej heller strandfågelns melankoliska, varnande skrik därute från hafvet.

Alltjämt skrider han in i andra ringar, hvarest ungdomliga skepnader med förföriska former bakom fladdrande mantlar sväfva rundt omkring honom . . . vinkande, tjusande, tiggande, lockande. Han stannar plötsligt . . . stirrar åt sidan . . . det rör sig därinne . . . det är en sväfvande skepnad med krona på hufvudet och lång fladdrande mantel — den sträcker ut sina hvita armar mot honom.

Han vill bort från det . . . och påskyndar sin gång . . . men det kommer närmare och närmare, ofvanifrån . . . från sidan . . . bakifrån . . . det griper honom med fuktiga fingrar, pressar sig kring honom i tätare och tätare famntag . . . ett obestämdt något suger sig fast med en iskall kyss på hans läppar . . . han vill slunga det från sig, men kan icke, det dör bort mellan hans händer, men finns där ändå.

En plötslig rädsla griper honom, han vill ropa på hjälp . . . men ljudet fastnar i strupen . . . kväfves af den iskalla fläkten på hans mun . . . han vill springa från det kalla, fuktiga, men det följer honom nedifrån, ofvanifrån, — öfverallt.

Träskvattnet stiger honom öfver anklarne, marken gungar i allt mer vågformiga rörelser, han skymtar ett dike framför sig . . . han vill stanna, vika tillbaka, men kan icke — en oemotståndlig makt drifver honom framåt — han samlar den sista återstoden af sina krafter och försöker att

springa . . . där höres ljudet af ett skott — ett skrik, efterföljdt af ett sakta stönande — så blir allt stilla.

* * *

Då solen några timmar senare i rödt majestät steg upp öfver hafvet, fann den en till utseendet liflös kropp ligga till hälften dold bakom en af tufvorna där, hvarest mossen slutar och hafssanden börjar taga vid. En arbetare på väg till fabriken fick syn på ett mörkt föremål och undrade, om han skulle närma sig eller icke. Omsider tog nyfikenheten öfverhand, långsamt närmade han sig . . . stannade åter, och vågade ej ensam gå dit; först då några kamrater kommo till, igenkände de Leopold Verner.

Han låg med bössan krampaktigt tryckt intill sig.

Opraktiska och ovana att handskas med sårade människor, hade de mycket besvär att få honom transporterad till närmaste hus; därifrån sändes ilbud till fabriken.

Då Helène vaknade, stod solen redan högt på himlen; hon hade sofvit så hårdt, att hon ej hört sin gamla jungfru, som två gånger hade varit inne hos henne för att förbereda henne på olyckshändelsen, men hvarje gång funnit henne sofvande, och därför sakta smugit sig ut igen.

På gesimsen utanför fönstret sutto hennes dufvor, otåligt väntande på sitt morgonfoder, som

deras ägarinna tycktes hafva glömt; det var deras vingslag mot rutorna, som omsider väckte henne.

Hastigt klädde hon sig, öppnade fönstret, hvisslade, och ett ögonblick därefter var hon ifrigt sysselsatt med att mata alla sina befjädrade vänner.

Midt härunder stannade hon plötsligt, skuggade med handen öfver ögonen och stirrade ned åt chaussén, på hvilken en vagn, åtföljd af en hel mängd människor, framskridande i långsamt tempo blef synlig.

Ljuset bländade henne, och vägen gjorde en tvär krökning, så att vagnen åter hastigt försvann för hennes blickar; men trots det ej obetydliga afståndet hade hon ändå igenkänt faderns vagn.

Hennes blick flög öfver till kusinens fönster i sidoflygeln; till sin förvåning såg hon gardinerna vara nedrullade, och nere på fabriksgården stodo arbetarne i klungor och samtalade; intet larm från maskinerna, intet bullrande slag från ånghammarne . . .

En oförklarlig, egendomlig känsla bemäktigade sig henne. Hvad hade händt? Hvad betydde allt detta?

Hennes öga irrade oroligt hit och dit, tills det ändtligen med ett förskräckt, förväntansfullt uttryck stirrade ned åt chaussén på det ställe, där hon visste, att vagnen åter skulle bli synlig.

Det knackade sakta på dörren.

Det var jungfrun.

Ett ögonblick därefter hade Helène hört den sorgliga nyheten; man hade funnit Leopold Verner

ute i mossen, medvetslös, svårt sårad, i ett mycket kritiskt tillstånd.

Det var med en blandning af skräck och den djupaste medkänsla som Helène såg vagnen, hvari den sårade låg, långsamt röra sig fram åt chaussén, följd af en hel skara nyfiken ungdom, som med en under sådana förhållanden fullkomlig brist på takt sökte genom vagnsfönstren se in i vagnen.

Sommarsolen hade torkat upp vägen; ett tjockt dammoln omgaf hela tåget och blef allt tätare och tätare ju mer det närmade sig fabriken.

Vagnen kom ändtligen fram till porten, ett ögonblick därefter var den inne på gården och körde fram för hufvudingången. Men utanför stängselgallret hade hela stadens ungdomliga gatubefolkning stannat och diskuterade högröstadt den spännande tilldragelsen.

Med häftigt klappande hjärta hade Helène lutat sig mot fönsterposten och stirrade ned på gården.

Hon såg vagnsdörren öppnas, läkaren och fadern stiga ur, den senare vinka åt två af betjäningen, som sågos med en improviserad bärstol närma sig vagnen.

Helène vände sig bort från fönstret. Hon vågade icke se honom, en förfärlig ångest hade bemäktigat sig henne, en tanke, som blixtsnabbt for genom hennes hjärna och kom blodet att i häftig oro rusa till hjärtat... nej, nej, hon vågade icke

tänka den till slut... det kunde icke vara möjligt... men ändå!...

Hon ilade fram och tillbaka i rummet, det blef mer och mer omöjligt för henne att bekämpa den fruktansvärda misstanke, som dök fram och åter fram, trots allt hvad hon försökte invända däremot. Hon kastade sig ned i soffan, borrade hufvudet ner i kuddarna och försökte skaffa sig klarhet i tankegången och döda den tanke, som höll på att göra henne sjuk af skräck.

Naturligtvis! Det var ett olycksfall, det kunde icke vara annat; det var ju ej första gången dylikt inträffat med en jägare, som varit oförsiktig.

Men ändå! Att det skulle ske just i dag... Dagen efter deras sista samtal... Hon mindes hans ord, hans gester, uttrycket i hans ögon... detta besynnerliga uttryck, som hade skrämt henne, emedan det där bakom låg ett hot, som ögonblickligen fyllt henne med aningsfull bäfvan. Och nu skulle han kanske dö, — dö som ett offer för sin olyckliga kärlek... och med detta medvetande skulle hon gå genom lifvet!

Nej... nej... hon måste hafva visshet, hon måste hafva klart för sig denna sak. Bort med detta gränslösa tvifvel och denna dödande ångest, kosta hvad det ville!

Hon reste sig häftigt, kastade en schal öfver sig, ilade mot dörren, ut, nedför trappan, som var fylld med springande tjänare.

I stora förstugan mötte hon fadern; han stannade, då han såg henne... hon ville fråga, men

en blick på hans sorgsna ansikte dödade frågan på hennes läppar.

Skälfvande stirrade hon på honom, ur stånd att få fram den fråga, för hvars besvarande hon i det ögonblicket skulle vilja gifva år af sitt lif.

Verner hade ett bittert svar på sina läppar, men då han såg sin dotters förkrossade och lidande uttryck, hejdade han sig, böjde sig ned och kysste henne på pannan samt sade i en lugnande ton:

»Läkaren har ej förlorat allt hopp . . . låtom oss hoppas det bästa!»

Helène blickade med tårfyllda ögon på fadern . . .

»Pappa tror således icke, att han . . . att jag . . . att . . .» Hon tystnade; det var henne omöjligt att få frågan öfver läpparna.

Hon såg med en bönfallande blick på fadern. Omedvetet hade hon tryckt sig intill honom, blek och darrande, som sökte hon skydd för något, som förföljde henne.

Verner anade den fråga, hon ville ha fram.

»Jag tror inte, Helène,» svarade han, i det han strök med handen öfver hennes hår, »man vet ju ej, hur det hela gått till, men troligen har han snafvat öfver diket, och skottet då brunnit af . . . men försök att lugna dig, barn . . . du får inte vara härnere, det endast skrämmer dig, gå upp på ditt rum! Så snart läkaren har undersökt honom, skall jag meddela dig resultatet.»

Han tryckte en kyss på hennes panna och gick hastigt ned åt gången.

* * *

Uppe i det stora gafvelrummet, dit bullret och larmet från fabriken endast nådde som ett svagt mullrande, låg Leopold Verner medvetslös.

Under de åtta dagar, som förflutit efter olyckstillfället, hade intet afgörande inträffat i den sjukes tillstånd.

Läkarne hade uttagit en del af de grofva haglen, men de flesta hade som en tät, packad massa borrat sig in i benet högst uppe och tillfogat detsamma en så allvarlig skada, att en amputation möjligen måste företagas.

Någon närmare förklaring öfver olyckan hade ingen lyckats erhålla.

En häftig sårfeber hade infunnit sig; den sjuka kroppen arbetade då och då i häftiga ryckningar, när den jäktande fantasien sände fram sina skräckbilder.

I sådana ögonblick var det endast en, som med sin milda röst och sitt lugna sätt förmådde bringa ro öfver den sjuke. — Det var fru Hilda Verner, Leopolds moder.

Hon hade sitt hemvist långt uppe i en af Norrlands mindre städer, hvarest hon lefvat undangömd och glömd af världen i många år.

Då hon mottog telegrammet om sonens olycka, hade hon läst det med det lugn och tysta bekym-

mer, som blott de människor kunna göra, hvilka lifvets häftiga sorger och kval beröfvat till och med den sista återstoden af tårar, smärta och kvalfulla ögonblick.

Samma dag, som hon mottog telegrammet, reste hon; tyst och stilla intog hon sin plats vid sin sons sjukläger, offrade honom all den outtröttliga vård, som han behöfde.

Det finns människor, i synnerhet kvinnor, om hvilka det säges, att de äro skapade endast för att lida och försaka.

Fru Hilda Verner hörde till en af dessa försakande varelser. Men där låg utbredd öfver hela hennes — trots åldern — smärta figur ... det fint formade hufvudet med i förtid grånadt hår, de dunkla, alltid svårmodiga ögonen ... men framför allt i hennes röst ... en blandning af en så gripande, vördnadsbjudande känsla, förenad med hjärtegodhet, att hela intrycket af henne blef en bild, som man sällan glömde.

Och hennes karakter var en trogen bild af hennes yttre.

Hennes lefnad var ingen roman ... men en samling af sådana händelser, som endast den personliga bekantskapen med henne kunde gifva sitt stora värde, emedan man stod öga mot öga med ödets obegripliga, sällsamma och dämoniska lek.

Ett sköfladt hem, en förstörd lycka, hvaröfver samhällets dom hade fallit med hela sin orättvisa och förkrossande tyngd ... ett haf af sorger, hvars vågor hade brutit sig så högt öfver hennes hufvud,

att den tröst, som ligger i behofvet att klaga ... att upphäfva hvardagslifvets jämmerrop öfver det otacksamma ödet ... hade runnit bort i sanden, men efterlämnat en pärla af ren och uppoffrande karakter.

I denna kvinnas händer kämpade nu Leopold sin stora svåra strid för lifvet.

På Helène — med hennes känsliga naturell — hade fru Hilda gjort ett djupt intryck.

Från första dagen hon anländt — det var fram på kvällen — hade hennes hjärtliga sätt genast vunnit Helène för sig ... Det var i synnerhet rösten, som hos Helène väckte tillit, svunna, bortdöende ackord från moderns stämma.

Hon hade sällan hört talas om Leopolds mor och hade därför tänkt sig henne helt annorlunda; en kvinna upplöst i sorg och förtviflan, ilande till sin sons dödsbädd ... med en mors fina instinkt genomskådande den indirekta orsaken till sonens olycka ... för att sedan fördöma den, som blifvit orsaken till hans handlingssätt ...

Så hade Helène tänkt sig det ... och så trodde hon, att det skulle blifva. Men i stället möter hon en lugn, vänlig gammal dam, som, så snart tillfälle gafs, tog henne i sin famn, kysste och smekte henne, talade om för henne, hur mycket hon kände henne genom bref från sin son ... och hur mycket hon tyckte om henne för hennes mammas skull ... barndomsväninna till henne. —

Dagarna gledo långsamt förbi med rädda aningar oeh dystra förväntningar. men fru Hildas fint

bildade och hjärtliga sätt lade en lugnande balsam på Helènes plågade själ och spred dessutom en efterlängtad frid och harmoni öfver den stora egendomens fåtaliga bebyggare.

Men om kvällarna, när sonen genom läkarnes konst försjunkit i en dåsig hvila, samlades Helène, hennes far och Leopolds mor inne i Helènes rum, och under fru Hildas scepter möttes där far och dotter med mot hvarandra försonligt stämda känslor, ty det var om modern, ungdomsvännen, hvarom fru Hilda talade, och det blef minnet af henne, som långsamt men säkert drog fader och dotter till hvarandra.

De rika känslor af tillgifvenhet, som Helène mer och mer kom att hysa för sin moders barndomsvän, bragte ofta på hennes läppar den fråga, som hon ännu ej fått besvarad och som för henne stod som en olöst gåta, men fru Hilda undvek alltid omsorgsfullt allt, som angick sonens sjukdom. ... När Helènes vanliga förfrågan om hans tillstånd blifvit besvarad, förde fru Hilda genast samtalet in på ett annat ämne ... och Helène förstod, att hon ej kunde eller ville ingå på något, som syftade hän på den ödesdigra dagen.

Men så var det en afton — sent fram på kvällen — fru Hilda stannade i korridoren utanför Helènes dörr, knackade och steg in.

Helène hade just slutat med sitt arbete och satt försjunken i tankar. Hon reste sig hastigt upp, då fru Hilda inträdde.

På tre dagar hade de ej talat med hvarandra. ... Fru Hilda hade ej vikit från sin sons bädd; plågorna hade återvändt med förnyad kraft.

Helène behöfde blott kasta en blick på den inträdandes ansikte för att se, att något sorgligt var på färde.

»Förlåt, att jag kommer till dig så sent, Helène, men» — hennes röst ljöd dämpad, nästan hes — »jag måste tala med dig ännu i kväll...»

Helène drog fram en länstol ... fru Hildas darrande röst hade skrämt henne ... hon hade så småningom invaggat sig i den förhoppningen, att Leopold skulle blifva frisk igen. Nu började hon ana, att det hela endast var en illusion.

Fru Hilda sjönk ned i stolen och grep Helènes hand, som hon smekte.

»Sätt dig här bredvid mig ... så nära som möjligt ... jag vill gärna se dig, medan jag talar ... mina ögon se så dåligt om kvällen.»

»Har det händt något därinne?» afbröt Helène nervöst, i det hon drog en stol tätt intill fru Hildas.

»Ja, kära barn ... Leopold ...» hon talade långsamt, nästan tonlöst, »Leopold skall opereras i morgon ... läkarne anse att det är tvifvelaktigt, om han går igenom det ... men de äro tvungna att göra det ... han lider så förfärligt.»

Fru Verner lutade sig tillbaka i stolen ... hennes tårlösa ögon hvilade med ett gripande uttryck på Helène, som hade rest sig och ur stånd att behärska sig utbrast:

»Omöjligt! ... Det kan icke vara sant ... läkarne ha ju sagt, att ...»

»Att det lider mot slutet med Leopold,» afbröt fru Verner, i det hon återigen fattade Helènes hand och tvang henne att taga plats.

»Därför är det, som jag nu måste tala med dig ... men du får förlåta mig, om mina ord ej alldeles komma att uttrycka, hvad jag gärna ville. ... Det är Leopold, som har bedt mig ... ja, det är i själfva verket en döendes sista bön, han ber dig uppfylla.»

Fru Verner teg ett ögonblick och höll handen för ögonen.

Helène lutade sig rörd intill henne och hviskade: »Ni vet ju, att allt hvad jag kan göra för honom ...»

»Jag vet det, kära barn, och jag litar på ditt goda hjärta. Vore jag ej säker på detta, så ...»

Fru Verner betraktade Helène med en sorgsen, pröfvande blick.

»Jag har under de veckor, jag varit här, alltid undvikit en sak, som jag förstår har plågat dig och som jag anat ... men ej känt i detaljer förr än i dag...

»Du förstår nog hvad jag menar ... och låt mig därför först och främst säga dig, att jag ej anser mig hafva rätt att anklaga dig ... lika litet som jag kan förebrå Leopold det felsteg han begick genom att låta en obesvarad känsla förleda sig till ett så ödesdigert ... olyckligt steg.

»Och har du i ditt sinne känt någon längtan efter förklaring oss emellan, så vet nu, att jag förlåter dig, ifall ditt handlingssätt emot Leopold varit vilseledande för honom. ... Ja, lika gärna som jag förlåter Leopold den sorg, han tillfogat sin gamla mor ... tillgifver jag också dig, mitt kära, stackars barn!»

Fru Verner böjde sig ned öfver Helène, som med tårfyllda ögon hviskade:

»Visste ni, hur gränslöst ondt det gör mig ... och hur litet jag förtjänar edra vänliga ord. Jag bär ju det tunga ansvaret för denna olycka ...»

»Ack, kära barn,» afbröt fru Verner, i det hon kärleksfullt smekte Helène, »jag förstår dig så väl ... jag har aldrig själf varit blind för Leopolds fel ... Hans uppfostran har ej varit den bästa ... Ack ja ... hans far ... ja, det är så svårt att tala om allt detta nu ... men det är ej min stackars gosses fel, att han i många afseenden ej varit som han borde ... Därför tror jag, att det i hans karakter finnes något, som skulle hafva ändrat sig, ifall hans hjärtas böjelse hade blifvit besvarad ...

»Du har inverkat så mycket på honom ... jag läste det mellan raderna i hans bref ... du hade blifvit mer än en förhoppning för honom.»

»Jag har aldrig tviflat på Leopolds känslor för mig, tant ... och det gör mig innerligt ondt, att jag ej kunnat besvara dem ... så mycket mer, som jag i tid borde och kunde hafva förhindrat det från att komma så långt emellan oss.»

»Hvad du är och har varit för honom, tror jag ej du känner, Helène... Om nätterna, när jag vakat öfver honom, har han nämnt ditt namn i sina drömmar... Du var alltid den första han frågade efter om morgonen, den sista han bad mig hälsa om kvällen ... och för hvarje dag, som förflutit under hans sjukdom, har hans längtan efter dig blifvit större och större...»

Helène hade vid de sista orden hastigt rest sig.

»Hvarför har ingen sagt mig detta... Gode Gud! ... och jag, som trodde att han...»

»Läkarne förbjödo all sinnesrörelse för honom; äfven de anade sammanhanget ... och jag fick icke lof att tala om det för dig...»

»Men nu...» Helène gick ett par steg mot dörren.

»Nu,» återtog fru Verner, »ja ... nu har jag lofvat honom det ... trots förbudet ... jag kunde icke neka längre ... jag hade icke hjärta därtill...»

»Låt oss då genast gå till honom ... jag måste tala med honom ... ännu i kväll! Å! jag måste höra af hans egen mun, att han förlåter mig ... först då får jag lugn!»

»Men det är en bön ... den sista han har kvar här i lifvet ... som han ber dig uppfylla... om du kan det ... då först vill han, att du skall komma till honom...»

Helène hade återigen närmat sig fru Verner. Hon såg med ett frågande, spändt uttryck på henne.

»Hvad begär han då af mig?»

Fru Verner teg ett ögonblick . . . slutligen svarade hon med långsam, men klar och fast stämma:

»Han hviskade det till mig i dag . . . 'Mor,' sade han, 'nu får du gå till henne — du måste . . . och du får hälsa henne och bedja henne tillgifva mig min bön, som kommer från en sjuk människas hjärta . . . men det sista, som binder mig vid lifvet, är det hopp, som intet förmått slita från mig . . . mitt lifs stora önskan, som nu är mina tankars suck . . . min sista bön . . . att få kalla henne min innan jag dör' . . .»

Helène hade, medan fru Verner talade, sjunkit ned på stolen bredvid dörren, ett rof för de mest stridiga känslor . . .

»Jag kan icke,» hviskade hon omsider. — »Jag kan icke.»

»Hör mig, kära barn,» fortsatte åter fru Verner efter en paus, hvarunder hon greps af djupt medlidande med Helène . . . »Jag förstår så väl de tankar, som denna bön framkallar hos dig . . . Jag vet, att en sådan självuppoffring från din sida är större än, hvad Leopold har rätt att begära . . . Men ändå . . . de få minuters lycka, han har kvar att upplefva . . .

»Ja, en mors kärlek kan ju göra så mycket, därför gör det mig så ondt, att jag i denna sak, för hvilken jag ville offra allt, hvad jag kan offra för hans skull, endast har mina böner till dig, mina stackars, fattiga ord; men det är ju icke heller de allenast, som förena sig med min gosse

för att bedja dig . . . det är allt, hvad jag älskar hos honom . . . den dyrköpta kärlek, hvari mitt lifs sorger och strider förenats . . . det är allt detta, som pockar på att blifva hördt . . .

»Jag har bedit mycket i mitt lif, men aldrig blifvit bönhörd . . . Skulle det för alla mina tankars bön — och alla mina sorger — kunna vinnas uppfyllelsen af en enda förhoppning, så skulle det endast kunna blifva densamma, som den han därinne utandas i sina sista andetag . . .

»Helène — jag ber dig — haf medlidande med honom — med en stackars förtviflad mors sista bön för sin döende son!»

Det blef tyst i rummet, endast det gamla väggurets tickande dref tiden långsamt åstad. Helène såg upp och betraktade de bedjande, sorgsna ögon, som hvilade på henne . . . hennes blick gled bort till moderns milda ansikte på taflan öfver soffan . . . så kom där en dimma för hennes tårfyllda ögon, i hvilken tanken på Kaj steg fram . . . och långsamt försvann, tills hon såg en sjuk, lidande människa, som hon visste älskade henne . . . om ock på sitt sätt . . . som nu drogs med döden för hennes skull . . .

Hon reste sig häftigt . . . sträckte båda armarne ut mot mot fru Hilda . . . I hennes ögon låg ett fast beslut, som ej kunde missförstås . . . och ett ögonblick därefter hvilade hon vid den gamla damens tacksamma moderliga bröst.

* * *

Så var det midt på en sommardag, tre år senare.

Uppe på kullen, där verkmästare Möllers bostad låg, har en ung, kraftigt byggd man, iförd en elegant, men något vårdslöst sittande dräkt, stannat och blickar nu, skuggande ögonen med handen, nedåt vägen, som leder till staden, allt under det han då och då aftorkar svetten, som den varma julisolen frampressat under hans vandring från ångbåtsbryggan därnere.

Hans blick glider ut öfver landskapet, han nickar emellanåt liksom till gamla bekanta... det är när han får syn på gamla minnen bland omgifningarna.

Nere från ångbåtsbryggan vid den nya hamnen hörs en ångbåts hvisslande — tre korta signaler — i en hes, skärande tonart, som blott föga harmonierar med den frid och det lugn, som hvilar öfver landskapet.

Han vänder sig om och ser ned mot hamnen. Allt är så förändradt därnere; den utvidgade hamnen, den täta skogen af master från de talrika skeppen; det rastlösa lifvet därnere, som dock ej höres däruppe, där han står.

Hans blickar följa alléen med de nyplanterade träden, som i en stor båge leder från hamnen in åt staden, hvilken betydligt skridit framåt och som med sina nya byggnader, hvars ljusa rohbaufasader stråla i solskenet, långsamt och säkert, synes krypa fram längs den utstakade vägen till målet för deras vandring — hafvet.

Plötsligt förmörkas hans ansikte. Ett dystert, nästan trotsigt drag spelar kring hans mun . . . det är Vernerska fabriken, han varseblifvit.

Bakom ett nytt byggnadskomplex ligger den till hälften dold, endast fabriksskorstenarna och det högt belägna boningshuset äro synliga.

Hans ögon få ett stelt uttryck . . . händerna sjunka ned från pannan, han lutar sig mot en af trädstammarna, som i vanmäktig vrede sträcka sina långa, nakna grenar mot himlen, som ville de nedkalla himlens förbannelse öfver den nya gasledningen, som dödat deras framspirande löf.

Så blef han stående en stund, tills ljudet af hästtramp och rullandet af en vagn väckte honom ur hans drömmar.

Rakt emot honom kommer ett ekipage i rask fart, de lifliga hästarna springa snabbt utför backen och ett moln af damm hvirflar upp efter vagnen. Det kommer närmare och närmare. Hastigt hoppar han öfver diket och in på ängen — han kastar en likgiltig blick på hästar och vagn, hvars elegans är honom främmande. Inne i vagnen glider bilden af en äldre herre, med ett allvarligt, strängt och dystert utseende, förbi honom — deras ögon mötas — endast ett ögonblick — men ofrivilligt, som af gammal vana, tager han af mössan för det bekanta ansiktet. Den gamle i vagnen gör en omärklig rörelse med handen som till hälsning och stirrar så tankfullt ut i rymden. Han har ej igenkänt den ensamme vandraren.

Han går tillbaka till vägen, förargad öfver att hafva hälsat så vördnadsfullt på sin förre husbonde, och närmar sig den lilla träbyggnaden framför honom. Han stannar och kastar en pröfvande kritisk blick öfver det hela.

De gamla silfverpopplarna vid ingången hafva blifvit så små, tycker han; huset är förfallet — och ingången så låg — det hela så oskönt och opraktiskt.

Han går mot dörren. I förstugan öfverraskar han en flock barn, som förvånade afbryta sin lek och titta på honom med nyfikna blickar.

En dålig luft — en blandning af matos och rök tränger ut från en öppen stående dörr till ett kök; därinne skymtar han obekanta ansikten och hör ljudet af ett gråtande barn.

Han går förbi de nyfikna barnen, går uppför den branta trätrappan och stannar framför en dörr — ingången till hans forna hem, men står framför en främmande dörrskylt, hvars obekanta namn, måladt i klumpiga färger, stirrar honom till mötes.

Han går in i den till trappan hörande lilla förstugan — stannar framför fönstret och ser ut. Därute är det, han som helt ung byggt sina luftslott och drömt sina käraste förhoppningar — hvilket allt nu blifvit en saga blott: »Det var en gång!»

Därnere — på gångstigen längs ån med sina busksnår — där var det han tänkt sig en gång skola vandra — arm i arm; och så skulle han tala om för henne all sin kamp och sträfvan där-

ute — som dock endast varit som en lek, då det gällt att nå sitt mål — att få blicka in i hennes ögon och att veta, att hon nu omsider var hans för all tid och evighet.

Och björken därborta — den stora, ärevördige björken, hvari han en gång i smyg inristat hennes och sina initialer — med frågetecken under — den stora frågan, när daton skulle sättas under bokstäfverna.

Och båtbryggan vid den djupa inskärning, som ån bildade . . . Där var det, han en gång grep henne i sina armar.

Hur tydligt stod det icke nu framför honom!

Det var under hans sista korta besök — hon skulle stiga ned i båten och halkade på det sista trappsteget . . . Endast ett ögonblick hvilade hon i hans armar, — men han kände ännu den egendomliga känsla, som den nära beröringen med henne hade ingifvit honom — hennes ångestfulla utrop, och det glada, hjärtliga skrattet efteråt!

Och hafvet därute! Där var det han en gång trodde, att han och hon som ett par skulle stå på ångbåtens däck, vifta till kamrater och vänner, hvars sista lefverop genljödo utmed kajen öfver den gamla — nu ödsliga och öfvergifna båtbryggan — och fara ut — lifvet, glädjen, de nya förhoppningarnas och ärans hem till möte.

Och vägen därborta, stigen, ängen, åkrarna, — hvarje fläck har sitt minne, sin dröm, sin förhoppning!

»Förbi,» hviskade han, »ljus, glädje, hopp — alltsamman, en saga — en sommarskön vandring: Det var en gång . . .»

Det ryckte till i mungiporna, han tryckte händerna häftigt mot ögonen — då plötsligt brast han i skratt, ett kort, trotsigt skratt.

Steg ljödo i rummet bredvid; han vände sig raskt och gick utför trappan.

Därnere gingo barnen och lekte — han blef stående och betraktade dem, de voro så fördjupade i sin lek, att de ej hade öga för annat.

Hand i hand gingo de i en stor ring och sjöngo några i moll, andra i dur:

I morgon skall vi hafre skära,
Hvem skall hafren binda?
Jo det skall allra kärestan min,
Hvar skall jag henne finna?
Jo, sent hon går om kvällen
Med sina ögon snälla
Utan att besinna,
Skall hon sig infinna?
När hvar och en tar maken sin,
Så får den siste ingen . . .

Barnen stannade — det var främlingen, som bröt sig genom ringen . . .

Men ute på vägen klang det som af osynliga röster:

När hvar och en tar maken sin,
Så får den siste ingen.

Han undertrycker en suck och går långsamt utför backen.

Där vägen åter blir jämn, ligger en liten rödmålad byggnad, hvars tak skjuter långt fram öfver muren.

Två fönster åt vägen — gammaldags infattade glas i små kvadrater — och en dörr, som står på vid gafvel mellan fönstren. Längs väggen ett par omålade bänkar och bord, hvaröfver taket utbreder sitt skydd.

Det är arbetarnes gamla samlingslokal och värdshus.

Han närmar sig och går uppför de nötta trappstegen och tittar in i lokalen.

Luften därinne är fylld af matos och dålig cigarrök, som i en fuktig dimma sänkt sig ned öfver rummet.

På bordet borta vid fönstret sitter en katt och kisar med ögonen mot solen.

Surrandet af legioner flugor gifver lif åt det stora rummet, som, tomt på gäster, med sina mörka, nedsvärtade murar och tak gör ett främmande och ovänligt intryck, och som endast solstrålarnas långa strimmor upplysa i all dess kalla nakenhet.

Han stiger in.

Bakom dinken sitter ett korpulent fruntimmer, fördjupadt i räkenskaper.

Vid främlingens inträde reser hon sig och betraktar nyfiket den obekante med sina plirande ögon.

»God dag, mor Olson!»

»God dag? God dag!» ljuder det frågande med en kraftig kvinnoröst från skänken.

Han går ett par steg fram.

»Känner mor Olson ej igen mig? Jag tycker ni ser så främmande på mig... Nå ja, inte var det i går heller vi taltes vid.»

Mor Olson har närmat sig främlingen, som leende betraktar denna kvinnliga Cerberus, som med uppvikta ärmar, det stora, något nedsölade köksförklädet och de kraftiga formerna, gör ett imponerande intryck, hvilket dock mildras af de godmodiga, något skälmska ögonen.

Hon betraktar honom ett ögonblick, tills hon plötsligt slår ihop de stora händerna och utbrister:

»Nej, men är det icke...?»

»Jo precis,» afbryter han och räcker fram handen. »Verkmästare Möllers son — det stämmer!»

»Å! Herre, du min skapare! Nej, nu har jag dock aldrig sett så galet!... Och jag, som trodde... nej, men så snällt att hälsa på mig, ensamma, öfvergifna fruntimmer! Men så stig då på!»

Mor Olson har med brådskande ifver öppnat dörren till ett litet rum bredvid — salongen, som det arbetarne emellan kallades.

»Se här, snälle herr Möller! Å, Gud! Ja, jag måste då sannerligen ha mina glasögon på mig... annars kan jag ju inte se er... Hvar har jag dem nu?»

Efter en liten stund har hon omsider fått de dammiga brillorna på sig och stirrar nu med förvånade och beundrande blickar på den prydliga gestalten.

»Ja, hvad tiden dock går! Att tänka sig, att unge Möller skulle blifva en sådan fin herre! Herre Gud, om gubben . . . jag menar herr Möllers salig far, hade fått upplefva att se er nu . . . ja, ja, att han så fort skulle gå bort, — låt mig se — det var ju i fjol vid denna tiden. Men en snygg begrafning fick han då, och det förtjänte han med. Ja, ja, till och med herr Verner sände krans, och fröken — men Herre Gud, hur står jag och pratar och glömmer alldeles att fråga, hvad jag får bjuda på!»

»Tack, mor Olson! Jag skall inte ha något. Jag kom endast in för att tacka er för all vänlighet mot min far under hans sjukdom.»

»Å, intet att tacka för; jag har endast gjort för honom, hvad jag ville göra för hvar och en annan hederlig själ, — ty det var han, skall jag säga! Ack ja, så ofta han talade om er och edra bref — de blefvo lästa högt för honom, ibland här inne — det var verksmeden, som gjorde det — han, Per Ekis, som ni kanske minns ännu — han är . . .»

»Och annars är allt vid det gamla här hemma?» frågade Kaj med en litet otålig gest.

»Ja, men tiderna försämras. Ack, sådant känner ni icke till i de stora länderna.»

»Här inne tyckas dock tiderna ej hafva inverkat,» afbröt Kaj leende; »salongen har ju fått en komfort — ja, jag känner nästan inte igen den.»

»Ja, Herre Gud, mina få styfrar lägger jag nu i ett trefligt hem, om jag kan kalla detta rummet så, men så har man i alla fall någon glädje af det lilla, man förtjänar.»

»Ni tycks hafva slagit er på blomsterodling också,» svarade Kaj, i det han såg ut genom fönstret på gafveln, hvarifrån man hade utsikt öfver en liten trädgård med praktfulla rosor. »Där stod potatis sist jag var hemma.»

»Äro de inte bra? Se här!» Hon tog fram en vas med en bukett nyss afskurna rosor. »Dem har jag själf odlat; de äro annars till fröken ...»

»Fröken? Hvem?»

»Ih! Fröken Verner naturligtvis! Det är hennes namnsdag i dag, ja, den kära fröken, den kära fröken,» upprepade mor Olson, i det hon anbragte sin breda näsa tätt intill blommorna och luktade på dem. »Hon förtjänar då all den glädje en annan kan bereda henne... inte har hon dansat på rosor, inte, det är då både visst och sant!»

»Hur är det med fröken Verner nu?» frågade Kaj i en så likgiltig ton som möjligt.

»Jo, tackar som frågar, nog är det bättre nu, men det var också på tiden... Att vara förlofvad i nära två år med den stackars enbente krymplingen, som alltid var sjuk och ledsen, — nej, fy

då! Inte gör man sådant godvilligt! Nej, det gör man inte! Herre Gud, jag minns så tydligt dagen, då han dog ... ett sådant väsen däruppe, och besvär, — och allt skulle ju vara så sorgligt däruppe — men här hos mig, — ja, det skall jag säga herr Möller, att här drucko arbetarne hans graföl på sitt vis ... och jag lyckönskade i mitt stilla sinne fröken, att hon ändtligen blef fri.

»Herre Gud, när en karl är olyckligt kär och absolut vill göra en dumhet på sig själf, så skall han göra det ordentligt och inte maltraktera sig på det viset, att man hvarken blir fågel eller fisk och blir alla till besvär, och lägger band på en flicka, som kanske har sina tankar annorstädes,» tillfogade hon med en politisk sidoblick på Kaj. »Nej, slikt gör man inte, om man är ordentlig karl, det är nu min åsikt — eller hur?»

Här hämmade mor Olson sitt rika ordflöde och rättade på brillorna, som höllo på att glida ner.

Kaj hade vändt sig mot blommorna. Det var första gången på tre år, att någon talat till honom om henne. Han trodde sig så härdad — och endast dessa ord från ett pratsjukt fruntimmer voro tillräckliga för att bringa hans sinne i ett uppror, som han förgäfves sökte bekämpa.

»Hvarför förlofvade hon sig då?» frågade han, mera för sig själf, i det han stirrade ut genom fönstret och upprepade den fråga, som han tusentals gånger gjort sig förr.

»Hvarför? Hvarför!» svarade mor Olson med eftertryck. »Hvarför får man göra så mycket här

i lifvet, som man ej tycker om? Sådant är Guds outransakliga vägar,» fortsatte hon med högtidligt allvar i sitt ansikte. »Men på hvarje offer följer belöning — det är då säkert som amen i kyrkan — eller hur?»

Kaj svarade icke. Han stod försjunken i tankar; så vände han sig hastigt om.

»Ja visst! Ja... och så adjö och tack, mor Olson!»

»Går ni redan?» frågade hon med ett öfverraskadt uttryck.

»Ja, jag går min väg nu. Se här!»

Han tog fram ett par sedlar och lade dem på bordet.

»Endast som ett ringa tack för all er vänlighet en gång! Adjö!»

»Nej, men snälle, rare herr — ja, är det inte det, jag alltid har sagt...»

Kaj hörde ej mera, han var redan utom dörren och ilade utan att se sig tillbaka ned mot ängen längs vägen, som förde till ån; och snart är han alldeles dold af det präktiga löfverket, som i yppig växtlighet utbreder sina täta grenar till ett grönt hvalf, under hvars kylande skugga ängsblomstren i brokig förvirring skjuta fram.

Han hade kommit fram till en af bänkarna vid ån och tagit plats.

Därnere är allt som i gamla dagar; nutidens lust att förstöra gamla minnen har ej nått dit. Han lutar sig tillbaka mot ryggstödet och blickar upp mot det gröna löftaket, under hvilket sparfvar

och svalor föra samma kvittrande oväsen som i gamla dagar.

Bien surra, spindeln arbetar och fjäriln flyger från blomma till blomma med sitt hemlighetsfulla budskap, — allt förenar sig till ett samladt intryck, som lägger en lugnande balsam öfver stormiga känslor.

Nej, han förstod det icke. Allt ifrån den dag, han fick veta hennes förlofning, hade det kommit öfver honom, dessa obestämda känslor, som fyllt hans sinne med en bitterhet, hvilken han på allt möjligt sätt sökte bekämpa.

Han ägde den lugna, allvarliga arbetarens okufliga mod.

Den framgång, hans arbete rönt, var icke blott en följd af hans medfödda energi, utan det var tanken på henne, kring hvilken alla hans förhoppningar koncentrerade sig, en aldrig sviktande kraft, som drifvit honom framåt.

Och han hade litat på henne, ja, måst göra det, emedan tron på henne blifvit en nödvändighet för honom. Därför kände han också djupt den tacksamhetsskuld, hvari han stod till henne.

Under de sista åren hade han sökt lära sig inse, att hon aldrig kunde komma att blifva annat för honom än den mystiska, sagolika prinsessan i illusionens värld, hans lifs goda ängel.

Så hade budskapet om Leopold Verners död nått honom, och en okuflig längtan efter att få se henne, tacka henne för allt, hvad hon varit för

honom och alltid skulle fortfara att vara, hade gripit honom.

Han trodde sig säkert hafva besegrat alla de känslor, som lågo dolda i hans hjärta, han litade tryggt på den praktiska, sunda lärdom, som lifvet gifvit honom — den, som till slut lärt honom resignationens svåra konst.

Och så hade han då rest i den fasta öfvertygelsen att hafva kvarlämnat allt, som af henne ej kunde återgäldas, och endast medtagit vänskapen och tillgifvenheten. Och nu satt han omsider där i hemmet, redan den första dagen, och såg alla resultaten af sina allvarliga öfverläggningar ramla för det första svaga profvet, då man talat med honom om henne. Nej, han förstod sig icke själf; blott ett förstod han nu — att han felräknat sig eller, rättare sagdt, ej tagit hjärtats röst med i beräkningen.

Nej, då var det nog bäst att söka undvika henne nu — endast lefva några ögonblick, omgifven af de kära minnena, och sedan resa bort, försöka lugna sig och — börja på nytt igen.

Sålunda sitter han nu försjunken i grubblerier, medan ögat ibland med ett stirrande uttryck irrar ut öfver omgifningarna.

Plötsligt springer han upp. Inne mellan löfverket, litet till höger, från den gamla björkens ärevördiga stam, blickar honom ett namnchiffer till mötes. Kanterna hafva under årens lopp blifvit något runda, men det hela står så klart och tydligt, ja, ironiskt gäckande, tyckes det honom.

»Barnsligheter,» tvingar han sig halfhögt att framstamma, »det här borde du insett den gång du skar det lika väl som nu!»

Ett ögonblick, och han är borta vid stammen, en liten dolk blänker i hans hand och snart flyga barkstyckena som hvita flingor rundt omkring honom.

Han är så upptagen af sitt förstörelseverk, att han ej hör de lätta stegen af en brun fågelhund, som nyfiket en stund betraktat honom från gångstigen och omsider närmat sig honom. Med spänd uppmärksamhet i sina stora, bruna ögon, betraktar han viftande med sin stora svans den ifrigt arbetande personen, tills han slutligen gifver till ett högt, genomträngande skall, — ett barkstycke har träffat honom midt på nosen.

Kaj vänder sig hastigt om och betraktar en stund öfverraskad det vackra djuret, som kretsar omkring honom, ursinnigt skällande.

En fin hvissling hörs ute från gångstigen, hunden tystnar, sakta morrande, prasslet af en klädning öfver gräsmattan — ett par grenar böjas åt sidan, och en sorgklädd ung dam med ett allvarligt uttryck i sitt ansikte blir synlig mellan de täta löfven.

Kaj gifver till ett öfverraskadt utrop — han lutar sig mot trädet med ett förvirradt och skamset uttryck, knifven glider ur hans hand — han vill tala, men orden fastna, han endast står och stirrar på det främmande men dock så outsägligt kära

ansiktet, hvars allvarliga ögon hvila förvånade och frågande på honom.

Så stå de båda tysta en stund. Öfverraskningen har kommit för hastigt och oväntadt för dem båda för att genast kunna skaffa sig luft i ord.

»Helène!» hviskar han, i det han till hälften knäfaller för henne.

Hon räcker ut sina båda händer mot honom, och i hennes ögon läser han en strålande fröjd, en på nytt väckt känsla, som blifver till en jublande, öfverraskad glädjehymn i hans hjärta.

»Kaj!» utbrister hon omsider, »så kom du då ändtligen, du outsägligt länge väntade!»

Så går hon långsamt fram emot honom, medan grenarna, som hon böjt åt sidan, vika tillbaka, sluta sig om dem och hemlighetsfullt fläta sitt gröna löfhvalf omkring dem, som ville de gömma de två därinne, prinsessan och hennes återfunne riddare.

BAK KULISSEN.

En stor flygel, som upptager största delen af rummet, ett skrifbord, en gungstol, några blommande växter, ett par stolar samt en liten matta framför lilla fruns arbetsbord, några gamla stålstick, som hänga något på sned på väggarna och som framställa framstående tyska kompositörer, en hylla med ett par böcker och några fotografier af nu lefvande sångare, så ser arbetsrummet ut.

Öfver det hela ett rödgult skimmer från den nedgående aftonsolens strålar, som för första gången efter vinterns köld sänder sin lifvande, värmande hälsning ned öfver staden. Borta vid skrifbordet, hvarpå böcker och noter äro kringspridda i babyloniskt kaos, en riktigt treflig oordning, sitter ägaren till ofvannämnda och skrifver hastigt och ifrigt.

Han är tydligen så fördjupad i sitt arbete, att han ej lägger märke till, hur dagern aftager, skuggorna förlängas och ett dämpadt skimmer, en

reflex från den nedgående solen, breder en blid och harmonisk ton öfver rummet.

Midt emot honom vid skrifbordets andra sida sitter lilla frun och skrifver — kopierar noter. Men arbetet går långsamt, nästan dröjande. Ett ögonblick ser hon upp från papperet, på hvilket de skrifna, ännu fuktiga noterna skimra som små svarta argusögon, medan hennes egna blå, trohjärtade ögon under den tjocka, motsträfviga locken, som det blonda, krusiga håret skjuter ned öfver pannan, med ett bedjande, pröfvande uttryck titta öfver mot mannen, som ville hon försöka att hejda honom i hans arbete. Men han märker intet, blott det skrifna papperet framför sig.

Hon suckar, en liten resignerad suck, och börjar åter att skrifva.

Under några ögonblick hör man blott pennornas raspande mot papperet och ljudet af en och annan förbifarande vagn nere på gatan. Så ser hon återigen upp från papperet, hennes blick söker den gamla klockan, som står i hörnet på en konsol ... så skakar hon på hufvudet, ser en stund fundersam ut, tittar åter på sin man och ropar slutligen med halfhög röst:

»Paul!»

Intet svar. »Paul! Käre Paul!»

»Nå, hvad är det?» Han ser ej upp utan skrifver vidare.

»Klockan är ...»

»Bara för skräddare och skomakare,» afbryter han förströdd. »Stör mig inte, är du snäll!»

»Ja, men kära du!...»

»Tatteram, trallala, trala ...» han börjar gnola efter ett notblad.

Hon tiger och skakar missbelåtet på hufvudet.

»Nej, det duger inte ... det duger inte...» afbryter han, i det han håller papperet framför sig. Han har kastat pennan och stryker handen genom det mörka håret; »om igen!» han trummar takten med fingrarna på bordet och börjar åter gnola. Så springer han plötsligt upp och går bort till flygeln med några notblad.

Hon har rest sig upp och med en afvärjande rörelse lagt sin hand på hans arm.

»Nej, men Paul! Karin sofver ju!...»

»Ja, så stäng sängkammardörren, så kan man inte höra dit in, att jag spelar ,.. det skall bli piano, pianissimo ... och bara en enda sekund.»

»Ja, men jag ber dig så innerligt...»

»Allt hvad du vill, kära Elin,» afbryter han litet nervöst; »men jag håller energiskt på en sak, och det är: att du inte stör mig i mitt arbete.»

Han börjar åter gnola och slår samtidigt an några ackord på pianot; så skrifver han några noter på papperet. Hon har under tiden tittat in i sofrummet och försiktigt dragit igen dörren. Han spelar återigen, denna gång tämligen starkt, medan han samtidigt gnolar i falsett: »det strömmande guld ... det strömmande ...» så spelar han vidare och vänder sig därpå om mot henne, i det han frågar:

»Hur tycker du det låter?» men utan att afvakta svar fortsätter han:

»Sjung de här takterna, så är du snäll ... orkestreringen är litet svår här.»

Hon har rest sig upp från stolen, på hvilken hon tagit plats bredvid honom, och med samma resignerade uttryck som förut, började hon att sjunga dämpadt, men med en behaglig, känslig och klingande sopran.

»Det strömmande guld, som från urminnes tid...»

»Nej, sjung om det igen, jag spelade galet...» han slår an ett par ackord:

»Nu!»

»Det strömmande guld...»

Hon stannar plötsligt ... inifrån sofrummet höres en barnröst ... en blandning af gråt och skrik.

»Karin är vaken!» utbryter hon, och utan att afvakta svar, ilar hon in i sofrummet, hvars dörr hon stänger efter sig.

»Ja, men herre Gud!» Han ser förargad efter henne, därpå vänder han sig åter mot noterna och börjar, denna gång forte, att spela vidare.

Barnet skriker högre och högre, allt under det kompositören tager samma strof om och om igen; han hör ej, att jungfrun, som har knackat på ett par gånger, slutligen öppnar dörren:

»Herrn!»

»Det strömmande guld,» ljuder det borta vid pianot.

»Herrn!»

Denna gång ser han upp.

»Hvad är det?» utbryter han litet häftigt; barnets skrik därinne från sofrummet berör honom obehagligt.

»Det är bara räkningen från . . .»

»Angår mig icke,» afbryter han och slår ett par takter liksom för att hämta mod.

»Ja, men herrn! Det är fjärde gången, och frun lofvade . . .»

»Alla goda ting äro tio . . . stör mig nu inte, Stina!»

»Kanske herrn vill säga mig, hvad jag skall säga till budet?»

»Dra' åt . . .» han hejdade sig plötsligt.

»Säg till budet, att det kan komma igen!»

»När?»

»När! När jag kan betala, naturligtvis . . .»

»Ja, men när är det?»

»Så dumt hon frågar, Stina . . . hur skall jag kunna veta det . . . när jag fått något att betala med, begriper hon!»

»Ja, men . . .»

»Gå nu, Stina! Hör hon?» Han slår handen ner i basen.

Stina ruskar på hufvudet, därpå går hon och slår argt dörren igen efter sig.

Han tittar efter henne . . . när hon är gången, lägger han bägge armbågarna på notstället och lutar hufvudet i händerna.

Han suckar djupt, stirrar en stund i partituret och biter sig förargad i underläppen. Därpå springer han plötsligt upp, kastar notpapperet på skrifbordet och mumlar halfhögt: »Anamma! nu rök stämningen ... nu kan jag inte längre...»

Han tänder en cigarrett och sätter sig i gungstolen, där han häftigt gungar fram och tillbaka, medan cigarretten blossar skarpt i halfdunklet och stora rökmoln pusta ut. Inne i sofrummet har det blifvit tyst igen.

Efter hand blir gungstolens rörelse mindre våldsam, till sist stannar den alldeles. Därpå öppnas dörren till sofrummet, och lilla frun kommer in.

»Nå, hur är det med Karin?»

Hon drager försiktigt igen dörren efter sig.

»Hon sofver nu, men jag är så rädd, att hon skall få feber; hennes panna käns så varm; jag tror nästan, att vi få skicka bud efter läkare.»

»Jaså, ja...» han suckar.

Hon har gått fram till honom och lagt sin arm om hans hals, och i det hon klappar honom på kinden, säger hon bedjande och ömt:

»Kanske du vill vara så snäll, när du går, och gå upp till Lönborg? Jag vill så ogärna ta Stina från sitt arbete nu.»

»Jag, jag kan icke gå till Lönborg.» Han har rest sig upp och gör ett slag öfver golfvet. — »Vi kunna inte bedja honom komma hit. Jag är ännu skyldig honom för förra årets ackord ... det är också förbaskadt tråkigt, det här ... jag

mötte honom i går ... det kändes riktigt genant, när han frågade mig, hur det stod till.»

Det blef en liten paus, hvarunder lilla frun tände lampan; hon såg på klockan.

»Jag tror du får gå nu, Paul; konserten börjar ju klockan sju?»

»Jaså, ja ... är klockan verkligen så mycket? Å, den där välsignade musiktillställningen! Är det nu icke också fånigt att ställa till sådant där så långt fram på våren; man är ju alldeles uttröttad och slö af all den musiken i vinter. Men jag skall minsann inte lägga fingrarne emellan i recensionen; de skola nog få veta, hvad det vill säga ...» resten hördes ej, han hade gått ut i tamburen.

»Paul, tag på dig din vinterrock; det är så kallt på kvällen.»

»Nej!» ljöd det kort och bestämdt ute ifrån tamburen.

»Paul!»

Han brummade något ute i tamburen, därpå kom han in.

»Det fattas ju en knapp i min vinterrock. Jag kan inte begagna den.»

»Vänta bara ett ögonblick, så skall jag sy i den.»

Hon ilade bort till sitt arbetsbord.

»Jag har inte tid att vänta, när jag först skall efter läkare ... Sådant där borde du se efter, utan att jag behöfde påminna dig därom ... Nå, adjö!»

Hon vände ryggen mot ljuset, så att han ej såg läpparnes lätta darrning.

Och så gick han.

Tamburdörren föll igen ganska hårdt efter honom.

* * *

Konserten är slut.

Den tämligen fåtaliga publiken går långsamt ut.

Nedför den breda trappan, som leder till utgången, skyndar en herre; hans hostar och harskar sig samt hälsar flyktigt på några bekanta, på hvars frågande: »nå, hvad tyckte du?» han endast har ett litet leende, en otålig rörelse med hufvudet, som kunde betyda både bra och illa.

Utkommen, slår ett kallt vårregn honom till mötes.

Han stannar och tittar upp mot den molnhöljda himlen, och hans ansikte lägger sig i dystra veck.

»Naturligtvis!» mumlade han, »skulle det bli regn, efter som jag icke har något paraply med mig ... och så det förbaskade draget däruppe, man kan då bli förtviflad öfver den här nymodiga lungsotsventilationen.»

»Är ni upptagen?» Han har stannat framför en droska; kusken, som bar en bred krage uppslagen öfver öronen, hör icke; han sitter försjunken i betraktelser. — »Är ni upptagen?»

Kusken vaknar, fattar tömmarna och, i det han utbryter: »beställd!» klatschar han med piskan

och väcker hästarna, som i tungt lunk knoga fram mot utgången.

Han ser sig omkring.

Vagnarna köra fram i en båge. Om han skulle försöka en gång till. Han går några steg längs de egna ekipagen, men stannar plötsligt. Han hör den rike grosshandlare J:s gnällande, stammande röst fråga en herre, om han vill åka med.

J:s vagn rullar förbi; recensenten tittar in genom fönstret.

Naturligtvis! Det var hans ärade kollega i stadens andra tidning, som han alltid legat i luften på, som fick åka med. Så tager han ett raskt beslut och skyndar öfver den stora platsen mot sitt hem.

Regnet faller tätt och ihärdigt, vinden slår honom rakt i ansiktet; hans tankar, som en stund varit upptagna af konserten, glida bort mer och mer; han kommer att tänka på alla de små förtretligheter, som han varit utsatt för under aftonens lopp, och som gjort hans redan förut tämligen nervösa lynne ännu mer retligt och i hög grad försvårat hans kritiska arbete. Hans tankar sväfva bort mot hemmet, dröja vid hustrun, som han lämnade i vredesmod . . .

Och så den där hyran, som skall betalas i morgon!

I konsertsalongen hade han fått syn på sin värd — han hade känt hans stickande ögon och den mycket betecknande blick, som han ett par

gånger tillkastat honom — en blick, som uttalade det olycksbådande: »i morgon!» Och tanken på i morgon, den sista dagen af det uppskof, han fått med betalningen, hvaraf ännu fattades åtskilligt, hade gjort honom bitter och missbelåten och försatt honom i ett tillstånd af hopplös förtviflan, blandad med vrede och förargelse öfver att vara tvungen att gå på dessa konserter år ut och år in, höra samma saker, samma fel, samma triviala sånger och pianonummer, som han hört, Gud vet hur många gånger. Och så skall han till på köpet kritisera, tvinga sig att höra och *uppfatta* de försök, som gjorts i afton af en ung debuterande konsertsångerska, att sjunga sig in i publikens och pressens gunst. Han mindes henne, när hon först trädde fram, hennes oroliga, nästan ångestfulla blick, den framlutande hållningen, den generade, tafatta nigningen och hela hennes fåfänga försök att synas lugn, obesvärad och naturlig, händernas små nervösa ryckningar, som kommo buketten, som hon höll fastklämd mellan fingrarne, att darra och bäfva. Han såg ännu den halft bönfallande, halft ursäktande blick, som hon tillkastat honom, den fruktade kritikern, hvars ja eller nej vägde så tungt inom stadens musiksamhälle.

Han såg det blonda hufvudet, som nästan omärkligt nickade takten till förspelet.

Och han hade i det ögonblicket känt sig gripen af denna unga, troligen ännu mycket oerfarna flickas djupa, känslofulla blick och denna röst,

som nu för första gången skulle försöka tränga sig fram på den så oändligt törnströdda stig, som kallas sångkonstens.

Och allt medan hon sjöng, hade hans tankar glidit tillbaka till hans egen tidigaste ungdom med alla dess förhoppningar och gyllne drömmar, hvilka nu svunnit hän och blott efterlämnat ett surrogat — en blandning af något komponist, något recensent och för resten enskild sång- och musiklärare.

Men annorlunda hade han drömt sig det då; då hade han fasthängt vid sitt ideal, som så hastigt skulle försvinna och lämna rum för hvardagslifvets tomma, materiella sträfvanden för mat och kläder till hustru och barn.

Men i sången, som han hörde, kände han liksom ett grepp i gamla, länge sedan bortglömda strängar . . . det var det frimodiga och förtröstansfulla i hennes röst, som liksom tände upp och spred ett ögonblicks solglimt öfver allt det bittra och ledsamma, som de sista åren bjudit honom. Han hade börjat komma i stämning, han hade känt en viss harmoni komma öfver sig, medan hennes toner ljödo genom salen, ja, han hade till och med velat tillkasta henne en uppmuntrande blick under ett par takters paus; men i stället för hennes blick hade han mött — sin värds plirande, ondskefulla: »i morgon». Och i ett nu var allt som förändradt, stämningen var borta, tanken på hyran, som skulle betalas — han hörde nu blott enstaka toner af sången — upptäckte, att hon

intonerade orätt; då svor han öfver draget, som han satt i, och blef uppretad af en herre bredvid honom, som förgäfves sökte kväfva en nysning.

Omedvetes såg han bort mot värden, han såg hans tjocka, klumpiga figur i dess makligt vårdslösa ställning på bänken; han såg hans briljanterade kråsnål, som sköt blixtar för hvarje rörelse, han gjorde; och han fylldes med en blandning af afund mot och förakt för denna köttklump, som aldrig gjort det minsta grand till nytta i sitt lif — han hade ärft hela sin förmögenhet och satte nu endast ett pikant nöje uti att skrufva upp hyran och plåga sina hyresgäster på alla upptänkliga sätt.

Och så gledo tankarna bort till hans egen besvärliga kamp för tillvaron, och han var ej långt ifrån att förbanna det ögonblick, då han bestämt sig för att blifva musiker — studera musik och offra ohyggligt med tid och pengar för att en gång komma så långt, att man knappast kan lifnära sig och de sina.

Och under dessa sorgsna betraktelser glida tankarna fram och tillbaka mellan ekonomiska bekymmer... Så vaknar han plötsligt upp... det är ett pianonummer, som spelas.

Det rycker till i honom... det är samma nummer af Chopin, hvari han en gång debuterade — nu förefaller det honom, som spelades det alldeles på tok; takten är för långsam — han trum-

mar med fingrarne på stolkanten; det förargar honom, att spelet är så dåligt.

Den unga damen har åter kommit in, men hela förtrollningen är borta; han tycker, att hon ser ut som en komplett hvardagsmänniska; allt det tilldragande och stämningsfulla, som förut låg utbredt öfver henne, är liksom bortblåst.

Han tycker, att hennes sång är falsk, med oriktiga intoneringar och ett dåligt textuttal — ja, han kan icke begripa, att han förut tyckt om hennes röst. Den klingar alldeles för tunn och matt — och så det där självmedvetna, tillitsfulla leendet, som hon nu kastar omkring sig . . . det är nog de där fattiga applåderna förra gången, som gjort henne yr i hufvudet. Men sådant där går verkligen ej för sig. Han har ju en moralisk förpliktelse att sätta en hämsko för att man på detta sätt missbrukar folks godtrogenhet, ja, det är ju rent af en kristlig plikt från hans sida att hindra denna sangviniska flicka från att beträda en bana, för hvilken hon bestämdt ej har anlag.

Och med ryggen till hälften vänd mot henne, sitter han och formar i tankarne den kritik, som med ett slag skall göra af med henne samt öppna ögonen på publiken och alla dem af hennes vänner och bekanta, som här i afton genom applåder och uppmuntran bibragt henne falska föreställningar om hennes sångs verkliga värde. —

Regnet slår honom alltjämt i ansiktet, under det han skyndar framåt utefter den sista gatan, som skiljer honom från hemmet.

Han är alldeles genomdränkt, han känner, att knän och fötter äro alldeles våta, när han springer uppför trappan. Han öppnar tamburdörren och går in. Det är så, som han väntade . . . barnet skriker i högan sky.

Hastigt öppnar han dörren till sofrummet och nickar ett kort »god afton» till sin hustru.

Hon är fullkomligt upptagen af barnet och går upp och ned på golfvet, trött och varm, och försöker förgäfves att få det att somna. Han vill fråga henne i så vänlig ton som möjligt, om doktorn varit där, men lilla frun vinkar åt honom, att han skall gå, en order, som han icke låter säga sig två gånger.

Han går in i matsalen, som är liten och tarflig, tager plats framför den ytterst enkla aftonmåltiden, och, under det han försöker svälja ned några bitar, formar sig kritiken i hans hufvud, allt under det ett dämpadt barnskrik då och då tränger in till honom som ett ackompanjemang till den nedsablande texten.

Omsider tager han lampan och går in i sitt rum.

Han sätter sig ned vid skrifbordet och ser på klockan, den är tio.

Kritiken skall vara inlämnad före klockan tolf, för att hinna komma i tidningens morgonnummer; han har således nära två timmar på sig — och de skola blifva bra använda, tänker han, medan han skär till »matsedlarne.» Han funderar ett ögonblick, därpå griper han pennan, och snart därefter

hör man blott pennans raspande mot papperet och hans yngste sons dämpade, klagande ljud.

Tamburdörren knarrar — han ser häftigt upp.

»Hvem är det?»

»Förlåt, kära Paul, det var bara . . .»

»Ja, men, min bästa vän, jag har verkligen icke tid nu — du vet ju, att jag håller på med recensionen.»

»Men det är angeläget . . . jag måste . . .»

»Herre Gud, hvad är det då . . . hvad står på nu igen — tala! Jag har brådtom!»

Hon står alltjämt borta vid dörren i mörkret. Nu kommer hon omsider fram, dröjande, nästan rädd — hon vet ej, hur hon skall formulera det meddelande, som hon har till honom; i handen har hon ett papper, som hon nervöst snurrar omkring fingrarne.

»Jo — ser du — Paul — det är — så — att . . .»

»Hvad är det? En räkning . . . eller . . .»

»Nej . . . det är ett telegram, som . . . men . . .»

»Ett telegram» — han räcker ut handen efter det — »till mig? Från hvem?»

»Jag fick det strax efter det du gått.»

Han slukar det med ögonen.

»Från din mamma . . . kommer hit med nattåget — ni behöfver inte möta mig vid stationen.»

»Det fattades bara — men hvad i himlens namn skall det betyda?»

Han kastar telegrammet utåt bordet.

»Ja, det fattades bara . . . för att få måttet rågadt!»

»Nej, men Paul!»

»Jo, vet du, detta är, vid Gud, att draga tämligen stora växlar på mitt tålamod — en månad, sedan hon reste härifrån — efter att hafva bott här i vårt hem i fjorton dagars tid. Det är väl de lumpna fem hundra kronorna, som jag lånat af henne, som nu kvälja henne.» Han går häftigt upp och ned på golfvet, allt under det han urladdar sig i ett riktigt yrväder öfver, hur liten hänsyn man har för honom, hur oerhördt han behandlas . . . men han är då, Gud ske lof, ännu herre i sitt hus, och han skall visa dem . . . Därpå sjunker han ned i stolen och begrafver ansiktet i händerna, han märker icke de händer, som smeka honom, den kyss, som ett tårfullt litet ansikte trycker på hans panna.

Han är åter allena . . . och åter börjar han att skrifva, det är slutklämmen i recensionen. Omsider har han fått signaturen under och läser nu hastigt igenom hela kritiken, som är hållen i en afgörande, skarp, stundom bitande satirisk ton.

Han har slutat genomläsningen — en vagn håller utanför — ett ögonblick därefter ringer det häftigt på portklockan.

»Där ha vi välsignelsen igen,» tänker han.

Därpå höras röster i trappan och snart därefter i tamburen . . . de förlora sig i matsalen. . . Då blir alltsammans tyst en stund.

Han lyssnar . . . allt är stilla . . . en högtidlig tystnad.

Omsider knackar det på hans dörr; det är jungfrun, som ber honom komma in i matsalen.

Han mönstrar sig först i spegeln och ger sig god tid.

Han vill försöka att få fram det uttryck, som bäst kan öfverensstämma med den isande höflighet, hvarmed han ämnar hälsa på sin svärmor.

Slutligen går han med långsamma, taktfasta, afmätta steg.

Han öppnar dörren, men har i samma ögonblick sin hustrus armar omkring halsen.

»Paul! Kan du tänka dig? . . . Nej, du får berätta det,» afbryter hon sig själf och vänder sig till sin mor, »annars tror han det icke. Gode Gud! Det är ju nästan som en dröm!»

»Hvad är det fråga om?» Han har redan fallit ur sin roll, dels genom hustruns glädje, dels genom svärmoderns vänliga uppmuntrande ögon.

Hon räcker honom vänligt handen.

»God afton, min käre Paul! Ja, det är bara en glädje, jag har med mig till er, barn, därför ville jag själf framföra den och glädja mig med er. Det är för resten en gammal släkting till mig i Stockholm, som är död; han har insatt mig till sin arfvinge, och det visar sig, att han efterlämnat långt mera förmögonhet, än vi någonsin tänkt oss. Det är därför jag kommit hit för att fråga er, om ni icke båda två ville resa ut en liten tripp i sommar; ni kunna båda behöfva lufta på er litet.

Och så kan du ju samtidigt få tillfälle att samla nya intryck för dina framtida kompositioner . . . Under tiden stannar jag hos barnen.»

Det var tre glada och belåtna människor, som snart därefter drucko den gamle farbroderns graföl.

Då det första glädjeruset var öfver, sprang Paul plötsligt upp.

»Min recension,» utbryter han och ser på klockan. »Kors, hon fattas bara en kvart i tolf . . .»

Han sprang in i sitt rum och ögnade hastigt igenom den; därpå skakade han på hufvudet.

»Nej! . . . För sträng och för orättvis; när allt kommer omkring, sjöng hon ändå icke så oäfvet . . . det här duger icke!»

Han ref sönder alltsammans och skref skyndsamt följande:

»Fröken Lydia Ströms konsert i går afton hade samlat en tämligen talrik och ytterst tacksam publik, som i rikt mått gaf sin belåtenhet tillkänna. Vi notera endast, att fröken Ströms debut som konsertsångerska kan anses lyckad. — Närmare i morgon.»

UNDER OVÄDRET.

En blixt lyste ett ögonblick upp de blåsvarta molnen bortom klipporna, efteråt följde ett långt mullrande, som drog ett eko efter sig rundt omkring nejden, stora regndroppar började falla, först en och en, sedan flera och flera i allt tätare rader, till dess de liknade långa, mörka ränder, som kors och tvärs, allt efter som vinden dref dem, spände ut ett fint, trådformigt nät mellan himmel och jord. Naturen såg trött och förtviflad ut. Regnet föll tungt på trädens och buskarnas löfverk, vinden skakade bladen, som med slö resignation här och där lösgjorde sig och läto sig föras med i hvirfveln ned i det genomvåta, hoptofvade gräset.

Från de högre liggande delarna af den lilla societetsparken började vattnet åter forsa ned i de fåror, som det gräft i gångar och gräsplaner under föregående dagars oafbrutna väta.

Man var endast i midten af augusti, men höststämningen hade redan infunnit sig, den hade gjort

lifvet vid badorten enformigt och beklämdt, tryckt sin dystra stämpel på badgästerna, smugit sig in i tankar och sinnen; och den ena efter den andra hade rest, ur stånd att motstå det svårmod, som präglade naturen.

Utefter en af gångarna, som föra ned till societetssalongens läsrum, skyndar en herre fram.

Han har rockkragen uppdragen öfver öronen, hatten nedtryckt i pannan och i händerna en del blommor och växter, som vinden förgäfves försöker rycka ifrån honom.

Nedanför trappan till läsrummet har regnvattnet bildat en sjö; med ett språng är han öfver den och uppe på verandan. Allting ser mörkt ut därinne, endast läsrummet är sparsamt upplyst... Han stiger in och ser sig omkring. Han är allena. Lamporna brinna dåsigt och sömnigt, en från lukt af fotogen, blandad med fukt, uppfyller rummet. Han lägger växterna på bordet, tager af hatten, hvars form regnet alldeles har förändrat, slår ned rockkragen, torkar af sina våta händer och kastar sig därpå ned i en af de låga, bekväma länstolarna framför bordet, lutar sig tillbaka i stolen och sitter genomvåt med näsduken ett ögonblick tryckt mot den varma, brännande pannan, där tinningens puls försöker hålla takt med hjärtats hastiga, nervöst oroliga slag.

Han ser ut att vara omkring fyrtio år, har ljust helskägg, är tämligen kal på hjässan och har ett ansträngdt, nästan sorgset uttryck i ögonen, som ligga djupt bakom de guldbågade glasögonen.

Han vänder ryggen åt fönstren, mot hvilka regnet då och då slår med ett smattrande ljud.

Han har tagit en af tidningarna, som ligga på bordet, och låter ögat mekaniskt glida öfver dess spalter. Han stirrar så länge därpå, att ögonen tröttas, tidningen glider ned i knät och hufvudet långsamt sjunker tillbaka mot stolens ryggstöd.

Ett litet fönster har gått upp. Gardinen fladdrar fram och tillbaka, en kall, fuktig luft silar in, regndropparna slå tungt ned på golfvet, han märker det icke, den ovana fysiska ansträngningen under ovädret har försatt honom i ett ögonblicks domning, hvari känslor och intryck lagt sig till hvila.

Därför hör han ej heller de hastiga stegen på verandan, eller att dörren öppnas, och märker ej, att en kvinnlig varelse stiger in, blifver stående ett ögonblick vid dörren och rister sin kjol.

Hon betraktar därpå rummet, kastar en likgiltig blick bort mot länstolen, spänner upp sitt paraply, som hon ställer på golfvet, och går därpå långsamt bort till ett af de små borden, som stå uppställda längs salen, tager plats, men får i detsamma öfver sig några regndroppar, som blåsa in från det halföppna fönstret. Hon reser sig hastigt och försöker att stänga fönstret, hvilket dock misslyckas — det sitter för högt uppe, hon når knappast dit. Hon försöker ett par gånger, men åstadkommer ej annat, än att en liten kruka, som står i fönstret, med stort buller ramlar i golf-

vet och går i tusen bitar. Hon skrattar för sig själf öfver sin otur och skall just till att taga upp blomman, då ett: »Tillåter ni, att jag hjälper er?» förmår henne att resa sig upp och vända på hufvudet med ett litet förskräckt utrop.

Det är han, som vid bullret vaknat upp och sett hennes misslyckade försök med fönstret.

Det är så mörkt där borta, att endast föremålens konturer äro synliga, men dock kommer hans röst henne att rycka till, och då hon mönstrar honom från sidan, medan han hastigt stängt fönstret och nu böjer sig ned för att hjälpa henne, känner hon en ögonblicklig ångest komma öfver sig, hon griper med handen om fönsterkarmen och betraktar med ett uttryck af den djupaste öfverraskning den person, som i detta ögonblick nästan ligger för hennes fötter och omsorgsfullt hopsamlar den nedfallna jorden kring växtrötterna. Han reser sig upp, hållande växten mellan händerna, så att bladen alldeles dölja hans ansikte, hvarpå han går fram till lampan och undersöker bladen.

»Den har verkligen haft tur i oturen,» utbrister han efter ett ögonblicks paus och vänder sig mot den mörka gestalten där borta. »Växten är en mycket sällsynt ormbunksart. Jag har aldrig sett den förut här i landet. Och icke ett blad är afbrutet, fastän den föll så tungt; nej, inte ett enda,» återtager han nästan triumferande, i det han håller den upp mot lampan och vänder den rundt omkring.

Det blef åter en paus, hvarunder man hörde små jordklimpar, som omgåfvo rötterna, falla ned på golfvet.

Han vände på hufvudet och såg bort till henne; därpå skrattade han.

»Förlåt! jag glömmer ju alldeles att presentera mig ... mitt namn är Braun ... jag är botaniker, och denna växt är en af de intressantaste ormbunksarter, som finnas; jag undrar, hvar de ha fått den ifrån; det kanske inte intresserar er; men om ni vill besvära er med att komma fram hit till ljuset, så skall jag visa er ett af bladen.» — Han blef helt pratsjuk af förtjusning öfver ormbunken. — »Intresserar ni er för växter, min nådiga?» frågade han ett ögonblick därefter, då figuren därborta vid fönstret förblef orörlig.

»Nej!» ljöd det borta från hörnet.

Han stirrade in i mörkret, hvarifrån ljudet kom. Växten, som han ännu höll, gled ned på bordet, han for med handen öfver pannan ... drömde han ... men denna röst, klangen i detta enda ord, som hon hade sagt, den påminde honom ju om —

Hon hade långsamt, nästan tvekande gått bort till paraplyet, tagit det, och nu stod hon i begrepp att öppna dörren, han hörde, när hon grep om låset; i samma ögonblick var han vid hennes sida, och nästan utan att veta, hvad han gjorde, grep han henne om handleden, drog henne med ett kraftigt tag tillbaka in i rummet, i det han med skälfvande stämma utbrast:

»Hvem är ni? Hvem är ni? Men så svara då i Guds namn!»

Han hade dragit henne ända fram till bordet; hon stod med ryggen mot ljuset ... så vände hon sig om emot honom med en tvär, otålig rörelse, drog undan floret och stod med tillkämpad fattning och skenbart lugn tyst framför honom.

»Therese!»

»Ja!» — hon fällde åter ned floret — »och nu sedan ni vet hvem jag är, har ni ingenting emot att jag går min väg.»

De sista orden försvunno dock alldeles i den häftiga åskknall, som kom fönstren att skallra.

Hon for tillsammans, men gick långsamt mot dörren.

Han såg efter henne ... omsider kom det stammande:

»Är ... är det verkligen er mening att gå ut i detta vädret?»

Han såg ej hennes axelryckning eller den blick hon tillkastade honom, hvilket allt kunde tolkas med: af två onda ting väljer man det minsta.

En blixt slungade ett ögonblick sitt blåhvita sken in i rummet, och i samma sekund såg han konturerna af denna gestalt, hvars alla linier han erinrade sig in i de minsta detaljer.

Han kände gamla, glömda känslor åter flamma upp vid åsynen af denna kvinna, som en gång hade tillhört honom, som han eftersträfvat, tillbedt och älskat, som hade varit hans barns mor, hustrun i hans hem.

Han glömde de tusen bittra stunder, de tillsammans genomlefvat och som haft den oundgängliga brytningen till följd; och det var med en känsla af uppriktigt deltagande, som han närmade sig henne och sade:

»Ni får icke gå ut i detta väder... Stanna här, jag skall gå min väg.»

Han bugade sig, tog sin hatt och ville gå förbi henne ut, då hon utbrast:

»Men ni har ju intet paraply ... och ingen öfverrock ens!»

Han stannade vid dörren.

»Nej, ovädret öfverraskade mig uppe i bergen. Jag hoppades så säkert på vackert väder i afton ... men jag har icke så lång väg hem; och hellre än ni skall...»

»Ni behöfver inte gå för min skull,» afbröt hon hastigt. »Jag har dessutom icke rätt att begära någonting från er sida. Läsrummet här är ju likaväl för er som för mig, eller öfver hufvud för hvilken annan främmande som helst...»

»Alldeles riktigt! Och då vi således ömsesidigt ej vilja jaga hvarandra ut i detta hällregn, så vet jag ej bättre råd, än att vi vänta, till dess ovädret lugnat sig.»

»Ja, jag menar egentligen alldeles detsamma.»

Bådas röster darrade något, båda voro i en upprörd sinnesstämning; men ingen af dem ville vika; de kände båda, att det var ödets lek, som fört dem tillsammans — efter fem års förlopp — allena i en liten badorts läsesalong.

Nu gällde det att imponera på hvarandra genom lugn och kallblodighet.

De hade tagit plats på hvar sin sida om det runda bordet, där tidningarna lågo; och där sutto de nu — båda under trycket af minnen med tusentals stämningar och känslor, som en gång hade förenat dem, och hvilkas alla trådar nu voro afskurna. De skulle sitta som främmande för hvarandra, ehuru de voro så innerligt bekanta och visste, huru förlägna och tvungna de kände sig båda. — Hon hade tagit en tidning och låtsade, som om hon läste däri; han gjorde detsamma.

Så sutto de båda och sände då och då ett förstulet ögonkast öfver till hvarandra, som ville de undersöka, huru mycket de förändrat sig, huru mycket som blifvit nytt eller främmande under de fem åren — men de funno intet. De tyckte endast ömsesidigt, att de hade åldrats: hans skägg var betydligt gråsprängdt — hennes drag vid munnen var något skarpare, ögat litet mattare, men hennes figur var lika smärt som förr, hans hållning lika rak och stolt.

Och under denna tystnad, som pinade dem båda och som ingen af dem ville bryta för att ej genom röst eller rörelse förråda den stämning, hvari de befunno sig, gledo tankarna från personen till de forna omgifningar, som en gång danat deras hem.

Det var enskilda småsaker i toiletten, som åstadkommo detta; hans blick fäste sig ett ögonblick vid den diamantring, som hon bar utanpå

sin handske. Han mindes det lilla juvelskrin, han en gång gaf henne, rummet där det stod, dess plats där; och i samma ögonblick stod deras försvunna hem framför honom, — hvarenda detalj kom fram — det tvang sig nästan in i hans minne så tydligt och klart. Han förvånades öfver hur noga han kom ihåg allt detta, som han ansåg länge sedan gömdt och glömdt. Han kände, huru tanken därpå alltjämt upprörde hans sinne, ju mer han jämförde det med sitt nuvarande dystra, enformiga gräsänklingshem, det hem han hade om vintern, som han eljes var så stolt öfver, men som nu föreföll honom så torrt och dödt, ja, som i själfva verket ej var något hem alls. Ett museum, en samling af allt möjligt botaniskt och geologiskt skräp. Skräp! Nej, han var visst tokig, satt han icke där och kallade sin dyrbara och sällsynta samling för skräp; denna samling, som kostat honom ett så oerhördt besvär! Genom arbetet härmed hade han under de sista åren försökt att glömma det dystra förflutna med alla dess krossade förhoppningar.

Och nu satt hon där på andra sidan om bordet, lugn och tyst, hon — hans frånskilda hustru.

Han kastade åter en blick dit öfver, men drog den hastigt tillbaka, under det handen nervöst kramade om tidningen; han hade fått ögat på en brosch, som hon bar: den omslöt en hårlock af deras döda barn.

Han höll upp tidningen så, att han icke längre kunde se hennes ansikte; han kände, att om han

fick se det en gång till, skulle han ej kunna bibehålla sin sinnesnärvaro; och icke för något pris i världen skulle hon få ana något.

Medan han sålunda satt och stirrade i tidningen och stred en vild strid med de frambrytande känslorna, gick det ej henne bättre.

Deras tankar hade mötts vid barnet, där hade hon gripits af moderskänslans vemod, som obarmhärtigt gisslade henne med alla längtans skärande kval. Hon hade försökt att lugna sig genom att upprepa för sig själf, huru hon blifvit förorättad — men det lyckades henne icke nu att tro på alla de argument och förklaringar, hvari hon eljest fann sin tröst; ja, hon förvånades till och med öfver, att hon verkligen först nu kunnat anklaga sig själf. Hon tyckte i detta ögonblick, att hon långt ifrån hade varit det för sin man, som hon borde; hennes motbevis föllo, det ena efter det andra. Förut hade hon alltid ansett sig själf som den förorättade, den åsidosatta; hon hade haft den solklaraste rätt i sitt handlingssätt mot honom — en rätt, som hennes sunda och enkla logik förut aldrig bestridt — men nu kom den alldeles till korta, den lämnade rum för många nya reflexioner, som tanken på barnet i detta ögonblick framkallade för hennes själ . . . och äfven hon dolde ansiktet bakom sin tidning för att låta de gamla minnena med alla sina skiftande bilder få fritt lopp.

Hvad var det, som hade skilt dessa människor åt, som hade rest en oöfverstiglig skiljemur emellan

dem — som hade förintat detta hem, hvilket en gång gällde för ett af de lyckligaste och trefligaste, ett mönster, ett exempel på, hvad ett sällt och belåtet samlif kunde åstadkomma?

De hade intet att förebrå sig af sådana äktenskapliga felsteg, hvarvid man eller hustru under ett ögonblicks passion glömmer sig själf för en annan persons skull. Sådant stred mot bådas natur, därtill hade de alltför mycken aktning för sig själfva och för hvarandra.

Nej! De hade öfverskattat hvarandra — däri låg det första fröet till missbelåtenhet och missnöje.

Efter fleråriг bekantskap, hvarunder de ömsesidigt beundrat hvarandra, hade de förlofvat sig, sedan de öfverskridit den första ungdomen, och snart därpå hade de gift sig.

I början hade de också lefvat på det intresse, de kände för hvarandra, och som gjorde att den inbillade kärleken hölls vid lif.

Men allt eftersom de lärde känna hvarandra, förminskades intresset, de gledo bort från hvarandra, blefvo främmande, nästan oigenkänliga, och de passade på intet sätt in de föreställningar, de ömsesidigt gjort sig om hvarandra.

Kärleken, hvarpå båda hoppats, den fanns icke; de hade misstagit sig på sina känslor; och när intresset var borta, stodo de där kalla och likgiltiga för hvarandra, emedan de intet hade att gifva i stället för det, som de rifvit ned.

Deras lif blef en kedja af själsförebråelser och anklagelser, hvilka sedan öfvergingo till bitterhet

och missnöje. Detta förstodo de visserligen att dölja bland främmande, men allt mindre förmådde de lägga band därpå, när de voro ensamma. — Endast i en punkt möttes de — barnet.

Vid dess vagga kunde de sitta försjunkna i drömmerier; barnets skratt och muntra lek kunde få dem att glömma den brist på ömsesidigt förstånd, som fanns dem emellan.

Barnet blef föreningslänken, den enda, som band dem vid hvarandra; för dess skull kunde de inför världen anlägga den lyckans och tillfredsställelsens mask, som kom folk att tro på deras skenbara lyckliga samlif.

Och allt eftersom åren gingo, kände och förstodo de mer och mer värdet och betydelsen af sin son.

Med ängslig omsorg vakade de öfver honom; deras samtal och meddelanden gällde honom allena.

Då sonen var sex år, insjuknade han och dog strax därefter.

Vid hans dödsläger förstodo båda, huru mycket som samtidigt hade dött i deras hem.

Men intet deltagande, ingen tröst hade de för hvarandra; de hade hvar och en tillräckligt af sin egen sorg.

Hon insjuknade snart därefter; när hon efter flere månaders sjukdom omsider kryat till, följde hon med några släktingar till Italien, och därifrån sände hon honom den underrättelsen, att hon aldrig skulle komma tillbaka till hans hem.

Härpå hade han länge varit beredd; han kände hennes mod, och de hade ömsesidigt för mycken aktning för hvarandra för att de endast för världens skull skulle vilja framsläpa ett samlif, som blott skulle blifva skuggan af lycka — mera skulle de aldrig kunna uppnå.

Han tog afsked från den befattning, hvilken han af hänsyn till hustru och barn beklädt, och ägnade sig därpå endast åt den vetenskap, hvarför han alltid haft synnerlig förkärlek; och i arbetet sökte och fann han också delvis den glömska, som för honom var en lifsfråga.

Och under de fem år, som sedan förflutit, hade det aldrig fallit någon af dem in, att de kunde hafva missräknat sig; att icke allt skulle vara dödt och glömdt dem emellan.

Men dock sutto de båda försänkta i grubblerier, ett rof för de känslor, de båda erfarit vid barnets dödsbädd. Det var, som om den sorg, de då i hvarandras sällskap undvikit att lägga i dagen, nu åter kom tillbaka, men starkare, innerligare och mera fordrande, liksom kräfde den ett utlopp, som ville den tvinga dem till ett närmande, till att ömsesidigt utgjuta sig för hvarandra. Men de stredo emot, så mycket de kunde — de likasom fruktade, att ögonblickets tillskyndelse skulle förmå dem att säga för mycket.

Men med denna känsla blandade sig en vaknande ånger.

Hur uppkom denna?

Hvad var orsaken därtill?

Fanns det verkligen någon kärlek ändå?

Hade den utsåtts vid barnets död, och var det blott skilsmässan under dessa år, som behöfts för att väcka den till lif?

Klockan i salen slog nio slag.

De foro båda tillsammans; det var samma klang, samma lilla efterljud vid det sista slaget, som hos klockan i deras sofrum en gång. De påminde sig barnets sista afton, när krisen kom; doktorn hade gifvit hopp, att det kunde lefva till midnatt. Det var dessa timmar, som plötsligt stodo för dem båda: den ängsliga tystnaden, under det blicken gled mellan sängen och klockan och tillbaka igen... de mindes klockans nio högtidliga slag i samma ögonblick barnet dog.

Hon hade låtit tidningen sjunka ned i knäet. Ett par tårar glänste i de långa ögonfransar, som beskuggade hennes ögon och hindrade henne att skönja det vemodiga frågande uttryck, hvarmed han nu — litet från sidan — betraktade henne.

Hur gärna skulle han ej velat tala om det förflutna med henne, om han blott visste, hur hon skulle uppfatta det. Hans ögon sökte hennes, så möttes de i en lång, pröfvande blick.

Det gick i dörren.

Det var ett litet sällskap, som gick igenom rummet in i salongen, där man började tända ljusen.

Båda ryckte till.

Regnet hade upphört — ingen af dem hade märkt det — månen var uppe, blåsten hade aftagit betydligt; det var nästan lugnt.

Hon gick bort mot dörren, han följde långsamt efter.

Hon lade handen på dörrvredet och vände sig om mot honom för att tillnicka honom ett farväl.

Han hade kommit ända fram till hennes sida.

»Stannar ni länge här i staden?» frågade han sakta och osäkert.

Hon skakade på hufvudet.

»Jag kom i eftermiddags med båten och skall resa med den igen i afton... Jag var endast på ett kort besök hos en släkting här, innan jag kom hit in...»

»Vill ni... att... att jag skall följa er?»

»Nej, för all del... jag hittar mycket väl ensam... det är jag ju van vid... och dessutom är det ljus tändt längs kajen... adjö!...»

Hennes röst darrade, då hon talade; han såg, hur svårt det var för henne att bibehålla sitt lugn.

Hon ilade nedför trappan. Han såg, att hennes ögon voro fullo af tårar. — Han såg ett ögonblick efter henne, ett rof för de mest växlande stämningar. — När hon så försvunnit för hans blick, tog han sin hatt och gick åt motsatt håll under trädens våta, drypande grenar.

VÅRDRÖMMAR.

(Motivet byggdt på en scen i förf:s skådespel »Under falsk flagg».)

På verandan, som leder upp till blå rummet på Ravnholdt och hvarifrån man har den härligaste utsikt öfver den lilla skogbekransade insjön, bredvid hvilken den lilla staden är belägen, sitter en ung dam i en bekväm gungstol. Hennes ansikte är delvis doldt af bladen på en stor solfjäderspalm, genom hvilken vårsolen bryter sig, färgande bladen med en ljusgrön, sommarvarm ton. Då och då sätter hon stolen i en gungande rörelse; en liten fot, iförd lackeradt skodon, som prydes af en mörkblå rosett, blir därvid synlig.

Den ljusblå sommarklädningen omsluter en smärt, ungdomlig gestalt af medellängd.

Plötsligt vänder hon med en otålig, nervös rörelse hufvudet mot andra sidan, och blicken från ett par mörka ögon, som varit riktad uppåt mot verandans tak, glider ut med ett egendomligt drömmande uttryck, som sökte den något långt borta vid horisonten.

Den unga damen är den blifvande ägarinnan till hela det stora jordområde, som kan ses där uppifrån, Ravnholdtsherrens enda barn.

Hon ser tankfull och grubblande ut, därpå skiftar ansiktet åter uttryck, hon betraktar det lilla visitkortet i hennes knä.

Hon stirrar därpå med ett stilla, väntansfullt leende.

Det är ett fint kort med en blank, glänsande yta, hvarpå är tryckt: Friherre Arthur von Bern; under namnet är skrifvet med blyertspenna: Ellen Stål, och bredvid hennes namn ett frågetecken. Det är ett friarebref. — Hon har mottagit det föregående dagen, och om det än ej kom oväntadt, så hade dock det originella och djärfva sätt, hvarpå hans frieri framställts, i hög grad frapperat henne.

Hon hade lärt känna honom under en två månaders vistelse hos en släkting i Stockholm.

Redan första gången, de träffades, hade hon märkt det stora intryck, som hon gjort på honom, och det hade smickrat hennes fåfänga, att den vackre, rike och i många hänseenden originelle löjtnanten visat henne en artighet, som gjort henne afundad af alla hans hemliga beundrarinnor.

Han hade också gjort ett djupt intryck på henne.

Först och främst det djärfva och självmedvetna i hans uppträdande i förening med den lätta anstrykning af ironi och humor, hvarmed han i början alltid tilltalat henne. Men snart upptäckte hon,

att hans ögon började förvirra henne, ja ibland gjorde henne ängslig.

Han hade ett sätt att betrakta henne, hvarvid hon kände hans blick liksom svepa sig omkring henne och med osynliga trådar draga henne närmare och närmare till honom; och mot den blicken kunde hon blott göra ett passivt motstånd. Det var dessa mörka, talande ögon, som hon både beundrade och fruktade — det fanns i dem något dämoniskt, oförklarligt, som stundom försatte henne i en nervös upphetsning, stundom kom henne att glömma allt och alla för det blickens uttryck, hon mötte; det kom hennes hjärta att klappa häftigt med skälfvande slag, känslorna att svälla i jäktande, längtansfull åtrå.

I detta för henne så oförklarliga tillstånd blandade sig också vrede mot henne själf. Hon var ju 21 år gammal, således ej längre i den allra första ungdomen, hade åtnjutit en god uppfostran och vuxit upp i den lilla stadens säkra och trygga omgifningar, hvarest hon ernått en självtillit och självständighetskänsla, som alltid förut segerrikt bestått profvet; — och så hade hon nu på en gång blifvit en gåta för andra, ja, till och med för sig själf. Nej, detta förstod hon icke; hon fattade ej orsaken till hans besynnerliga makt öfver henne. Var det kärlek, den så mycket omtalade och egendomliga känslan, som var orsaken till detta?

Hundra och åter hundra gånger hade hon gjort sig denna fråga under den sista tiden, men något svar hade hon ej funnit.

Så hade hon till slut blifvit trött på att tänka; alltsammans hade glidit in i ett kaos af alla möjliga och omöjliga kombinationer, ett virrvarr af sant och osant, som lagt öfver henne en tryckande, bedöfvande, tung börda.

Och så midt i denna tungsinta stämning hade hans friarebref, eller friarekort, kommit.

Hon stirrade återigen på kortet, till dess namnet blef allt större och större ... det växte och växte, till dess det alldeles försvann i rymden, medan han själf låg framför henne och tryckte sina brännande läppar mot hennes hand, under det hans blickar åter afspeglade sin trolska, lockande makt.

Hon vände häftigt hufvudet mot andra sidan, liksom ville hon förjaga denna syn och de minnen, som vältrade in öfver henne.

Det var dagen innan hon skulle resa, som detta händt ... att hon tillåtit honom denna frihet utan att kunna hindra det; å, hon hade varit en liten dum, enfaldig gås!

Hennes blick gled åter bort mot skogen; där borta på andra sidan viken långt inne i den stora gläntan såg hon det blänka och skimra; det var solstrålarnas reflex från jagmästareboställets fönster.

Hon slöt ögonen; det skarpa ljuset — och åsynen af jägmästarebostället kom hennes förra missbelåtenhet att vika för en dämpadt vemodig känsla. Hon tänkte på honom där borta, hennes lekkamrat och bäste barndomsvän, Otto Borring.

»Friherrinnan Ellen von Bern,» upprepade hon sakta; »friherinnan, det klingar, det där.» Hennes tankar gledo åter tillbaka till Stockholm; hon hade alldeles klart för sig, att om han kom hit till henne i detta ögonblick, skulle hon försöka att springa sin väg — låta fånga sig af honom och utbryta; »Jag älskar dig icke! Jag älskar dig icke!» Och ändå skulle hon ej kunna eller vilja slita sig lös från hans famntag, eller undandraga sig hans brännande kyss. Nej, hon förstod ej sig själf!

Hon stirrade åter på kortet . . . Hvad skulle hon svara? Hade hon mod att skrifva ett afslag? Blicken gled åter ut mot horisonten bort till jägmästarebostället, hvars fönster alltjämt blixtrade och glänste i solglansen.

En sakta bris strök fram från hafvet in öfver land. Vinden tog fatt och förde med sig söfvande fläktar, fyllda af de nyutspruckna bladens berusande doft, trädens grenar vaggades sakta fram och tillbaka, medan bladens sus sjöng vaggsången för den gryende sommaren.

Uppe i gungstolen slöto sig långsamt tvenne ögonlock, men i de långa, mörka ögonfransarna glänste ett par tårar.

* * *

Det var strax efter festmiddagen på Ravnholdt med anledning af Ellen Ståls förlofning med friherre Arthur von Bern.

Portièren till det lilla blå sidorummet drogs åt sidan och von Berns ståtliga gestalt med de käckt uppvridna mustascherna blef synlig i dörröppningen.

»Se så! nu äro vi allena; kom, så sätta vi oss här!»

Han hade dragit sin fästmö med sig in i rummet och lagt armen om hennes lif.

»Ja, men går det an? Jag borde ju egentligen fungera som värdinna,» afbröt hon sakta.

»Ja visst! Men blott för mig, icke sant?» Han böjde sig ned öfver henne. »Du har ju så mycket att säga mig!»

Hon såg allvarligt på honom. »Ja, du har rätt; vi ha ju så mycket att tala om.»

»Här kunna vi också prata af hjärtans lust,» svarade han muntert, »och med undantag af en enda sak fattas det mig heller intet i min lycka för närvarande;» han kände efter i bröstfickan, skakade på hufvudet och suckade.

»Jag förstår — en cigarr; då skall jag säga till . . .»

»Nej, visst inte, kära du, då afstår jag hellre.»

Hon såg ett ögonblick tvekande på honom.

»Ja, ifall du vill hålla till godo med en cigarrett, så . . .»

»Cigarrett, aha!» han skrattade, »ser man på! Det skulle väl aldrig vara du, som bjuder?»

»Säg ingenting till pappa!» afbröt hon; »lofvar du mig det?»

Han nickade leende åt henne.

Hon hade gått bort till ett litet bord, som stod i ett hörn, dragit ut en låda och tagit upp ett skrin, som hon öppnade.

»Du röker, Ellen?»

»Ja . . . i smyg, förstås. Det lärde jag mig för ett par år sedan i pensionen . . .»

»I pensionen? Fingo ni lof att . . .»

»Nej, då hade det ju ej varit något roligt; vi öfverraskade en gång en af lärarinnorna, rökande, och sedan gaf hon oss cigarretter, för att vi skulle lofva att aldrig tala om det . . . men hvar har jag dem nu?» Hon letade ifrigt i skrinet.

Han hade rest sig upp och gått fram till henne, i det han ett ögonblick tittade nyfiket ned i lådan.

»Undrar, hvad du har allt för något i det där skrinet!»

»Minnen.»

»Från pensionstiden?»

»Också från den tiden.»

»Ja, dem måste jag se . . .»

Han gjorde en rörelse, som ville han taga skrinet ifrån henne.

»Nej, nej, det får du verkligen ej lof till!»

Han hotade henne leende med fingret:

»Inga hemligheter, Ellen!»

»Detta är bara små hemligheter, och dem bör man behålla för sig själf; de stora skall jag omtala för dig, när jag får några.»

»Du gör förbehåll, tyckes det.»

»Här äro de!» Hon drog triumferande fram en bunt cigarretter, »de lågo alldeles i bottnen.»

Han betraktade dem ett ögonblick med tvif lande blick.

»De äro visst goda?»

»Nå, à la bonheur!» Han tände en. »Och så var det skrinet . . .!»

»Nej! det får du rakt inte . . .»

»Men hvarför?»

»Nej . . . jag tror icke, att . . .» hon stannade villrådig.

»Men jag vill ju bara titta — endast helt litet . . .»

Hon skrattade — därpå öppnade hon det på glänt. Han böjde sig ned öfver det:

»Men jag ser ju ingenting.»

»En sådan Peter nyfiken du är ändå. Nej, vet du, det hade jag aldrig trott . . .»

Han hade fått ett par fingrar in under locket.

»Nu fiskar jag,» svarade han muntert och drog fram en liten brefpacke. Han läste hastigt på utanskriften.

»Ah, korrespondens!»

Hon grep i samma ögonblick efter dem.

»Nej, nej! dem får du icke läsa! Nej, du får icke, jag ber dig!» Hon räckte fram handen efter brefven, hvilka han höll med utsträckt arm, i det han betraktade henne med ett frågande uttryck.

»Nu har du verkligen gjort mig duktigt nyfiken, Ellen . . .»

»Men det är en hemlighet, som jag icke är ensam om.»

»Nej, naturligtvis,» svarade han i en munter ton, »nu bli vi ju två om den ... Nu skola vi se, ifall du tillåter.» Han reste sig. »En karlstil, och icke din fars ... det kan jag då se.»

Innan han kunde hindra det, hade hon med en hastig rörelse ryckt brefven ifrån honom och sprang skrattande ett par slag utåt golfvet.

Han skyndade efter henne, i det han utbrast:

»Nej, för så lätt köp får du dem minsann ej.»

Det skulle troligen hafva blifvit en vild jakt, om icke jungfrun i detsamma kommit in med kaffebrickan.

Han inställde ögonblickligen förföljelsen och gick lugnt tillbaka till soffan, hvari han tog plats.

Jungfrun närmade sig honom med brickan.

Han gjorde en afböjande rörelse.

»Gif mig en chartreuse i stället!»

»Nej tack, kära Karin!» sade Ellen; hon hade lagt brefven i lådan, läst till denna och gick nu med ett belåtet leende fram till sin fästman.

De voro åter allena.

von Bern vände sig mot sin fästmö och sade med en liten anstrykning af missnöje:

»Ellen, det är en sak, som jag vill göra dig uppmärksam på, min vän. — Kom och sätt dig här! ...»

»Nå,» hon tog plats bredvid honom; »hvad är det då?»

»Du får icke taga illa upp — men du måste försöka ändra ditt uppförande något!»

»Ja,» fortsatte han hastigt, då han såg hennes förvånade min, »jag erkänner gärna de bemödanden du gjort i flera riktningar — men det är icke nog ... du är allt för vänlig, allt för höflig och tillmötesgående mot alla ...»

»Skall det vara en pik för brefven, som du ej fick läsa?» frågade hon leende.

»Nej, visst icke — det blir en sak för sig,» svarade han, denna gång allvarlig, »men jag menar, att du är allt för familjär i så mycket — äfven om det är här i ditt hem, så går det icke an längre. Jag lade märke därtill förut inne vid bordet — och nu till exempel med jungfrun. — Du ...»

Han stannade plötsligt; det var jungfrun, som kom in med likören.

»Ser du, min vän, man säger icke: Nej tack, kära Karin, till en domestik, så som du nyss gjorde... Du bör veta, att sådana människor måste behandlas mera öfverlägset, eljes glömma de lätt det afstånd, som finnes mellan dem och oss ...»

»Karin har varit här i flere år ...»

»Det är likgiltigt, min vän. Ja, ja, missförstå mig icke, kära Ellen, men »noblesse oblige», och i den krets, du nu kommer att tillhöra, måste man taga vissa hänsyn — icke sant, Ellen Stål och den blifvande friherrinnan von Bern äro två alldeles olika personer.»

Han gjorde ett uppehåll, medan han slog i likörglaset.

»Men hur vill du då, att jag skall vara?

»Litet mera öfverlägsen, mera reserverad, mera — ja, du förstår nog, hvad jag menar... Nå, det skall väl komma af sig själf efterhand, som...»

»Var det därför, du ville, att vi skulle sitta ensamma härinne, Arthur; så kunna vi för den sakens skull mycket väl...»

Hon hade rest sig upp; hans ord gjorde ett pinsamt intryck på henne.

»Nånå, kära barn!» han fattade hennes hand, »det är ju för ditt eget bästa, Ellen. — Vi kunna också tala om något mera intressant — till exempel brefven, du vet...»

»Denna nyfikenhet förvånar mig verkligen, Arthur.»

»Och din brist på förtroende bedröfvar mig,» svarade han; »säg mig åtminstone, hvem som skrifvit dem!»

»Nej!» svarade hon kort och bestämdt och gick ett par steg öfver golfvet.

»Men, herre Gud, Ellen!» han blef otålig; »jag ville gärna veta det.»

»En annan gång; icke i dag.»

»Hvarför icke?»

»Dessa bref höra till en tid, för hvilken jag icke anser mig förpliktad att aflägga räkenskap inför dig — ännu.»

»Men det är orätt resonneradt Ellen,» afbröt han ifrigt, »din forntid tillhör mig också; och när jag frågar dig, är det din skyldighet att gifva mig ett ärligt svar, liksom jag naturligtvis — ifall du önskar...»

»Jag fordrar ingen räkenskap af dig, Arthur, och det får du ej heller begära af mig . . . tillsvidare . . .»

»Det är således något, du vill dölja för mig, något, som du ej vågar . . .»

»Vågar!» återtog hon.

»Men, kära Ellen, så förklara mig i alla fall.»

»Det sätt, hvarpå du bemöter mig —»

Han skakade på hufvudet.

»Det där begriper jag icke.»

»Känner du dig sårad af mina ord till en tjänstflicka, så är min stolthet icke mindre känslig gentemot dig. Jag skall låta dig läsa brefven en gång, när jag får lust, och vi bättre lärt känna hvarandra; men icke i dag. — Ja, det var ju du själf, som sade, att jag skulle vara mera öfverlägsen, — mera reserverad.»

Han hade lutat sig tillbaka och betraktade henne genom sin lorgnett.

»Hvad det klär dig att vara ond!» svarade han omsider, fortfarande betraktande henne med ett tvetydigt leende; »du tager dig alldeles förtjusande ut på det sättet.»

Hon vände hastigt ansiktet ifrån honom och blef röd som droppande blod.

Han hade rest sig och gick ett slag öfver golfvet, därpå slog han i ett glas likör.

»Skål, Ellen! — Vill du hafva?»

»Nej, tack!»

Det blef en paus, hvarunder han gick bort till bordet och bläddrade i ett par böcker; så stan-

nade han vid en af dem och läste halfhögt på titelbladet:

»Till Ellen Stål från Otto Borring, Julafton 86. — Hvad är det för en Borring?»

Han tog en annan bok.

»Otto Borring är son till jägmästaren,» kom det fram helt sakta borta från soffan.

»Jaså! Son till den gamle i bonjouren därinne — jaså, är det hans son.» — Han läste återigen: »Till Ellen Stål från din tillgifne Otto Borring 1887. — Han! återigen Borring! — men den där stilen förekommer mig så bekant — och där igen!» Han hade tagit en annan bok: »se, se, ganska familjärt, som det låter! — Är du släkt med denne Borring?»

»Nej!»

Han betraktade stilen en stund, därpå slog han igen boken med en smäll och lät den falla litet tungt ned på bordet.

»Vet du, Ellen, den där stilen känner jag igen,» — han gick bort till henne — »det är densamme, som skrifvit de brefven nyss, icke sant? De äro från honom?»

Hon svarade icke; hon satt med hufvudet lutadt i handen och såg rätt framför sig, till utseendet alldeles försjunken i tankar.

»Du svarar icke! Nå, jag skall icke göra någon vidare affär af denna sak tills vidare — men det förvånar mig bara, allt detta öfverflöd på böcker, som han gifvit dig.» — Han skrattade ironiskt. — »Om jag vore den gode Borring

skulle jag i stället för alla dessa böcker till dig hellre köpa en snygg frack till pappa, hvilket den gamle därinne högeligen tyckes behöfva. — — — Nå, kära barn, se nu ej så ledsen ut! — Jag skämtar ju bara — men den gode jägmästaren därinne förefaller mig onekligen litet komisk; är sonen af samma kaliber som pappan, så måste det allt vara en förfärligt farlig rival, jag har haft. Ha! ha! Eller hur, hvad tror du, vännen min?»

Han gick fram till henne och böjde sig ned öfver henne.

Nu först såg han, att hon höll händerna för ögonen, som ville hon dölja, att hon grät.

Han gjorde en otålig rörelse, och ett uttryck af vrede gled för ett ögonblick öfver hans ansikte — men han hejdade sig hastigt; och i det han tog plats bredvid henne, lade han armen omkring henne och ville trycka henne intill sig, hviskande så vänligt, han förmådde: »Ellen, det var verkligen icke så illa ment; du förstår väl skämt.»

Med en häftig rörelse ryckte hon sig lös ifrån honom och ilade bort mot verandan. Men i dörren stannade hon, såg på honom och sade i en ton, som skälfde af sinnesrörelse:

»Å, det var elakt af dig! Elakt!»

Innan han hunnit hämta sig från den öfverraskning, hvari hennes beteende försatt honom, var hon redan försvunnen mellan trädgårdens täta buskverk.

Hon hade ilat fram längs gången, vikit af till vänster helt tillfälligt utan bestämdt mål; hon

tyckte blott, att hon måste bort — så långt bort som möjligt från honom.

Hon nådde omsider fram till en del af landsvägen, som låg mellan sjön och Ravnholdts orangeri. — Ett par gånger hade hon vändt sig om under sitt lopp, rädd för, att man skulle följa efter henne.

Men den djupa tystnaden omkring henne afbröts endast af en sakta hviskning från träden eller en fågels förälskade friarsång — eljes var allt tyst, fridfullt och stilla. Därpå sjönk hon ned på en bänk, stödde hufvudet mot en trädstam, begrof ansiktet i sin näsduk och gaf fritt lopp åt den gnagande, förkrossande smärta, som ett ögonblick konvulsiviskt skakade hela hennes fina, smärta gestalt.

Uppe på backen vid sjön, där vägen böjer och kröker sig som en gammal ekgren, kommer en ryttare långsamt ridande nedåt mot landsvägen.

Han har lagt tyglarne öfver hästens hals och sitter alldeles försjunken i tankar. Han har mörkt helskägg, är smärt, nästan mager; med framåtböjd, lutande hållning, är tämligen vårdslöst klädd i en vid jaktrock, som tyckes vara för stor åt honom.

Han har uppnått landsvägen och är strax därefter uppe vid Ravnholdts orangeri. Hans stora, grå ögon, med dess tungsinta blick, som han förut blott haft fästad på hästens hals, flyttas nu öfver vägen mot trädgården, liksom sökte den något. Plötsligt stannar han hästen med en ryckning, under det en brännande rodnad färgar hans kinder.

Han har fått sikte på en kvinnlig skepnad, som sitter lutad mot en trädstam. Han väntar ett ögonblick och gör en rörelse, som ville han vända om hästen; men så ändrar han beslut och är ett ögonblick därefter uppe vid grinden, som leder in till trädgården. — Nu först ser han, att hon är ensam därinne, han ser det sorgsna uttrycket i hennes ansikte.

»God dag, fröken Ellen!» kommer det omsider fram.

Hon reste sig hastigt med förskräckt min, som dock strax vek för en vänlig blick, då hon såg, hvem ryttaren var.

»Otto,» utbrast hon, »men är det verkligen — — och jag, som trodde, att du — att ni . . .» — hon teg, alldeles förvirrad.

»Jag trodde ju, ni var rest,» var allt, hvad hon kunde få fram.

»Utan att så mycket som säga er farväl. Å nej — på det sättet lämnar man dock icke gamla bekanta.»

Han hade bundit hästen vid en af staketets stolpar, hvarefter han öppnat grinden och gått in till henne.

»Får jag tala ett par ord med er fröken Ellen,» frågade han i det han närmade sig henne; »jag har förgäfves sökt ett lämpligt tillfälle att få råka er ostörd. Ni får därför ursäkta, att jag så här begagnar mig af tillfället. Men det är blott slutreplikerna i den snart utspelta komedien, som jag gärna velat förbehålla mig.»

Hon såg frågande på honom; det sorgsna vemodiga uttrycket i hans ansikte hade lämnat plats för en kall, skarp, främmande blick, som hon ej kände igen hos honom.

»Ja,» fortsatte han, »ni finner det måhända stridande mot styckets regler, enligt hvilka det ju skulle tillkomma mig som den försmådde älskaren att försvinna på ett eller annat romantiskt sätt för att öfverlåta apotheosen åt er och min lyckligare rival. — Ni tycker väl, att jag borde tiga med allt detta — men, om ni också utan skonsamhet vrakat allt, hvad jag offrade er af hjärta och känslor, så sitter ändå minnet kvar och framstammar ideligen sitt: hvarför, hvarför? — Har ni intet svar till den nyfikna stackaren, fröken Ellen?»

Hon kände, hur strupen snördes tillsammans starkare och starkare — nu först hade han mod att tala — nu, då det var för sent — och så ville han till och med förebrå henne. — Det varade ett ögonblick, innan hon kunde svara honom; det hade alltsammans kommit så oväntadt och oförberedt — hon var nära att brista i gråt igen; men icke för allt i världen, ville hon nu visa honom den stämning, som hans ord framkallat hos henne; så kom det omsider fram dröjande och lågmält:

»Jag såg i allt detta blott vänskap!»

»Vänskap!» han skrattade, »ja, det har kvinnan alltid till hands, när hon vill göra ackord med sitt samvete.»

Hon kände, hur hans ord uppjagade en brännande rodnad öfver hennes ansikte — hon såg på honom med en förebrående blick, i det hon svarade, icke utan en viss häftighet:

»A! — hvarför teg ni då? — hvarför talade ni aldrig?»

»Det finnes känslor, fröken Ellen, som icke behöfva att klädas i ord för att blifva förstådda eller besvarade,» svarade han i en dämpad ton, som dock efterhand blef starkare och mera lidelsefull allt eftersom känslan tog öfverhand, »hvad jag skänkte er då af hjärta och känslor, det sände ni icke tillbaka. Ni tog det, som det kom; och jag läste i er blick det hemliga förstånd, det stumma språk, som är hjärtats röst, och som fattas långt bättre än hundra ord, — i detta hopp lefde jag, ni såg det, ni visste det, ni gaf mig bevis därpå, och ni lät det växa dag för dag, timme för timme. Ni hindrade det icke, ni hejdade icke den ström af jubel, som skapades af er blick.

Ni visste det alltsammans — och ni ville, att det så skulle vara, tills den dag kom, då ni fann för godt att väcka mig ur min dröm och låta det ringa till en grafsång öfver en ramlad illusion. Och i vänskapen finner ni svaret på min fråga — däri vill ni söka en ursäkt, hvars sanning ni tror på lika litet som jag själf.»

Hon hade rest sig upp från bänken, hvarpå hon tagit plats — tårarna strömmade ned utför hennes kinder, medan hon med en halft afvärjande rörelse vände sig ifrån honom, liksom ville hon

frigöra sig från alla de känslor, som vid hans ord vältrade sig öfver henne.

»Hvarför drager ni dock fram allt detta?» frågade hon snyftande, »det är ju för sent nu, för sent... Men är det då min skull,» fortsatte hon efter ett ögonblicks uppehåll, »att det talades för litet oss emellan?» Hon såg på honom med sin tårfyllda blick.

Han böjde sig ned öfver henne:

»Förstod ni då icke, fröken Ellen? Förstod ni mig icke?»

»Jag anade det, men ej heller mera, — jag vågade icke hoppas,» hviskade hon, »och så er tystnad just i detta enda, där jag längtade efter ord; det var den, som eggade min stolthet; och med den kom tviflet — och ingen hade jag att anförtro mig till, ingen som kunde råda mig... och så min fåfänga...»

»Därför glömde ni?» frågade han bittert, »starkare var ej bandet!»

»Å, tvinga mig icke till någon bekännelse,» bad hon förtviflad. »Jag kan ju icke svara er, som jag ville... jag kan icke...»

Hon gjorde en rörelse, som ville hon aflägsna sig från honom, men sinnesrörelsen öfvervältigade henne, hon sjönk åter ned på bänken och begrof ansiktet i sina händer; han böjde sig ned öfver henne och tryckte hennes hufvud intill sig ett ögonblick; därpå hviskade han: »Farväl, min lilla Ellen, farväl min sommarsaga, min ungdomsdröm! farväl!»

»Otto!» Hon sprang upp — och räckte ut armarna efter honom. Han stannade vid grinden, som han just hade öppnat.

Han nickade åt henne med samma sorgsna, vemodiga blick, som då han hade öfverraskat henne — så gick han hastigt ut på vägen, sprang upp på hästen, och ett ögonblick därefter hörde hon blott hästens galopperande steg längre och längre bort.

Hon försökte att gå bort till grinden, men förgäfves — en blytyngd tryckte henne på knä, det svartnade för hennes ögon, det förekom henne, som om hon glede nedåt, hon ville skrika — men kunde ej få ett ord öfver sina läppar, hvarje muskel var som förlamad, tankar och minnen försvunno i fjärran — hon endast sjönk, sjönk ned i ett oändligt, omätligt djup —

* * *

»Fröken! Fröken Ellen!»

Hon slog upp ögonen, där hon satt i gungstolen på verandan; det var jungfrun, som ropade. — Hon såg sig förvirrad omkring.

»Ursäkta, att jag väckte er, men Herr Otto Borring kom just nu ridande in på gården.»

»Borring — jaså — ja! Jag kommer på ögonblicket.»

Hon höll händerna för ögonen, det skarpa solljuset därute skar så starkt — det var således alltsammans endast en dröm — en dröm — O, Gud i himmelen!»

61

Då hon ville gå in i blå rummet, halkade foten mot något hvitt; mekaniskt tog hon upp det — det var löjtnant von Berns visitkort; hon stod ett ögonblick och betraktade det; därpå gick hon hastigt ut på verandan, ref kortet i små bitar och kastade dem upp i luften. Som små snöflingor hvirflade vinden dem rundtomkring, så föllo de ned och försvunno i gräset.

»Det blef slutet på drömmen, Arthur,» hviskade hon, »ja, det var ju blott en dröm alltsammans.»

* * *

Det är i solnedgången samma dag; kyrkklockorna ringa dagen till hvila.

Uppe på en af backarna, hvarifrån utsikten är vackrast, står ett par, stödda mot hvarandra. Man ser ej deras ansikten och hör ej, hvad de tala, blott konturerna träda skarpt fram mot den vårljusa aftonhimlen.

De gå långsamt ned för backen; nu ser man, att han har lagt armen om hennes lif. Snart därefter äro de försvunna nere på vägen, som leder upp till Ravnholdt.

Det röda skenet i väster blifver mattare och mattare.

Klockornas aftonsång har för länge sedan förtonat.

Vinden tiger, hafvet tystnar, och träden sucka; men stjärnorna tändas för att vaka, medan naturen drömmer sina vårdrömmar.

Innehåll:

Älfvalek 1
Bak kulissen 107
Under ovädret 127
Vårdrömmar 145

6000238950
Göteborgs universitetsbibliotek